

GA - 136

РУДОЛФ ЩАЙНЕР
РУДОЛФ ЩАЙНЕР

ДУХОВНИТЕ СЪЩЕСТВА

В НЕБЕСНИТЕ ТЕЛА
И ПРИРОДНИТЕ ЦАРСТВА

ЦИКЪЛ от 10 ЛЕКЦИИ
държани в Хелсингфорс /Финландия/
от 3 до 14. 4. 1912 г.

ПО ЗАПИСКИ НЕПРЕГЛЕДАНИ ОТ АВТОРА

превод от немски: ДИМО ДАСКАЛОВ

НЕРЕДАКТИРАН ПРЕВОД

изготвил: ПЕТЪР ИВАНОВ РАЙЧЕВ – сканиран от копие

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

	СТР.
1. УКАЗАНИЕ.....	3
2. ПЪРВА СКАЗКА.....	5
3. ВТОРА СКАЗКА.....	16
4. ТРЕТА СКАЗКА.....	28
5. ЧЕТВЪРТА СКАЗКА.....	40
6. ПЕТА СКАЗКА.....	50
7. ШЕСТА СКАЗКА.....	62
8. СЕДМА СКАЗКА.....	76
9. ОСМА СКАЗКА.....	93
10. ДЕВЕТА СКАЗКА.....	110
11. ДЕСЕТА СКАЗКА.....	128
12. ПОСЛЕСЛОВИЕ /МАРИЯ ЩАЙНЕР/.....	148

УКАЗАНИЕ

"Съдържанията на тези печатни издания бяха замислени като устни, не-предназначени за печат съобщения. И това, върху което бе говорено, беше подслушвано от явяващите се в течение на времето душевни нужди на членовете на Антропософското Общество.

Това, което се намира в публикуваните книги, отговаря на изискванията на Антропософията като такава; върху формата, в която се развиха частните печатни издания сътрудничиха в посочения смисъл душевните конфигурации на цялото общество."

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

ВСТЪПИТЕЛНИ ДУМИ ОТПРАВЕНИ КАТО ПОЗДРАВ КЪМ СЛУШАТЕЛИТЕ ОТ ХЕЛСИНГФОРС

Обични приятели!

Току що пред Вас към мене бяха отправени мили думи за поздрав и онова, с което бих искал да отговоря на първо място на тези мили думи, е един най-сърдечен поздрав в смисъла, в който ние, обични приятели, се поздравяваме в света едни други като хора търсеци духа. Идвайки заедно с определен брой близки германски приятели тук при Вас във Финландия, в тази чудесна сграда, която ни говори за древни спомени, за древни сказания и легенди, бих искал преди всичко да припомня, за да свържа така да се каже нещо универсално с нещо действително специално, че в една голяма област на онези местности в средна Европа, в която имам като задача и задължение да действам на първо място духовно-научно, че когато в тази област хората искат да посрещнат даже и най-чуждия човек еднакво с любов, те употребяват поздрава: "Бог да те поздрави!" или "за поздрав на Бога" Това е един общо употребяван германски поздрав в определени области средна Европа. За него бих искал да припомня, когато говоря за най-любимия ми поздрав, който бих искал да отправя към Вас и който всъщност се състои в това, че всички ние, обични приятели, както сме разпръснати в света с нашето разбиране, с нашия стремеж към определена форма на знанието, се наричаме търсители на Бога. И наричайки се така, чрез самото наименование, което си позволяваме да си дадем, във всеки поздрав отправен от една търсеща Бога душа към една друга душа се крие нещо всеобхватно. Наричайки себе си търсители на Бога, ние апелираме към най-дълбокото, към най-вътрешното естество във всеки един човек. И когато се наричаме едновременно с него така, ние говорим на това най-вътрешно, най-дълбоко естество живеещо във всеки човек, говорим самите ние от нашето най-дълбоко, най-вътрешно естество или поне искаме да говорим така. Така онова, което изразяваме, като се наричаме търсители на Бога, съ-

динява Божественото в нашата душа, и наричайки се всички така, ние същевременно се поздравяваме, защото оставяме да говори в нас Божественото. Целта на всички нас е, онова, което се крие в това име, да съедини все повече и повече хората в света. И когато се събираме по този начин на едно място като това и може би трудно се разбираме по отношение на външността на нашия език, все пак ние се разбираме веднага като търсители на Бога така да се каже по целия свят - когато действително се стремим да бъдем такива, когато оставим да говори в нас най-вътрешното естество на нашето същество. Ето защо, когато се срещаме като търсители на Бога, получава се като едно опреснение, като едно освежаване на прадревни свещени спомени, които са общи на всички хора. Ние си казваме, че всички хора имат един общ духовно-божествен произход и че, както и да са се разделили по територии, по езикови наречия, възможно е да бъде докосната онази струна, която звучи за най-древните и най-свещените човешки спомени, които съдържат в себе си духовно-Божественото, от което сме излезли. И така ние се явяваме като братя на всеобхватното семейство на човечеството, които са излезли от едно общо отечество, от един общ роден край, изминали сме нашето развитие, нашата еволюция в най-различните области и не са забравили онова, което им спомня за техния прадревен свещен произход. Какво представлява следователно търсенето на Бога в нашето съвремие? Това е нещо като един мощен копнеж на хората, които днес разбират вече това, което трябва да обедини хората все повече и повече в бъдеще, което трябва да направи да оживее все повече и повече обединяващото звено във всички сърца в бъдеще, както това е било, когато отидем все по-далече и по-далече в миналото. Ето защо самопонятно е, че ние се срещаме в най-добрия поздрав, който можем да си предложим, когато се срещаме като търсители на Бога. Хората се срещат едни други по цялото лице на Земята. Едни се познават помежду си повече, други по-малко, някои са сприятелени, други се обичат. Така върви във всекидневието. И онези хора, които имат общи цели, общи интереси те обединяват особено в нашето време под общи идеали, защото знаят, че се срещат едни с други в тези общи идеали. Но когато ние като стремящи се към духовно познание се срещаме, това означава още и нещо друго. Тогава ние се събираме така, че всъщност всеки един познава веднага другия. Защото чрез какво се познават хората? Чрез това, че знаят нещо един за друг. В света ние минаваме безразлични покрай онзи, за когото не знаем нищо; *подаваме с любов ръка на онзи, който ни е стар познат; усмихваме се на този, когото не сме срещали отдавна и който чрез неговата среща ни изпълва с вътрешна радост.* На кратко казано, създава се една връзка от човек на човек чрез това, че единият знае нещо за другия. Когато се съ-

бираме като търсители на духа, тогава всички знаем нещо един за друг и никой не ни е чужд. Ние знаем за другия, че в неговото най-вътрешно същество, в неговата истинска човешка ядка живее с нас заедно същият духовен идеал. И така той ни се явява като един стар познат, като един самопонятен познат. Наред с всичко друго, което духовното познание може да ни донесе, ще бъде и това, че хора, които не са се виждали още никога на физическото поле, ще могат да се срещнат по цялото земно кълбо така, че ще знаят най-важното едни за други, просто чрез това, че се срещат на общата почва на духовното познание. Това предава на всичко, което вършим и говорим, онзи тон на сърдечност, който не трябва да липсва, когато се събираме, онзи тон на сърдечност, който бе изразен именно тук и за който аз така сърдечно благодаря. Обични приятели, когато в сказките, които бяха искани да изнеса, въпреки привидно само духовното, в което ще ни въведат именно първите сказки, когато в тези сказки Вие ще доловите нещо от сърдечния тон, тогава ще сте ме разбрали правилно. Това трябва да правим ние така многократно като духовни изследователи и като стремящи се: *да пребродим първо полетата на духовното, за да можем накрая, когато сме оставили да действуват върху нас най-разнообразните неща на духовния живот, да се срещнем отново в резултатите на тези духовни познания като в един сърдечен хармоничен тон.* Така бих искал аз да ме разберете малко от тази гледна точка. Макар и съгласно задачата, която ми бе поставена от нашите обични приятели, ние ще разгледаме привидно чисто духовни факти, въпреки това в течение на тези дни не ще бъде казано нищо, което не трябва да бъде свързано с посочените именно тук цели. И след като казах предварително тези думи, позволете ми да премина веднага към обекта, който съставлява нашата задача.

СКАЗКА ПЪРВА

Когато ме повикаха от любов тук, нашите приятели пожелаха да им говоря върху това, което намираме като духовни същества в природните царства и в небесните тела. С това ние ще засегнем една област - това се съдържа в темата - която стои отначало така далече от всичко това, което знанието във в интелектуалистичния свят дава на човека. От самото начало ние ще засегнем една област, действителността на която се отрича днес от външния свят. Бих искал да кажа предварително само едно нещо, обични приятели; *благодарение на вашето досегашно изучаване на Духовната Наука да проявите срещу това, което ще изнеса пред вас, едно разбиране на духовния свят чрез вашите чувства и усещания.* В течение на сказките ние вече ще се разберем относно начина, по който ще бъдат назовавали нещата. Всичко останало ще се получи в известно от-

ношение от само себе си, ако в течение на времето сме си усвоили едно разбиране чрез чувствата и усещанията за това, че зад нашия сетивен свят, зад света, който изживяваме първо като хора, стои един духовен свят и че също както проникваме в сетивния свят, като не го разглеждаме само като едно велико единство, а като го разглеждаме специфицирано в отделни растения, в отделни животни, в отделни минерали, в отделни народи, в отделни хора, можем също така да специфицираме духовния свят в отделни класи и индивиди от духовни същества. Така щото на почвата на Духовната Наука ние не говорим само за един духовен свят общо взето, а говорим за напълно определени същества и сили, които стоят зад нашия физически свят. Какво причисляваме ние към физическия свят?

Нека бъдем първо наясно върху това. Към физическия свят ние причисляваме всичко това, което можем да възприемаме с нашите сетива, което нашите очи могат да виждат, нашите уши да чуват, нашите ръце да напипват. По-нататък към физическия свят причисляваме всичко онова, което можем, да обгърнем с нашите мисли, доколкото тези мисли се отнасят за външното възприятие, за това, което физическият свят може да ни каже. Към физическия свят трябва да причислим също всичко това, което ние самите като хора вършим в този физически свят. Естествено би могло да събуди съмнение, когато се казва, че това, което вършим като хора във физическия свят, принадлежи към физическия свят, защото трябва да си кажем, че като действуват във физическия свят хората внасят нещо духовно в този физически свят. Хората не действуват само така, както им внушават физическите инстинкти и страсти, а те действуват например според морални принципи, морал пронизва нашите действия, нашите дела. Без съмнение, когато действуваме морално, в нашите действия работят духовни импулси, обаче арената, на която действуваме морално, е все пак физическият свят. И както в нашите морални действия работят духовния импулси, също така чрез цветовете, чрез тонове те, чрез топлината и студа, чрез всички сетивни възприятия проникват духовни импулси. За външното възприятие, за това, което външният човек може да познае и да върши, духовното е на първо време така да се каже навсякъде скрито, забулнено. Това е характерното за духовното, че човек може да го познае едвам тогава, когато положи усилия да стане, макар и в малък размер, друг, различен от това, което е бил по-рано.

В нашите срещи ние работим духовно едни с други; *ние чуваме в тях не само тези или онези истини, които ни казват, че съществуват различни светове - че човекът се състои от различни членове или тела, или наречете ги както щете, но като оставяме всичко това да действа върху нас, макар и да не забелязваме винаги, нашата душа постепенно*

се променя даже без ние да минем през едно езотерично развитие. Това, което изучаваме на почвата на Духовната Наука, преобразява нашата душа, прави я различна от това, което тя е била по-рано. Сравнете начина, по който можете да чувствувате, когато сте прекарвали няколко години духовен живот в една работна група за Духовна Наука; сравнете начина, по който чувствувате, по който мислите, сравнете го тогава с начина, по който сте чувствували и сте мислили по-рано или по който чувствуват и мислят хората, които не се интересуват от Духовната Наука: Духовната Наука означава не само усвояването на едно знание; Духовната Наука означава едно възпитание в превъзходен смисъл, едно самовъзпитание на нашата душа. Чрез нея ние ставаме други хора; нашите интереси се изменят; вниманията, които човек развива за това или онова след няколко години, когато е проникнал в Духовната Наука, се изменят. Това, което го интересуваше по-рано, престава да го интересува вече; това, което по-рано не го интересуваше, започва да го интересува до най-висока степен. Не трябва просто да казваме: само онзи добива едно отношение към духовния свят, който е минал през едно езотерично развитие. Езотеризмът не започва едвам с окултното развитие. В момента, когато се свързваме с едно духовно-научно обединение и участвуваме в него с цялото си сърце, като чувствуваме това, което се съдържа в ученията на Духовната Наука, там започва вече езотеризмът, там нашата душа започва да се променя, там с нас започва вече нещо, както би се случило, да речем, с едно същество, което по-рано би виждало само светло и тъмно и което после чрез една особена, друга организация на очите би започнало да вижда цветове. За едно такова същество целият свят би изглеждал различно. Нужно е само да забележим това, нужно е само да си го признаем и ще открием: целият свят започва да изглежда различно, когато сме практикували известно време духовно самовъзпитание, което можем да имаме в едно духовно-научно събрание. Това самовъзпитание за добиването на едно напълно определено чувство по отношение на духовния свят, това самовъзпитание за добиване поглед върху нещо, което стои зад физическите факти, то е плод на духовно-научното движение в света и това е най-важното в духовното разбиране. Не трябва да вярваме, че можем да усвоим духовно разбиране само чрез сантименталност, чрез това, че постоянно казваме: искаме да проникнем нашите чувства с любов. Това искат също и други хора; с това бихме възпитали в нас само известна гордост. Напротив трябва да бъдем наясно, как възпитаваме нашите чувства чрез това, че оставяме да действа върху нас духовното познание на фактите на един по-висш свят и чрез това познание преобразяваме нашата душа. Този особен начин да възпитаваме нашата душа за развиване на едно чувство към един

по-висш свят, това прави именно от човека един последовател на Духовната Наука. От това разбиране се нуждаем ние първо, когато искаме да говорим върху нещата, за които ще говорим в настоящия цикъл от сказки.

Онзи, който може да вижда с един окултно обучен поглед зад физическите факти, той веднага открива зад всичко, което се разпростира като цветове, като тонове, като топлина и студ, зад това, което се разпростира като природни закони, зад всичко това той намира веднага същества, които не се изявяват за външните сетива и за външния ум, които се намират зад физическия свят. След това той прониква все по-дълбоко и по-дълбоко и открива така да се каже светове със същества, които са от все по-висок род. Ако искаме да си усвоим едно разбиране за всичко това, което се намира зад нашия физически свят, тогава ще трябва - съобразно особената задача, която ми беше поставена - да изходим от най-близкото, което намираме зад нашия сетивен свят, от това, което срещаме така да се каже, когато повдигнем най-първото було, което сетивното възприятие разпростира за нас върху духовните процеси и събития. Всъщност светът, който се представя на окултно обучения поглед като първия, от духовните светове, изненадва най-често днешния ум, съвременната способността разбиране нещата. Аз разбира се говоря на такива хора, които са приели вече в себе си познания от Духовната Наука; *ето защо трябва да предполагам, какво вие знаете, че зад това, което застава първо срещу човека външно, което виждаме у човека с нашите очи, напипваме с нашите ръце, което можем да разберем с нашия ум в обикновената анатомия или физиология, че зад това, което наричаме човешко физическо тяло, ние познаваме в духовно-научен смисъл един първи свръхсетивен член.*

Ние наричаме този първи член от свръхсетивно естество у човека като етерно или също жизнено тяло. Днес не искаме да говорим за по-висшите членове на човешката природа, а искаме само да си изясним, че окултният поглед, който е в състояние да вижда зад физическото тяло, намира веднага етерното или жизнено тяло. Нещо подобно може да стори окултният поглед също и по отношение на външната природа. Както можем да разглеждаме човека относно това, дали зад физическото тяло той има и нещо друго, и както намираме етерното тяло, жизненото тяло, така също можем да разглеждаме външната природа в нейните цветове, в нейните тонове, в нейните царства, в минералното, растителното, животинското и човешкото царство, доколкото те застават физически пред нас, и намираме тогава: *както зад физическото тяло на човека имаме етерното или жизнено тяло, така също намираме един вид етерно или жизнено тяло зад цялата физическа природа.* Но има голяма разлика

между това етерно или жизнено тяло на цялата физическа природа и това на човека. Когато окултният поглед се насочва върху етерното или жизнено тяло на човека, той го вижда като едно единство, като една свързана в себе си форма, Когато окултният поглед прониква това, което във в природата се представя като цвят, като форма, като минерални, растителни, животински форми, когато окултният поглед прониква всичко това, той открива етерното или жизнено тяло на физическата природа като едно множество, като едно безкрайно разнообразие. Тази е голямата разлика: *едно единствено единно съществува като етерно или жизнено тяло у човека, много различни, диференцирани същества зад физическата природа.*

А сега, обични приятели, трябва да Ви покажа пътя, по който може да се стигне до едно такова твърдение, което току що бе изказано, до твърдението, че зад нашата физическа природа се намира едно етерно или жизнено тяло - всъщност един етерен или жизнен свят -, едно множество, едно разнообразие от диференцирани същества. Когато искам да кажа, как може да се стигне до това, тогава мога да облека това в простите думи: *ние стигаме все повече до признаването на този етерен или жизнен свят зад физическата природа чрез това, че започваме да чувстваваме морално целия свят, който ни заобикаля.* Що значи това: *да чувстваваме света морално?* Нека насочим първо нашия поглед, гледайки от Земята, в далечините на мировото пространство, от които насреща ни идва синият цвят на небето. Да предположим, че правим това в някой ден, когато никакво облаче, когато и най-малкото бяло, сребърно облаче не прекъсва синия цвят на небето. Да предположим, че гледаме навсякъде в простиращото се над нас синьо на небето. Дали във физически смисъл признаваме това като нещо действително или не, това няма значение, важното е първо впечатлението, което това простираше се над нас синьо на небето прави върху нас. Да предположим, че се отдаваме интензивно и за дълго време на това синьо на небето и можем да сторим това така, че да забравим всичко онова, което иначе ни е познато от живота или което иначе се намира около нас в живота. Да предположим, че бихме могли да забравим за момент всички външни впечатления, всички грижи и всички тревоги на живота и бихме се отдали на единственото впечатление, което синият цвят на небето прави върху нас. Да, видите ли, обични приятели, това, което сега Ви казвам, може да опита всяка човешка душа, когато само вземе съответните мерки; *това, което сега казвам, може да стане всеобщ човешки опит.* Предположете, че една човешка душа не гледа нищо друго освен синия цвят на небето: *тогава настъпва един момент, един момент, когато вече не виждаме синьото, не виждаме вече нищо, което бихме нарекли на човешки език синьо.* Ако

обаче в момента, когато синьото изчезва за нас, размислил върху нашата собствена душа, тогава ще забележим в нашата душа едно напълно определено настроение: *синьото изчезва така да се каже, пред нас се отваря една безкрайност и тази безкрайност иска да се излее едно напълно определено настроение на нашата душа, едно напълно определено чувство, едно напълно определено усещание -, в тази празнота, която се ражда там, където по-рано беше синият цвят*. И ако искаме да назовем това душевно чувство, това, което иска да се разлее във всички безкрайни далечини, ако искаме да го назовем, ние имаме тогава за него само една дума: *нашата душа чувствава набожност, благочестие по отношение на една безкрайност, набожна отдаденост*. Всички религиозни чувства на развитието на човечеството имат всъщност един нюанс, който включва в себе си това, което сега наричам набожно, благочестиво: *набожна отдайност, религиозно настроено, морално е впечатлението на синия небосвод*. Синьото, което се простира над нас в мировото пространство, предизвиква в нас едно морално чувство: *изчезвайки като син цвят, в нашата душа оживява едно морално чувство по отношение на външния свят*.

А сега искаме да насочим нашата мисъл върху едно друго чувство, като отново можем да се настроим по друг начин морално относно външната природа. Нека насочим поглед върху развиваните се, разлиствалите се дървета, върху покриващите със зеленина ливади, да насочим поглед върху зеления цвят, който може да покрие Земята по най-разнообразен начин или ни се погазва от дърветата, и нека сторим това отново така, като забравим всичко, което може да действа върху нашите души като външни впечатления, което се явява пред нас във външната природа като зелен цвят. Когато отново сме в състояние да се отдадем на това, което се разгръща действително като зелено, тогава можем да доведем това до там, че зеленото изчезва за нас като зелено, както по-рано синьото беше изчезнало като синьо. Следователно отново не можем да кажем: *"пред нашия поглед се простира един цвят"*. В замяна на това обаче /обръщам изрично вниманието Ви, че разказвам неща, които всеки може да изпита на себе си, ако вземе съответните мерки/, в замяна на това душата изпитва едно особено чувство. Тя чувствава: *"сега разбирам това, което изживявам, когато образувам в мене представи, когато мисля в мене, творя в мене, когато изниква в мене една мисъл, когато прозвучава една представа!"* Това разбирам аз едвам сега, това ме учи само развитието на зеления цвят навсякъде около мене. Аз започвам да разбирам най-вътрешното естество на моята душа на външната природа, когато тя е изчезнала като външно природно впечатление и в замяна на това в мене е останало едно морално впечатление. Зеленият цвят на растенията

ми казва това, как би трябвало да чувствавам в самия мене, когато моята душа има дарбата да мисли мисли, да храни представи. Тук отново едно външно природно впечатление е превърнато в едно морално чувство.

Или нека насочим поглед върху бялата снежна покривка на Земята. Тя може по сънния начин да предизвика в нас едно морално чувство, както бе описано сега за синия цвят на небето и за зеления цвят на растенията. Тя ще предизвика моралното чувство за всичко, което наричаме явление на материята в света. И едвам когато гледайки белия цвят на снежната покривка сме забравили всичко друго и чувствуваме белия цвят, а след това този бял цвят изчезва за нас, тогава ние добиваме едно разбиране за това, което изпълва света като материя. Тогава ние чувствуваме материята тъчаща и живееща в света. По този начин ние можем да превърнем всички зрителни впечатления в морални, така можем да превърнем звуковите впечатления в морални чувства. Да предположим, че чуваме един тон и след това, неговата октава. Когато по отношение на това двузвучие на един основен тон и на неговата октава настроим отново нашата душа така, че тя да забрави всичко останало, да заличи от себе си всичко друго и тогава, отдадени изцяло на двузвучието на основния тон и на неговата октава довеждаме нещата до там, че въпреки звученето на тези два тона ние вече не ги чуваме, когато стигнем до там да отвърнем вниманието си от това двузвучие, ние откриваме, че в нашата душа отново е било предизвикано едно морално чувство. Тогава започваме да добиваме едно духовно разбиране за това, което изживяваме, когато в нас живее едно желание, което иска да ни доведе до нещо и след това в него действа нашият разум. Съзвучието на желанието и разума, на мисълта и желанието, както те живеят в човешката душа, това се чувствува при един тон и неговата октава.

И така ние можем да оставим да действуват върху нас най-разнообразните сетивни усещания. По този начин бихме могли да направим да изчезне един вид това, което възприемаме чрез сетивата в заобикалящата ни природа, така че тази сетивна покривка е повдигната: *тогава навсякъде биха се появили морални чувства на симпатия и антипатия*. И когато свикнем да заличаваме по този начин всичко, което нашите очи виждат, което нашите уши чуват, което нашите ръце напипват, което нашият ум, който е свързан с мозъка, разбира, и привикнем въпреки това да стоим срещу света, тогава в нас действа нещо по-дълбоко от силата на зрението на нашите очи, отколкото слуховата сила на нашите уши, отколкото умствената сила на нашето мозъчно мислене, тогава стоим едни срещу други с една по-дълбока същност на външния свят. Тогава далечината на безкрайността действа върху нас така, че ние се настрояваме религиозно. Тогава зелената покривка на Земята действа върху

нас така, че виждаме, по-добре казано чувствуваме как ние самите разцъфтяваме вътре в нас. Тогава снежната покривка действа върху нас така, че от нея добиваме разбиране, що е материята в света. Тогава нещо по-дълбоко в нас обхваща света, отколкото, което иначе обхваща света. Ето защо по този начин ние стигаме до нещо по-дълбоко в света отколкото иначе. Тогава външното було на света е един вид дръпнато настрана и ние стигаме в един свят, който се намира зад това външно було. Точно както когато поглеждаме зад физическото тяло на човека стигаме до етерното или жизнено тяло, така стигаме по този начин в една област, в която постепенно ни се разкриват разнообразни същества, онези същества, които тъкат и проявяват своите, сили зад минералното царство, зад растителното и животинско царство. Пред нас постепенно възниква етерният свят диференциран в неговите подробности. Това, което възниква по описания начин пред човека, се е наричало винаги в Окултната наука елементарен свят. И онези духовни същества, до които стигаме когато вървим по пътя, за който говорихме, тези същества са елементарните духове или духовете на елементите, които са скрити зад всичко физическо-сетивно. Аз казах вече, докато етерното тяло на човека е нещо единно, това, което възприемаме като етерен свят на цялата природа, е едно множество, едно разнообразие. Тъй като това, което възприемаме по този начин е нещо свършено ново, как бихме могли да се поставим в състояние да опишем нещо за това, което постепенно застава срещу нас зад външната природа? Ние можем да сторим това, като чрез сравнение го свържем с това, което ни е познато. В цялото разнообразие, което се намира зад външната природа ние намираме първо същества, които за окултния поглед представляват завършени форми. Аз трябва да свържа вече нещата с нещо познато, за да охарактеризирам това, което намираме първо: завършени форми, същества с определено разграничение възприемаме ние, за които можем да кажем, които могат да бъдат описани по тяхната форма. Тези същества представляват едната класа от това, което намираме първо зад физическия сетивен свят. Една втора класа същества, които намираме там, можем да ги опишем само тогава, когато се абстрахираме от това, което се показва в определени форми, което има неподвижни форми, когато изговорим думата *метаморфоза, изменение на формите*. Това е второто нещо, което се предлага на окултния поглед. Същества, които имат определени форми, принадлежат на едната класа; *същества, които всеки миг променят техните форми, които, когато застават срещу нас и ние вярваме, че ги обхващаме, отново приемат вече други форми, така че можем да ги проследим само тогава, когато направим нашата душа подвижна и възприемчива, тези същества принадлежат на тази втора класа*. Окултният поглед намира

първата класа същества, които имат напълно определена форма, намират ги всъщност само тогава, когато изхождайки от такива предпоставки, каквито Ви бяха описани, прониква в дълбините на Земята.

Аз Ви казах, че трябва да повдигнем всичко, което действа във външния свят върху нас, до морално действие, както това бе описано. Ние приведохме като пример, как можем да издигнем до морални впечатления синия цвят на небето, зеления цвят на растителността, белия цвят на снега. Да предположим, че проникваме във вътрешността на Земята. Когато се сдружим, да речем, с миньорите, тогава, прониквайки във вътрешността на Земята, ние стигаме в една област, в която не можем отначало да обучим нашите очи така, че те да превърнат един поглед в едно морално впечатление. Но ние забелязваме тогава в нашето чувство топлина, диференцирани топлинни различия. Тях трябва да чувстваме ние първо, това трябва да бъде физическо то впечатление, физическото природно впечатление, когато се потопяваме в царството на земното. Когато обгърнем с поглед тези топлинни разлики, тези размествания на топлината, и оставим да действа върху нас това, което иначе действа върху нашите сетива, тогава чрез това проникване във вътрешността на Земята, чрез това свързване на нашето същество с това, което действа във вътрешността на Земята, ние получаваме определено изживяване: Ако тогава именно не обръщаме внимание на всичко останало, което би могло да ни направи впечатление, ако положим усилия да не усещаме там долу нищо друга, да не усещаме също топлинните разлики, чрез които само сме се подготвили; *а ако се постараям да не чувам нищо и да не виждаме нищо, а само да оставим да ни действа впечатлението, така, че това възниква като нещо морално от нашата душа, тогава пред нашия окултен поглед се явява онази класа творещи природни същества, които за окултиста действуват действително във всичко земно, а именно във всичко металическо и които се изразяват за неговата имагинация, за неговото имагинативно познание в рязко очертани форми от най-различен вид.*

Онзи, който става другар на миньорите с едно окултно възпитание и същевременно с определена любов към въпроса - тази любов се изисква особено в тази област -, който прониква в мините и може да забрави там долу всички външни впечатления, той вижда как пред неговата имагинация възниквал така да се каже първата класа същества, които творят зад всичко земно, които творят и тъкат именно зад всичко металическо. Днес аз още не съм говорим за това, как народните приказки, народните легенди са завладели това, което е действително по този начин; *бих искал първо да ви разкажа така да се каже сухо нещата, фактите, които се предлагат на окултния поглед.* Защото съгласно задачата, която,

ми бе поставена, аз трябва да постъпя първо емпирично, трябва първо да разкажа, какво намира човек там в различните природни царства. Така разбрах аз, когато темата ми бе поставена.

Както с окултния поглед можем да възприемаме по този начин в нашата имагинация /в нашето имагинативно познание/ строго очертани природни същества, както можем да имаме по този начин пред нас рязко очертани същества, по същия начин се получава една друга възможност за окултния поглед, да имаме едно впечатление от същества, които се намират непосредствено зад булото на природата. Когато - да речем – някой ден, в който отношенията на времето се менят във всеки момент, в който например се образуват облаци, от облаци пада дъжд, в който може би също от Земята отново се издига нагоре мъгла, когато в някой такъв ден се отдадем на тези деления по същия начин, както това бе описано преди малко, така щото да на правим на мястото на физическото впечатление да се яви едно морално впечатление - тогава отново можем да имаме едно определено изживяване. Особено подходящо е, когато се отдадем на особената игра - да речем - на една водна маса разпръскваща се, скачала в един водопад; *когато се отдадем на образувалите се, разтопяващите се мъгли и на водните пари, които изпълват въздуха и се издигат подобно на дим нагоре, или когато гледаме, как един ситен дъжд пада на земята или чувствуваме също, как през въздуха преминава едно леко ромолене - , когато по отношение на всичко това чувствуваме морално, това прави да ни се яви втората класа същества, по отношение на които можем да употребим думата метаморфоза, преобразуване.* Ние, не бихме могли да нарисуваме тази втора група същества, също както не можем да нарисуваме светкавицата; *можем да запазим една форма, една определена форма, която съществува само един миг, а следващия миг вече изчезва.* Следователно такива постоянно преобразуващи се същества, за които можем да намерим един символ за нашата имагинация най-много в променящите се форми на облаци, тези същества ни се явяват като втора класа същества.

Обаче като окултисти ние се запознаваме именно с тези същества - още и по друг начин. Когато наблюдаваме растения, как те през време на пролетта поникват, покарват от Земята - вземете си добра бележка, когато растенията покарват техните първи зелени издънки, не по-късно когато се приготвят да носят плодове -, тогава - окултният поглед чувства, че същите същества, които беше открил в разпръскващата се вода и в образуващите се мъгли, обгръщат като че ги оплакват /омиват/ напълващите растения. Така щото можем да кажем, че когато тук на Земята виждаме да покарват растенията, ние ги виждаме навсякъде като обмивани от такива метаморфозиращи се същества. И така на окултният поглед

чувствава, като че това, което тъче и живее невидимо там отгоре над напълващите растения, има нещо общо с това, което прави растението да израства от почвата, да покарва нагоре от почвата. Да, видите ли, обични приятели, обикновената физическа наука познава само растежа на растенията, тя знае само, че растението има една покарваща сила, която прави то да израства отдолу нагоре. Обаче окултистът познава: *при цъфтежа на растенията нещата се представят различно*. Да предположим, че имаме тук пред нас един млад филиз на растение. Окултистът познава около младия филиз на растението метаморфозиращи се същества, които са пускани така да се каже от околността и проникват надолу, които не отиват само отдолу нагоре, както прави това физическият растежен принцип, а спускайки се отгоре надолу изтеглят растенията от почвата. Така щото през пролетта, когато Земята се покрива със зеленина, окултният поглед чувствава, как от Вселената слизат надолу природни сили, които правят да покара това, което се намира в почвата на Земята, за да може вътрешността на Земята да вижда небето, заобикалящия външен свят. Над растенията има нещо постоянно движещо се, и това е характерното, че окултният поглед добива именно усещание за това, че онова, което обгръща по този начин растението, е едно и също нещо с онова, което съществува също в изпаряващата се и превръщащата се в дъжд вода. Тази е втората класа, да речем, природни сили и природни същества.

Когато утре ще преминем към описанието на третата и четвърта класа, която е още по-интересна, това ще ни се покаже още по-точно. Това трябва да запомним, когато провеждаме такива разглеждания, които стоят така далече от съвременното съзнание на човечеството: *"всичко, което в този свят застава срещу нас, е нещо физическо, проникнато от нещо духовно"*. Както трябва да си представим отделния човек проникнат от това, което окултният поглед вижда като етерно тяло, така също трябва да си представим всичко, което тъче и съществува във външния свят, проникнато от едно множество, от едно разнообразие от духовни живи същества и сили. Този трябва да бъде ходът на нашите разглеждания, че първо ще опишем просто фактите, които окултно обученият поглед може да изживее при външния свят; *факти, които се получават, когато гледаме дълбочините на земята, атмосферата, това, което става в отделните природни царства, което става в небесните ширини при движещите се планети, при изпълващите небесното пространство неподвижни звезди*. След това едвам накрая ще свържем цялото в един вид теоретическо познание, което ще ни изясни върху това, което стои като нещо духовно на основата на нашата физическа Вселена и на нейните различни царства и области.

СКАЗКА ВТОРА

Вчера вечерта аз се опитах първо да покажа пътя, който води човешката душа до наблюдението на онзи духовен свят, който е скрит непосредствено зад сетивния физически свят, и аз се опитах да обърна внимание то Ви върху две класи, върху две категории духовни същества, които окултният поглед намира, когато повдигне по описания вчера начин булото от сетивния свят. Днес ще говорим първо за още две класи, за още две категории природни духове. Единият вид от тези същества, следователно една особена категория, се получава за окултно обучения поглед тогава, когато се наблюдава постепенното увяхване и умирање - да речем - на растителния свят в късно лято или през есента, главно умирањето на природните същества. Още когато растенията започват да развиват плодове в техните цветове, можем да оставим това образуване, това развитие на плодовете да действува върху нашата душа така, както описахме това вчера; *и по същия начин, както бе описано вчера, се получава тогава за имажинативното познание впечатлението от духовни същества, които имат нещо общо с умирањето, с увяхването на природните същества.* Както вчера можяхме да опишем, че през пролетта растенията са така да се каже изтеглени от земята чрез определени същества, които са подложени на една постоянна метаморфоза, така също можем да кажем: *когато растенията например са се развили постепенно и отново настъпва необходимостта те да увехнат, тогава влизат в действие други същества; същества за които не можем да кажем, че постоянно променят техните форми; защото всъщност за тях можем само да кажем, че те нямат никаква истинска форма.* Проблясвайки светкавично, проблясвайки като малки метеори и отново изчезвайки, така ни се явяват тези същества; *отново проблясващи и отново изчезващи, така че всъщност нямаме пред нас никаква определена форма, а нещо, което префучава като метеор светецо като блуждаещи светлини и угасващо.* Тези същества са свързани първо с узряването на всичко, което съществува в природните царства. Тези сили или същества съществуват, за да могат да узряват съществата в природните царства. За окултния поглед тези същества са всъщност възприемаеми само тогава, когато този поглед се насочва единствено върху въздуха, а именно върху един колкото е възможно по-чист въздух. Вчера ние трябваше да опишем втория вид природни същества така, като оставяме да действува върху нас искрящо разпръскващата се вода, която ни се предлага в образуването на облаците или по някой друг начин. Върху нашата душа трябва да действува един колкото е възможно чист от вода въздух, когато искаме да получим имажинацията за тези метеорно просветващи и отново угасвайки същества, въздух пропит от слънчевата топлина. Тези същества живеят

така да се каже невидими в чистия от вода въздух и алчно смучат светлината, която прониква въздуха и която ги прави да проблясват и да светят. Тези същества се спускат върху света на растенията например или също върху животинския свят и се грижат за тяхното узряване. От начина, по който стигаме до тези същества, ние виждаме вече, че те стоят в определено отношение с това, което от най-древни времена Окултизмът нарича елементи. Това, което вчера описахме като първия вид такива същества, ние ги намираме, когато слизаме в дълбочините на Земята, когато проникваме в твърдата част на нашата планета; *тогава на нашата имагинация, на нашето имагинативно познание се показват същества, които имат определена форма, така щото можем да наречем тези същества също: природните духове на твърдата материя или природни същества на Земята.* Втората категория, която описахме вчера, ние ги намерихме в свиващата се и разпръскващата се вода; *ето защо можем да свържем тези същества с това, което окултизмът нарича от най-древни времена течен или воден елемент или накратко вода.* В този течен елемент се метаморфозират те, поемат същевременно ролята да изтеглят от земната почва всичко, което расте, което покарва и се развива от земната почва. С елемента на възможно най-свободния от вода въздух стоят във връзка онези същества, за които можахме да говорим днес. Така че можем да говорим за природни духове на Земята, на Водата и на Въздуха в древния смисъл. Но ние можем да обгърнем с погледа още една четвърта категория такива духовни същества. Окултният поглед може да се запознае с тази четвърта категория, когато изчака докато цветовете на растенията образуват плодовете и зародишите и наблюдава тогава, как зародишът постепенно израства в едно растение. Само по този начин можем да наблюдаваме този четвърти род същества - иначе е трудно, защото този четвърти род природни същества са съхранителите на зародишите, на семената във всички природен царства. Като пазители на семената те пренасят тези семена от едно поколение растения или други природни същества в следващото поколение. И ние можем да наблюдаваме, че тези същества, които са съхранители на семената или на зародишите и чрез това правят възможно, щото винаги на Земята да се явяват отново същите същества, можем да наблюдаваме, че тези същества живеят заедно с топлината на нашата планета, с това, което от най-древни времена хората са наричали елемент на Огъня или елемент на Топлината. Ето защо силите на семената са свързани също с определен градус топлина, с определена температура. И когато окултният поглед наблюдава съвсем точно, той открива именно, че необходимо-то превръщане на топлината от околната среда в такава топлина, от която се нуждае семе то или зародишът за да узрее, че това превръщане на

неживата топлина в жива топлина се извършва от такива същества. Ето защо можем да наречем също тези същества природни духове на топлината или на огъня. Така щото ние се запознахме сега първо с четири категории природни духове - по-големи подробности за тях ще чуете в следващите сказки -, които имат определено отношение към това, което нарича ме елементите - Земя, Вода, Въздух и Огън. Това е така, като че тези същества, тези духовни същества имат своята област, своята територия в тези елементи, както самият човек има за своя област, за своя територия цялата планета Земя. Както човекът се чувства у дома си на Земята по отношение на Вселената, така тези същества имат своята територия в един от горепосочените елементи. Още вчера ние обърнахме вниманието върху това, че тези различни същества означават за цялата наша Земя с нейните природни царства, следователно за целия земен физически свят това, което за отделния човек е етерното или жизнено тяло. Но ние казахме, че това етерно или жизнено тяло на човека е едно единство, докато етерното тяло на Земята се състои от много, много такива природни духове, които освен това се делят на четири категории. В живото задружно действие на тези природни духове се състои етерното или жизнено тяло на Земята. Следователно това етерно тяло на Земята не е никак едно единство, а едно множество, едно разнообразие от същества. Когато искаме да познаем това етерно тяло на Земята с окултния поглед, тогава - както това бе описано вчера - ние трябва да оставим физическия свят да действа морално върху нас и чрез това да бъде повдигнато булото на физическия свят, тогава това, което се намира непосредствено под това було, това етерно тяло на Земята, става така да се каже видимо. Какво се получава сега, когато изтеглим, когато премахнем също и това, което трябва да назовем такова етерно тяло на Земята? Ние знаем, обични приятели, че като трети член на човешкото същество зад етерното тяло се намира астралното тяло, тялото, което е носител на нашите желания, на нашите страсти. Така щото можем да кажем - ако се абстрахираме от по-висшите членове на човешката природа: *при човека имаме първо физическото тяло, след това зад физическото тяло етерното тяло и зад етерното тяло имаме астралното тяло.* Същото е положението и при външната природа: когато отстраним физическото, ние стигаме във всеки случай до едно множество, обаче това множество представлява за нас етерното тяло на цялата наша Земя с всички нейни природни царства. Можем ли да говорим също и за едно астрално тяло на Земята? За нещо, което по отношение на цялата Земя, по отношение на всички природни царства на нашата Земя отговаря на астралното тяло на човека? Без съмнение ние не можем да стигнем така лесно до това астрално тяло на Земята както до нейното етерно тяло. Видяхме, че можем

да стигнем до етерното тяло на Земята, когато оставим явленията на света да ни говорят не само чрез впечатленията на сетивата, да ни действуват не само чрез впечатленията на сетивата, а морално. Ако обаче искаме да проникнем по-нататък, тогава за човека са необходими по-дълбоки окултни упражнения, каквито намирате описани отчасти - доколкото те могат да бъдат предадени в една външна публикация - в моята книга "Как се добиват познания за висшите светове?" При определена точка на езотеричното или окултно развитие - както можете да прочетете в тази книга - човекът започва да има съзнание също и във времето, в което иначе той няма съзнание, а именно от заспиването до събуждането. Знаем, че обикновеното безсъзнателно състояние, обикновеното състояние на сън, на спане почивка на това, че човекът оставя да лежи в леглото своето физическо тяло и своето етерно тяло, а астралното тяло и другият член, който му принадлежи, излизат, излъчват се от физическото и етерното тяло: *обаче тогава човекът е лишен от съзнание също и за нормалното състояние.* Когато се отдава все повече и повече на онези упражнения, които се състоят в медитация и концентрация, когато направи все по-силни дремещите скрити сили в своята душа, тогава човек може да постигне да има съзнание също и при състоянието на сън. Така щото човекът не е без съзнание, когато неговото астрално тяло се намира във физическото и етерното тяло, тогава той има около себе си - без съмнение не физическия свят, също не и света, който бе опи сан до сега, света на природните духове -, а един друг, един още по-духовен свят в сравнение с описания досега. Когато за човека настъпва моментът, да почувствува как просветва неговото съзнание след като се е освободил от своето физическо и от своето етерно тяло, той възприема един съвършено нов вид духовни същества.

Първото нещо, което прави впечатление на школувания до тази степен окултен поглед, това е, че този нов вид духове, които той възприема сега, са един вид заповедници на природните духове, повелители на тези духове. Нека си изясним, доколко те са такива повелители. Видите ли: *аз ви казах, че онези същества, които можем да наречем природни духове на водата, действуват особено при покарващите, при израстващите от земята растения.* Онези същества, които можем да наречем природни духове на Въздуха, играят повече една роля, когато през късно лято и през есента растенията трябва да увехнат. Тогава подобните на метеори духове на въздуха се спускат над света на растенията и се наситат един вид от този свят на растенията, като ги правят да увехнат в техните пролетни и летни форми. Това нареждане, че единият път върху тази или онази област на Земята трябва да действуват духовете на Водата, другият път духовете на въздуха, тези неща се менят според раз-

личните области на Земята: *положението на северното земно полукълбо е свършено различно от това на южното полукълбо*. Това нареждане, да бъдат един вид насочвани в подходящия момент съответните природни духове в тяхната работа, това нареждане изхожда от онези духовни същества, които се научаваме да познаваме само тогава, когато окултният поглед е обучен до такава степен, че когато човекът се е освободил от своето физическо и от своето етерно тяло, той пак може да има съзнание и да възприема един нов свят около себе си. Във връзка с нашата Земя, във връзка с нашата планета Земя действуват духовни Същества, които разпределят работите на природните духове по годишни времена, които произвеждат смяната на годишните времена чрез това, че разпределят работите на природните духове за различните земни области. Тези духовни същества представляват онова, което бихме могли да наречем астрално тяло на Земята. Това са също същите онези същества, в които се потопява със своето астрално тяло човекът вечер при своето заспиване. Това астрално тяло е свързано със Земята, то се състои от по-висши същества, от по-висши духове, и в областта на тези по-висши духове, които обгръщат планетата Земя и я проникват като една духовна атмосфера, в областта на тези духове се потопява собственото астрално тяло на човека през време на нощта. За окултното наблюдение съществува една голяма разлика между описаните отначало категории природни духове, между духовете на Земята, духовете на Водата и т.н. и тези духове, които направляват природните духове. Природните духове се занимават с това, да правят да узреят, да увехнат природните същества, следователно да внасят живот в цялата планетарна земна област. Не така е при тези духовни същества, които можем да наречем в тяхната цялост астрално тяло на Земята. Тези духовни същества са такива, че когато човек може да се запознае с тях чрез своя окултен поглед, той ги чувства вече като същества, които имат работа с неговата собствена душа, с неговото собствено астрално тяло. Същества, които действуват така върху астралното тяло на човека, а също и върху астралното тяло на животните, щото не можем да говорим само за едно оживително действие, а за едно действие на чувства, на мисли върху нашата собствена душа. Природните духове на Водата, на Въздуха, тях ги наблюдаваме и можем да кажем, че те се намират в заобиколилия ни свят; *тези духовни същества, за които говорим сега, за тях не можем да кажем, че се намират в заобикалящия ни свят, а ние сме всъщност постоянно свързани с тях, ние сме като влети в тях, когато ги възприемаме*. Ние преминаваме а тях и те ни говорят духом. Това е така, като че бихме възприемали мисли и чувства от заобикалящия ни свят; *а в това, което тези същества правят да се влива в нас като мисли, като чувства, като волеви импулси, се изразя-*

ват също волеви импулси, симпатии и антипатии. Така че в тази категория духове трябва да виждаме вече същества подобни на човешките души.

Ако още веднъж да хвърлим поглед назад върху това, което изнесохме. Можем да кажем, че всички видове разпоредби във времето, всички видове разпределения в отношенията на времето и пространството са свързани също с тези същества. Ето защо в Окултизма са ни останали стари думи за назоваването на тези същества, които познаваме в тяхната цялост като астрално тяло на Земята, и изразени на наш език тези думи гласят: *духове на циклите на времената.*

Така щото такива духове, които трябва да причисляваме към астралното тяло на Земята, произвеждат не само редовното протичане на годината в растежа и увяхването на растенията, а също редовният цикъл, който се изразява по отношение на планетата Земя в деня и нощта. С други думи казано - всичко, което е свързано с ритмичното възвръщане, с ритмичната смяна, със смяната в отношенията на времето и с повторението на процесите във времето, всичко това се регулира от духовни същества, които всички принадлежат на астралното тяло на Земята и към които може да се приложи името "*духове на циклите на времената на нашата планета*". И това, което астрономът намира чрез неговите изчисления относно въртенето на Земята около нейната ос, за окултния поглед то е възприемаемо чрез това, че той знае разпределени около цялата Земя тези Духове на циклите на времената, които са действително носители на силите произвеждащи въртенето на Земята около нейната ос. Извънредно важно е, да виждаме в астралното тяло на Земята всичко онова, което е свързано с обикновената смяна, с разцъфтяването и прецъфтяването на растенията, но също и всичко това, което е свързано със смяната, простираща се до ден и нощ, в годишните времена, във времената на деня и т.н. Всичко, което става по този начин, произвежда в наблюдателя, който е стигнал до там, да запазва своето съзнание през времето, когато неговото астрално тяло е излъчено от физическото и етерното тяло, произвежда впечатлението на духовни същества, които принадлежат именно към Духовете на циклите на времената. С това ние снемме така да се каже второто було булото, което е изтъкано от при родните духове. Бихме могли да кажем: *ние снемме първото було, което е изтъкано от сетивно-физическите впечатления и стигаме до етерното тяло на Земята, до природните духове; след това можем да снемем едно второ було и стигаме до духовете на циклите на времената, които регулират и подреждат всичко, което се възвръща по един периодичен начин, което е подложено на една периодична смяна, на една ритмична смяна.* Ние знаем сега, че нашите собствени астрални тела са потопени в това,

което можем да наречем по-висшите членове на човешката природа и което обхващаме, резюмираме на първо време като вложен в нашето астрално тяло Аз. Ние вече казахме за нашето астрално тяло, че то е потопено в областта на Духовете на циклите на времената, така да се каже в морето на Духовете на циклите на времената; *обаче за нормалното съзнание нашият аз спи всъщност още повече отколкото астралното тяло.* Че този Аз спи още повече, това ще забележи онзи, който се намира в едно окултно развитие, който се развива по-нататък езотерично, чрез това, че се научава първо да проникне във възприятията на астралното тяло, в духовния свят, в който се потопявали който се състои от Духовете на циклите на времената. Това възприемаше е всъщност в известно отношение една опасна подводна скала за окултното развитие; *защото отново астралното тяло на човека е едно единство; обаче всичко това, което е в областта на духовете на циклите на времената, е всъщност едно множество, едно разнообразие.* И тъй като човекът е съединен - както описахме - с това разнообразие, потопен в това разнообразие, ако той още спи със своя Аз и е пробуден със своето астрално тяло, той се чувства като разкъсан на парчета сред света на Духовете на циклите на времената. Обаче това трябва да бъде избягнато при едно правилно езотерично развитие. Ето защо тези, които могат да дадат указание за едно правилно езотерично развитие, показват също мерки, чрез които човек може да поддържа своя Аз буден, когато вече и неговото астрално тяло е пробудено. Ако неговият Аз би останал заспал, когато астралното му тяло е вече будно, човек би изгубил своята вътрешна свързаност, своето вътрешно сцепление и би се чувствувал както Дионисий разкъсан в целия астрален свят на Земята който се състои от Духовете на циклите на времената. Следователно при едно правилно езотерично развитие се вземат мерки, благодарение на които това не трябва да се случи. Тези мерки се състоят в това, че се полагат грижи, щото онзи, който трябва да бъде доведен до ясновиждане чрез медитация, съсредоточение и чрез други езотерични упражнения запази в цялото ясновидско, окултно наблюдение две неща, да не изгуби две неща. Това е извънредно важно, щото в едно езотерично развитие, всичко да бъде така устроено, че да не се изгубят две неща, които човекът има в обикновения живот, които обаче той лесно може да изгуби в езотеричното развитие, ако то не е направлявано правилно. Ако обаче това развитие е направлявано правилно, той не ще изгуби тези две неща. Първото нещо е човек да не изгубва *спомена за всички преживявания на настоящето възплъщение*, както той ги има иначе в своята памет: *свързаността на паметта не трябва да бъде разрушена.* С тази свързаност, с това сцепление на паметта в областта на Окултизма се разбира нещо много повече отколкото

в обикновения живот. В обикновения живот с тази памет се разбира всъщност само, че човек може да насочи поглед назад в своя минал живот и да не изгубва от съзнанието си важни събития на своя живот. В окултизма под правилна памет се разбира също още, че със своето усещане, със своето чувство човек обръща внимание само на това, което е извършил вече в миналото, така щото той не приписва на себе си никакво друго значение, никаква друга стойност освен стойността, която му дават делата на неговото минало.

Нека се разберем тук съвсем правилно, обични приятели! С това е казано нещо извънредно важно. Когато един човек би бил заставен чрез своето окултно развитие да си каже внезапно: *"аз съм въплъщението на този или онзи дух"*, без за това да съществува някакво оправдание чрез всичко, което той е извършил досега, което съществува вече във физическия свят чрез него, тогава неговата памет би била прекъсната в окултен смисъл. Един важен принцип на окултното развитие е този, човек да не си приписва никаква друга стойност, освен онази, която се получава от неговите дела на физическия свят в настоящото въплъщение. Това е извънредно важно. Всяко друга стойност трябва да дойде само на основата на едно по-високо развитие, което се получава само тогава, когато човек стои здраво на почвата, че не се счита за нищо друго, освен за това, което е можал да извърши в настоящото въплъщение. Това е също естествено, ако разглеждаме обективно нещата. Защото това, което сме извършили в настоящото въплъщение, е също резултат на нашите предишни въплъщения, то е това, което Кармата е направили до сега от нас. Това, което Кармата ще направи по-нататък от нас, ние трябва да го оставим то да стане и не трябва да го причисляваме към нашата стойност. Накратко казано, когато искаме да си предадем някаква стойност, ние ще можем да сторим по правилен начин това в началото на езотеричното развитие само тогава, когато си приписваме нашата стойност само от това, което ни се предлага като наше минало в спомена. Този е единият елемент, който трябва да си запазим, за да не заспива нашият Аз през време, когато нашето астрално тяло се събужда.

Второто нещо, което също не трябва да изгубваме като съвременен човек, е степента на нашата съвест, която притежаваме във външния физически свят. Тук отново имаме нещо, което е извънредно важно да бъде съблюдувано. Вие вече често ще сте изпитвали, че тук или там някой е минал през едно окултно развитие. Ако това развитие не е било направлявано и ръководено по правилен начин, тогава често можем да констатираме, че съответният човек приема леко нещата относно въпросите на съвестта, приема ги по-леко отколкото преди своето окултно развитие. По-рано са го ръководили възпитанието, социалната връзка, когато

се е касало да стори или да не стори това или онова. След започването на едно окултно развитие даже някой, който по-рано не би излъгал, започва да лъже, взема нещата по-леко, отколкото ги е вземал по-рано по отношение на въпросите на съвестта. Ние не трябва да изгубваме никаква степен на съвестта, която сме добили. Паметта така, че да си приписваме стойност само от разглеждането на това, което вече сме станали, без да се позоваваме на бъдещето, на това, което още ще извършим; *съвестта така, до такава степен, до която сме я добили в напълно обикновения физически свят досега: тогава трябва да си запазим.* Когато запазим тези два елемента в нашето съзнание, а именно нашата здрава памет, която не ни внушава илюзорно, че сме нещо друго от това, което е резултат на нашите досегашни дела; *и нашата съвест, която не ни кара да вземаме лекомислено моралните неща, не ни кара да ги вземаме по-лекомислено отколкото сме ги вземали до настоящия момент, а колкото е възможно по-сериозно.* Когато сме запазили тези две неща, тогава нашият Аз не може никога да за спи, когато нашето астрално тяло е пробудено. Тогава ние внасяме сцеплението на нашия Аз в света, в който се събуждаме с нашето астрално тяло, когато спим така да се каже бидейки будни, когато запазваме нашето, съзнание в състоянието, в което сме освободени от нашето физическо и от нашето етерно тяло. И тогава, ако сме будни с нашия Аз, ние не само чувствуваме нашето астрално тяло свързано с всички духовни същества, които днес описахме като Духове на циклите на времената на нашата планета, а тогава чувствува ме по твърде особен начин, че всъщност нямаме вече едно непосредствено отношение към отделния човек, който е носител на това физическо тяло, на това етерно тяло, в който се намираме обикновено. Ние чувствуваме така да се каже всичко, което се получава само като свойства на нашето физическо тяло, на нашето етерно тяло, като отнето от нас. Ето защо тогава чувствуваме като че ни е отнето всичко онова, което може да живее само външно на някоя територия на нашата планета. Защото това, което живее на една територия на нашата планета, то е свързано именно с Духовете на циклите на времената. Обаче сега, когато се пробуждаме с нашия Аз, ние не само се чувствуваме разлети в целия свят на Духовете на циклите на времената, а се чувствуваме едно с целия единен Дух на самата планета, пробуждаме се в единния Дух на самата планета. Това е извънредно важно, че се чувствуваме принадлежащи на цялата планета. За да изтъкнем само една подробността достатъчно пробудения окултен поглед този живот с планетата се изразява така, че, когато човек е стигнал така далече, щото неговият Аз и неговото астрално тяло да се пробудят едновременно, тогава той се намира в сетивния свят, следи Слънцето, както се движи по небосвода от сутрин до вечерната заря, до

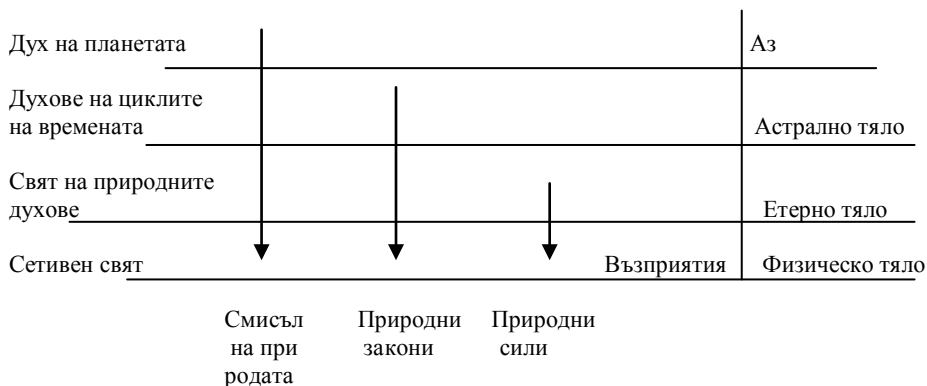
вечерното заздравяване, но Слънцето не изчезва вече за него, когато той заспива. Когато заспива, Слънцето остава свързано с него; *то не престава да свети, само че приема един духовен характер*. Така че, когато сега човек действително спи през време на нощта, той следи Слънцето също и през време на нощта. Такъв човек е именно така, че има работа с променящите се състояния на планетата само до толкова, доколкото живее в своето астрално тяло. Обаче когато в него се събужда съзнанието за неговия Аз, той няма вече нищо общо с променящите се състояния на планетата. Тогава той добива съзнание за всички състояния, през които може да мине неговата планета. Тогава той, човекът, се разлива в цялата субстанция на Духа на планетата.

Като изказвам това така, Вие не трябва да вярвате, че с израза: *"човекът е станал едно с духа на планетата, живее в единство с този дух на планетата"*, че с това е казано нещо извънредно много за отношение на ясновидството. Отначало положението е само такова, че то представлява само едно начало. Защото когато човек се е пробудил по описания начин, положението е такова, че той има изживяване за Духа на планетата като нещо общо, докато всъщност този Дух на планетата се състои от много единици, от чудесни отделни духовни Същества - както ще чуем това в следващите сказки. Отделните единици на Духа на планетата, особените разновидности на този Дух човек не ги възприема още. Това, което възприема, е, че той знае първо: *аз живея потопен в духа на планетата като в едно море, което облива духовно цялата планета земя и което е самият дух на земята*. Човек може да мине през извънредно дълги развития, за да изживява все повече и по-вече това единение с Духа на планетата, обаче началото е направено с това, което бе описано. Следователно както при човека казваме: *зад неговото астрално тяло се намира неговият Аз., така говорим също за това, че, зад всичко, което наричаме цялостта, съвкупността на духовете на циклите на времената, е скрит духът на самата планета, духът на планетата*.

Докато Духовете на циклите на времената управляват природните духове на елементите, за да предизвикат на планетата Земя ритмични промени, повторения във времето, смяна в пространството, Духът на Земята има друга задача. Този Дух на Земята има задачата да поставя цялата Земя във взаимни отношения, в сменящи се отношения с другите небесни тела от околността, да я дирижира и управлява така, че в течение на времената тя да дойде в подходящите положения спрямо другите небесни тела. Този Дух на Земята е така да се каже големият сетивен апарат на Земята, чрез който Земята, планетата Земя, идва в едно правилно отношение със заобикалящия свят. Следователно ако трябва да обгърна цялостно редицата духовни същества, с които имаме първо работа на на-

шата Земя и до които можем да намерим пътя чрез едно постепенно окултно развитие, би трябвало да кажа: *ние имаме като най-външно було сетивния свят с цялото негово разнообразие, с онова, което виждаме разпротряно пред нашите сетива, което можем да разберем с ума на човека*. След това зад сетивния свят се намира светът на природните духове. Зад света на природните духове се намира светът на Духовете на циклите на времената и зад този последния се намира Духът на планетата.

Ако искате да сравните онова, което стои пред обикновеното съзнание от този строеж на света, със самия този строеж на света, тогава можете да си изясните това приблизително така: *най-външното було на света би бил този свят на сетивата, зад него светът на природните духове, зад този светът на духовете на циклите на времената и зад него духът на планетата*. Обаче сега трябва да кажем, че чрез своята дейност Духът на планетата прониква в известно отношение чак до сетивия свят, така че в сетивния свят ние можем да, възприемаме по определен начин неговото копие.

Също така Духовете на циклите на времената и също така природните духове. Така че когато наблюдаваме самия сетивен свят с обикновеното съзнание, ние имаме в този сетивен свят така да се каже като в един отпечатък следата, на тези светове, които се намират зад него; *това е приблизително така, като че в най-горната кожа, която сме премахнали, която сме повдигнали като сетивен свят, бихме имали зад нея действващите на степени духовни същества*. Обикновеното съзнание възприема сетивния свят като негови възприятия; *светът на природните духове се отпечатва зад възприятията като това, което наричаме природни сили*. Там, където науката говори за природни сили, там ние нямаме всъщност нищо действително. За окултиста тези природни сили не са нищо действително, те са майя, илюзия, те са отпечатъкът на природните духове, както действуват зад сетивния свят.

На свой ред отпечатъкът на Духовете на циклите, на времената е това, което обикновено за нормалното съзнание се нарича природни закони. Всъщност всички природни закони съществуват благодарение на това, че като дирижирали същества действуват Духовете на циклите на времената. Природните закони не са нищо действително за окултиста. Когато природоизследователят говори за природни закони и ги комбинира външно, окултистът знае, че тези природни закони се разкриват в тяхната истинност тогава, когато човек се вслушва с пробуденото астрално тяло в това, което Духовете на циклите на времената казват, и как те разпореждат, дирижират природните духове. Това се изразява в света на илюзията, в майя, като външно явление в природните закони. И обикновено нормалното съзнание не отива по-далече. Обикновено нормалното съзнанието не отива до отпечатъка на Духа на планетата във външния свят. Нормалното съзнание на днешното човечество говори за външния свят на възприятията, за фактите, които възприемаме, говори за природни сили, - светлина, топлина, магнетизъм, електричество и т.н.; *сила на привличане, сила на отблъскване, тежест и т.н.: това са онези същности на майя, на основата на които стои в действителност светът на природните духове, които съставляват етерното тяло на земята.* След това официалната наука говори за природни закони; *това отново е една майя, една илюзия.* На основата на тези природни закони стои това, което днес описахме като свят на Духовете на циклите на времената. Едвам когато проникнем по-нататък, ние стигаме също до отпечатъка на Духа на планетата, във външния сетивен свят. Днес науката не прави това. Онези, които още правят това днес, на тях не им вярват. Поетите, художниците правят това, те търсят още един *смисъл* зад нещата. Защо цъфти светът на растенията? Защо се раждат и загиват животинските родове и видове? Защо човекът оживява Земята? Който пита по този начин за смисъла на природните явления и иска да разчлени този смисъл, иска да го комбинира от външните факти, както още се опитва понякога по-дълбоката философия, той се приближавало отпечатъка на Духа на планетата във физическия свят. Но днес хората не вярват вече на това търсене на смисъла на съществуването; *поякога чувството все още вярва по-малко, обаче науката не иска вече да знае много за нещо, което би могло да се намери в редуването на явленията отвъд природните закони.* Когато някой още търси някакъв смисъл *отвъд* природните закони, над природните закони, както ги възприемаме със сетивата, той би могъл да намери този смисъл като отпечатък на Духа на планетата в сетивния свят. Това би било външната майя, външната илюзия. Първо една външна майя е самият сетивен свят, защото той е това, което етерното тяло на Земята, субстанцията на природните духове произвежда от самата себе

си. Една втора майа е това, което се явява на хората от природните духове в природните сили. Една трета майа е това, което се явява от Духовете на циклите на времената в природните закони. И една четвърта майа е нещо, което въпреки своя характер на майа говори на душата на човека, защото възприемайки смисъла на природата човек се чувства поне свързан с Духа на цялата планета, който води планетата през мировото пространство и предава един смисъл на цялата планета. В тази майа се крие непосредствено отпечатъка на самия Дух на планетата.

Така ние можем да кажем: *днес ние се издигаме до единния дух на планетата*. И ако искаме отново да парализираме това, което намерихме тук за планетата, с човека, ние можем да кажем: *сетивният свят отговаря на физическото тяло на човека, светът на природните духове отговаря на етерното тяло, светът на духовете на циклите на времената отговаря на астралното тяло и Духът на планетата отговаря на Аза на човека*. Както Азът на човека възприема физическия околнен свят на Земята, така Духът на планетата възприема всичко онова, което се намира в околността и въобще вън от планетата и насочва действията на планетата, а също и чувствуването на планетата, за което ще говорим утре, насочва ги според тези възприятия от мировото пространство. Защото това, което една планета върши навън в пространството, като върви по своя път през мировите далечини и това, което произвежда в собственото тяло, в своите елементи, от които тя се състои, то е отново резултат на наблюденията на Духа на планетата по отношение на външния свят. Както отделната човешка душа живее до другите човеци в света на Земята, насочва се според тях, така Духът на планетата живее в своето планетно тяло, което е именно почвата, върху която ние стоим; но този Дух на планетата живее в естеството на други планетни духове, на други Духове на небесните тела въобще.

СКАЗКА ТРЕТА

В течение на двете изнесени вече сказки ние се запознахме с определени духовни същества, които окултният поглед може да срещне, когато се задълбочи в духовния живот на нашата планета. Сега днес ще бъде необходимо, да вървиш още по един друг път, за да се издигнем в духовния свят, защото само чрез едно разглеждане от една втора страда ще стигнем в състояние, да си образуваме правилни представи върху природата на духовните същества, за които говорихме, до така наречения Дух на планетата нагоре. Винаги ще бъде извънредно трудно, да охарактеризираме в някой език онези духовни същества, които ни показва окултното възприятие, защото човешките езици, поне днешните човешки езици, са образувани само за явленията, за фактите на физическото поле.

Ето защо можем да се надяваме, че изхождайки от различните страни можем да се приближим до това, което всъщност се разбира, когато се говори за духовни същества. За нашата днешна характеристика ще бъде необходимо да изходим от природата на човека да си изясним първо определени свойства, определени качества на човешката природа, за да можем, изхождайки от тук, да охарактеризираме по-висши същества, които намираме в по-висшите светове. И нека за целта изтъкнем по един твърде особен начин едно свойство на човешката природа, което можем да охарактеризираме така: Човекът е надарен с възможността да води един независим от всичко външно вътрешен живот. Тази възможност се явява пред нашия поглед през всеки час на нашия буден дневен живот. Знаем, че по отношение на това, което виждаме с нашите очи, което чуваме с нашите уши, ние имаме нещо общо с всички други същества, които също могат да си служат с техните сетива. Като човече ние имаме по отношение на външния свят един общ живот с другите човече и може би също с другите същества. Всеки за себе си - това ние знаем твърде добре като човече - всеки един за себе си има своите особени страдания, своите особени радости, своите тревоги и своите грижи, има своите особени надежди и идеали; *и по определен начин тези грижи, тези страдания, тези тревоги, тези надежди и идеали представляват едно особено царство, което не можем да видим веднага с физическия поглед у другите хора, което човек носи със себе си през света именно като един самостоятелен вътрешен живот.* Когато се намираме, в същото пространство с един човек, ние знаем, какво може да действа върху неговите очи върху неговите уши. Това, което става в неговата душа, което той изживява вътрешно, върху него можем вероятно да имаме предчувствия от онова, което той иска да ни изрази чрез израженията на неговото лице, чрез неговите жестове, или също чрез неговите думи; *обаче когато той иска да има за себе си своя вътрешен живот като свой особен свят, тогава ние не можем да проникнем направо в този особен вътрешен свят.*

Когато сега гледаме с окултен поглед в световите, които на първо време са скрити за външния физически свят, ние намираме там същества, които са устроени съвършено различно, именно по отношение на онези свойства, които току що бяха охарактеризирани. Ние срещаме същества, които не могат да водят един такъв самостоятелен вътрешен живот така, както го водим ние; *ние намираме като една първа група, като една първа категория духовни същества именно такива, които, когато водят своя вътрешен живот, са пренесени веднага чрез този вътрешен живот в едно друго състояние, в едно състояние на съзнанието различаващо се от онзи живот, който те водят във външния живот и с*

външния живот. Нека се постараме да се разберем! Да предположим, че един човек би трябвало да живее така, че - когато би искал да живее в своята вътрешност, когато би искал да не насочва поглед върху външния живот, който го заобикаля, чрез тази негова воля би трябвало просто веднага да премине в едно друго състояние на съзнанието. Ние знаем, че в своя нормален живот човекът преминава без неговата воля в едно друго състояние на съзнанието, когато се намира в състояние на сън. Но ние знаем също, че този сън е произведе чрез това, че астралното тяло и Азът на човека се отделят от неговото етерно и неговото физическо тяло. Ние знаем следователно, че с човека става нещо, когато той трябва да премине в едно друго състояние на съзнанието. Чрез това, че човекът например казва просто: *"тук аз имам пред себе си една ливада покрита с много цветя; като я гледам тя ми прави удоволствие, чрез това той не преминава още в едно друго състояние на съзнанието; той живее така да се каже за себе си радостта доставена му от ливадата, от цветята, в общение с външния свят."* Но онези същества, които набираме чрез окултния поглед като първа категория в един по-висш свят, тези същества сменят тяхното състояние на съзнанието всеки път, когато отклоняват тяхното възприятие, тяхното действие от техния външен свят и го насочват върху самите себе си; следователно при тях не е нужно да настъпи никакво разделяне между различните членове на тяхното същество като намиращи се непосредствено над човека, действуват навън, тогава те изявяват себе си и тогава те имат тяхното самочувствие, истинското изживяване на тяхното себе в това откровение; *и когато се обръщат към тяхната вътрешност, те не стигат както човекът до един самостоятелен, вътрешен живот, а тогава в замяна на това навлизат в един живот с други светове.* Както човекът стига до един такъв /друг свят/, когато възприема външния свят, така те възприемат други духовни светове, които стоят над тях, когато насочват погледа вътре в себе си: *тогава те преминават в това друго състояние на съзнанието, при което се набират изпълнени от други същества, които стоят по-високо от самите тях.* Така щото, когато обгърнем с поглед човека, ние можем да кажем: *човекът има своето възприемание, когато се отдава на външния свят /изгубва себе си на външния свят/, когато се оттегля от външния свят, той има своя самостоятелен вътрешен живот.* Онези същества, които принадлежат на първата намираща се над човека категория - ние ги наричаме общо взето същества на така наречената трета йерархия -, тези същества имат вместо възприемание *Откровението* и в откровението изживяват себе си. Вместо вътрешния живот те имат изживяването на по-висши духовни същества, т.е., вместо вътрешния жи-

вот те имат *изпълването с дух*. Тази е съществената разлика между човека и съществата на първата по-висша категория.

3. ЙЕРАРХИЯ: ОТКРОВЕНИЕ, ИЗПЪЛВАНЕ С ДУХ: ЧОВЕК: ВЪЗПРИЕМАНИЕ, ВЪТРЕШЕН ЖИВОТ.

ЧОВЕК: ВЪЗПРИЕМАНИЕ, ВЪТРЕШЕН ЖИВОТ.

Ние можем, бих казал, да *покажем* разликата между човека и тези същества на първата намираща се над човека йерархия при един крещящ случай. Крещящият случай е този, че човекът стига до състоянието да има изживявания вътрешно, които не съвпадат с това, което той възприема външно, и, щом вътрешните изживявания на човека не съвпадат с възприятието на външния свят, ние имаме като най-крещящ случай лъжата. И, за да се разберем, можем да изразим една възможна за човека особеност чрез това, че казваме: *човекът е в състояние да възприема нещо и да събужда в себе си, в своя вътрешен живот други представи, също и да изрази такива други представи, които не отговарят на възприятията*. Чрез това свое качество - чрез лъжата - човекът може да противоречи на външния свят. Това е една възможност, която - както ще чуем по-нататък в течение на сказките - трябваше да бъде дадена на човека затова, за да може той да стигне до истината чрез своята свободна воля. Обаче когато разглеждаме човека така, какъвто той е в света, трябва да вземем под внимание това свойство, че човекът може да развие и да изрази в своя вътрешен живот представи, които не съвпадат с възприятията, с фактите. При съществата на по-висшата от човека йерархия, за които говорим тук, това не е възможно до тогава, докато те запазват тяхната природа. Възможността за лъжа съществува при съществата на третата йерархия, ако те запазват тяхната природа. Защото, какво би последвало, ако едно същество на третата йерархия би искало да излъже? Тогава то би трябвало да изживее в неговата вътрешност нещо, което то би пренесло във външния свят по един начин различен от този както го изживява. Но тогава това същество на непосредствено по-висока от човека категория не би могло да го възприема; *защото всичко, което тези същества изживяват в тяхната вътрешност е откровение, то веднага се пренася във външния свят. Тези същества трябва да живеят в царствата на абсолютната истина*, ако въобще иска да живеят себе си. Да предположим, че тези същества биха излъгали, т.е. биха имали в тяхната вътрешност нещо, което биха превърнали в техните изяви така, че то не съвпада с откровенията; тогава те не биха могли да го възприемат, защото могат да възприемат само тяхната вътрешна природа; *те биха били веднага, зашеметени, заглушени под впечатлението на лъжата, биха били веднага пренесени в едно състояние на съзнанието, което би представлявало едно понижение, едно затъмнение на тяхното обикновено съзнание, което може да живее именно само в откровението на него*

вата вътрешност. Така ние хората имаме над нас една категория същества, който чрез тяхната природа могат да живеят и трябва да живеят само в царството на абсолютната истина и истинност, ако не искат да се отрекат от тази природа. И всяко отклонение от истинността би заглушило тези същества, би понижило тяхното съзнание. Когато трябва да наблюдаваме тези същества с окултния поглед, тогава се касае, обични приятели, окултистът да намери първо правилните пътища, по които може да срещне, да намери тези същества. Аз ще се опитам да охарактеризирам, как окултистът може да намери тези същества.

Първото нещо, което онзи, който минава през едно окултно *развитие*, трябва да има като вътрешно изживяване, е това, че той се стреми да победи, да преодолее по определен начин именно вътрешния живот на обикновеното съзнание. Ние назоваваме онова, което изживяваме в нашата вътрешност, нашето егоистично изживяване, назоваваме го като нещо, което искаме така да се каже от света само за самите нас.

Колкото повече окултно развиващият се човек стига до там, да бъде спокоен, хладнокрѳвен по отношение на това, което е негово егоистично изживяване, по отношение на онова, което засяга само него, той е толкова по-близо до входната врата на висшите светове. Да вземем един близкостоящ случай. Всички ние знаем, че определени истини, определени неща в света ни харесват чисто заради самите нас, или не ни харесват, че това или онова ни засяга симпатично или антипатично заради самите нас. Такива чувства по отношение на света, които ние храним само заради самите нас, такива чувства трябва да изтрѳгне от своето сърце този, който иска да се развива окултно; *той трябва да стане освободен по определен начин от всичко, което засяга само него.* Това е една истина, която често се подчертава, която обаче трудно може да се спазва, потрудно отколкото обикновено се мисли; *защото в своето обикновено съзнание човекът има извънредно малко опорни точки, за да се освободи от самия себе си, за да преодолее онова, което засяга само него.* Нека помислим само за момент, какво всъщност означава това "*да се освободи човек от себе си*". Освобождаването от това, което обикновено наричаме егоистични подбуди и възбуди, това може би не е толкова трудно; *но трябва да помислим, че в едно възплъщение, в което живеем, ние сме родени в определено време, на определено място; че, когато насочваме поглед върху това, което ни заобикаля, нашият поглед пада върху напълно различни неща отколкото например при един човек, който живее на едно друго място на земята.* Него го интересуват съвсем други неща от заобикалящия го свят. Следователно чрез самия факт, че като възплътени, като физически възплътени човешки същества сме възплътени в определено време и на определено място, ние сме заобиколени чрез

всякакви неща, които предизвикват нашия интерес, нашето внимание, които всъщност ни засягат специално и които са различни при други хора. Чрез това, че като човечи ние сме разпределени диференцирано върху нашата планета, ние сме поставени по опре делен начин в необходимостта, всеки един от нас да има своите особени интереси, така да се каже своето особено отечество на Земята. Ето защо в това, което можем да научим от непосредствено заобикалящия ни физически свят, ние никога не можем да изживеем в най-висшия смисъл онова, което ни освобождава от нашите специални човешки интереси, от нашето специално човешко внимание. Следователно поради това, че сме човечи във физическо тяло и доколкото сме самите ние, ние не можем въобще да стигнем чрез нашето външно възприятие до вратата, която ни въвежда в един повисш свят. Ние трябва да се абстрахираме от всичко, което нашите сетива могат да виждат навън, което нашият ум може да комбинира при нещата на външния свят, защото то принадлежи на нашия собствен интерес. Но когато насочим поглед върху това, което имаме обикновено в нашата вътрешност, нашите страдания и радости, нашите тревоги и грижи, нашите надежди и цели, тогава ние много, много скоро забелязваме, как този вътрешен свят е зависим от това, което ние преживяваме вън, как той се оцветява по определен начин от това, което изживяваме навън. Обаче все пак съществува определена разлика.

Ние ще трябва без съмнение направо да признаем, че всеки един от нас носим в нашата вътрешност нашия свят. Че някой се е родил на определено място на Земята, в определено време, а друг на друго място в друго време, това оцветява по определен начин неговия вътрешен живот - но ние изпитваме също и нещо друго по отношение на този вътрешен свят. Той е без съмнение нашият специален, така да се каже нашият диференциран вътрешен свят; *той носи определен цвят - обаче ние можем да изпитаме още и нещо друго: когато от мястото, където сме свикнали да упражняваме нашите сетива, отидем в едно много отдалечено място, където се срещаме с един човек, който е имал свършено други външни опитности, възприятия, ние все пак можем да се разберем с него, защото той е изпитал определени страдания, които ние сме преживели по един подобен начин, защото може да се радва по определен начин върху неща подобни на тези, върху които и ние самите се радваме.* Кой не е изпитвал, че може би трудно може да се разбере с един човек, с когото се е срещнал в една отдалечена област, че не може да се разбере с него върху външния свят, който и двамата имат, но че лесно може да се разбере върху това, което сърцето чувствава и за което сърцето копнее? С нашия вътрешен свят ние хората сме вече много по-близо едни до други отколкото с нашия външен свят, и наистина би имало

малко надежда да пренесем идеята на Духовната Наука в цялото човечество, ако не бихме могли да имаме съзнанието, че във вътрешността на всеки човек, където и да се намира той по лицето на Земята, живее нещо, което може да се разбере с нас. Обаче за да стигнем сега до нещо, което е напълно свободно от специалната, егоистична вътрешност, ние трябва да се освободим също и от онази окраска, която още се влияе от външния свят. Това може да стане само тогава, когато човек си създава възможността, да може да изживява в своята вътрешност нещо, което отговаря на това, което можем да наречем вътрешни хрумвания, вътрешни вдъхновения, онова, което расте и вирее само вътрешно в самата душа. Човек може да се издигне от специалния вътрешен живот така, че да чувствава: *в моята вътрешност се изявява нещо, което е независимо от моето специално, егоистично съществуване.* Това чувствуват хората, когато винаги допускат, че върху цялото земно кълбо може да има разбиране за определени морални идеали, за определени логически идеали, върху които никой човек не може да се съмнява, който могат да станат ясни на всеки човек, защото те не идват от външния свят, а от вътрешния свят на човека.

По отношение на такива вътрешни откровения всички хора без никакво съмнение имат общо една област - това е разбира се едно суха, прозаична област. То е онова, което се отнася за числата и техните отношения, накратко казано, за математиката, за броенето и смятането. Че три по три прави девет, това ние никога не можем да познаем от външния свят; *ние трябва да оставим това да ни се разкрие от нашата вътрешност.* Ето защо не съществува също никаква възможност хората върху земното кълбо да спорят върху това. Дали нещо е красиво или грозно, върху това може да се спори много по цялото земно кълбо; *обаче когато някому се е разкрило само веднъж в неговата вътрешност, че три по три прави девет, или че цялото е равно на сбора - на неговите части или че в един триъгълник сборът на неговите ъгли е равен на 180° , той знае това, защото никакъв външен свят не може да му го разкрие, а само неговата вътрешност.* Това, което можем да наречем вдъхновение започва още при сухата, прозаична математика. Само че обикновено хората не забелязват, че вдъхновението започва при сухата математика, защото повечето от тях считат тази суха математика за нещо извънредно скучно и затова с неохота оставят тя да им разкрие нещо. Но всъщност работата не стои другояче и с моралните истини по отношение на вътрешните откровения. Когато човек е познал нещо за правилно, той ще каже: *"това е правилно и противоположното не е правилно, и никаква външна сила на света не може да ми докаже, че това, което ми се разкрива като правилно, е не правилно в моята вътрешност".*

Също и моралните истини в най-висшия смисъл се разкриват чрез вътрешността на човека. Ако насочваме нашия духовен поглед с чувство и усещане върху тази възможност на вътрешното откровение, ние можем с това да се възпитаме. Даже възпитанието чрез чистата математика е много добро. Ако например човек се отдава често пъти на мисълта: *"дали това или онова ядене е добро, върху това ти можеш да имаш твое то мнение и някой друг може да има едно друго мнение."* Обаче математиката, моралните задължения не са нещо произволно. При тях аз зная, че те ми разкриват нещо, по отношение на което, ако не искам да го призная за вярно, аз се оказвам недостоеен да се наричам човек. Това признание на едно откровение чрез вътрешността схващано като чувство, като вътрешен импулс, е една мощна педагогическа сила във вътрешността на човека, когато той се отдава на него чрез медитация. Когато човек си каже първо: *"в света на сетивата има много неща, върху които решава просто моят произвол; обаче от духа ми се разкриват неща, върху които моят произвол не може да стори нищо, който въпреки това ме засягат, за които аз трябва да се покажа достоен като човек."* Когато човек остави тази мисъл да стане все по-силна и по силна, така че да бъде принуден от неговата собствена вътрешност, тогава той израства над чистия егоизъм, тогава надделява, както също казваме, едно по-висше Себе, което знае, че е едно с Духа на света, тогава това по-висше Себе побеждава обикновеното произволно себе. Нещо подобно трябва да развиваме ние като настроение в нас, ако искаме да стигнем до там, да ни се отвори вратата, която води в духовния свят. Защото когато се отдаваме често на такива настроения, каквито бяха описани, те се оказват плодотворни за нас. Те се оказват плодотворни именно тогава, когато ги внасяме колкото е възможно конкретно в мислите, а именно когато храним такива мисли, когато приемаме в нас такива мисли, които просветват за нас като истинни и които въпреки това противоречат на сетивния свят. Такива мисли могат да бъдат отначало само образи; *обаче такива образи са извънредно полезни за окултното развитие на човека.*

Искам да Ви кажа един такъв образ, искам да Ви покажа при един такъв образ, как човек може да издигне своята душа над самия себе си. Да вземем две чаши: В едната има вода, а в друга няма никаква вода; *чашата, в която има вода, не трябва да е пълна до горе, а само до половината.* Да предположим, че наблюдавате тези две чаши при външния свят. Ако сега от чашата с вода налеете в празната чаша, тази празна чаша ще се напълни до определено място, другата обаче ще остане с по-малко вода. Ако втори път налеете от тази чаша, която отначало беше пълна до половината, в празната отначало чаша, в първата чаша ще остане още по-

малко вода, накратко казано, чрез преливането ще остане все по-малко и по-малко вода в чашата, която отначало беше пълна до половината. Това е една вярна представа за външния физически сетивен свят. А сега нека си образуваме една представа, която е свършено различна.

Представете си, че като опит си образувате противоположната представа. Представете си, че преливате от напълнената до половината чаша вода в празната чаша. Тогава в тази празна чаша идва вода; *обаче в пълната до половината чаша /представете си/ вместо водата да намалее чрез преливането в празната, тя става повече, и когато бихте прелели втори път, в празната по-рано чаша ще се получи повече вода, но в тази, в която отначало е имало вода, количеството вода нараства още повече.* Чрез преливането водата в първата чаша би се увеличила все повече и повече. Помислете само, че си образуват тази представа. От само себе си се разбира, че всеки, който днес смята себе си за абсолютно разумен човек, ще каже: *"това, което си представяш тук, е истинско безумие. ти си представяш, че изливаш от една чаша вода и че чрез това в тази чаша идва повече вода, отколкото е имало преди това в нея."* Да, ако приложим тази представа върху физическия свят, тогава това е наистина една налудничавя представа, обаче - за чудо - тя може да се приложи за духовния свят. Тя може да се приложи по един странен начин. Да предположим, че един човек има едно любвеобилно сърце и от своето любвеобилно сърце извършва едно любовно деяние за един човек, който има нужда от любов. Тогава той дава нещо на другия човек; *но чрез това той не става по-празен, а, като прави деяние от любов по отношение на другия човек, той получава повече, става по-пълнен, и ако втори път извърши едно любовно деяние, става още по-пълнен с любов, има още повече.* Чрез това, че някой върши деяния на любов, той не се изпразва, а става по-богат, става по-пълнен. Той прелива нещо в другия човек, което прави самия него още по-пълнен. Ако приложим на шия образ, който за обикновения физически свят е нещо невъзможно, нещо безумно, ако приложим този образ към преливането на любов от една душа в друга, тогава той е приложим, тогава можем да го схващаме като един символ за духовни факти. Това, което е любов, е нещо толкова сложно, че никой човек не би трябвало да има високомерието да дефинира любовта, да определя, що е любовта, да проникне направо в същността на любовта. Любовта е сложна. Ние я възприемаме; *обаче никоя дефиниция не може да изрази любовта.* Но един символ, един прост символ, една чаша вода, която като се излива става по-пълна, това ни показва едно качество на любовта, на действието на любовта. Когато си представяме по този начин сложността на любовните деяния, ние не вършим всъщност нищо друго, освен това, което математикът върши в своята суха наука:

никъде не съществува един действителен кръг, никъде не съществува един действителен триъгълник; тях ние трябва да си ги представим. Когато рисуваме един кръг и го погледнем само малко чрез един микроскоп, ние виждаме само точки от тебешир или от друго нещо, такъв кръг никога не ще има правилността на един действителен кръг. Трябва да преминем към нашата представа, към нашия вътрешен живот, когато искаме да си представим кръга или триъгълника или някоя друга геометрическа фигура. Така също, за да си представим нещо като едно духовно деяние - любовта например - ние трябва да припомним до един образ и да се придържаме към едно качество. Такива образи са полезни за окултното развитие. При тях забелязваме, че се издигаме над обикновената представа, че когато искаме да се издигнем до духа, трябва да си образуваме точно противоположни представи в сравнение с тези, които са приложими към сетивния свят. Ето защо можете да видите, че изграждането на такива символични представи е едно важно средство, за да се издигне човек в духовния свят. Вие виждате това представено в моята книга "Как се добиват познания за висшите светове?" Чрез това човек стига до там, да признае нещо, което стои като един свят над него, който го вдъхновява, който той не може да възприема във външния свят, който обаче прониква в него. Когато се отдава все повече и повече на този свят от представи, той стига до там, да признае, че чрез него, чрез всеки човек живее нещо духовно същество, което е по-висше от самия него, човека, в това едно въплъщение с неговия егоизъм. Когато човек започва да признава, че над нас има нещо подобно като едно ръководещо нас обикновените хора същество, тогава в редицата на съществата на третата йерархия той има първата форма на онези същества, които наричаме Ангели или *Ангелои*. Издигайки се над самия себе си по описания начин, човек изживява действието на едно ангелско същество в неговото собствено същество. Когато си представи това като нещо самостоятелно - така че то да има качествата, които бяха описани като откровение и като изпълване с духа, - когато си представи това същество като нещо самостоятелно, което ни вдъхновява, тогава той стига до понятието за стоящите непосредствено над човека същества на третата ангелска йерархия. Така че можем да считаме първите същества над човека като онези, които направляват и ръководят всеки отделен, индивидуален човек. По този начин аз Ви описах малко пътя, по който човек може да се издигне до първите същества, които стоят над него, така че да може да получи една представа за това. Както всеки човек по отделно има по този начин своя ръководител, и окултният поглед, когато се издигнем над самите нас, над нашите егоистични интереси, ни обръща вниманието: *"ти имаш твоя ръководител..", така също съществува възможността,*

окултният поглед да се насочи към човешки групи, към племена, народи и т.н. Такива принадлежащи заедно човешки групи имат също едно ръководство, както отделният човек по описания начин. Само че онези същества, които ръководят цели народи или цели племена, са именно мощни отколкото ръководителите на отделния човек. В западния езотеризъм такива ръководители на народите или на племената, който живеят в духовния свят и имат техните откровения като техни възприятия, които имат изпълване с духа като техен вътрешен животни които в техните дела се изразяват в това, което върши един цял народ или цяло едно племе, се наричат *Архангели* или *Архангелои*. Когато човек все повече напредва в своето окултно развитие, той може да стигне до там, да му се открие не само това, което го засяга специално него самия, а тогава му се открива това, което ръководи групата хора, към която той принадлежи първо. И когато нашето окултно развитие напредва все повече, ние намираме същества като ръководители на хората, който нямат вече никаква работа с отделни племена, с отделни народи, а които са ръководители на редувалите се времена. Когато окултно обученият поглед проследи например онази епоха, в която са живели древните египтяни или древните халдейци, тогава целият отпечатък, целият характер на времето му се явява под определено ръководство. Това ръководство се променя, когато окултният поглед се насочва върху това, което е следвало египетското, халдейското време, когато окултният поглед се насочи върху епохата, в която тон са давали гърците, римляните в западния духовен свят, тогава му се явява, че обгръщайки отделните народи царуват духове по-мощни от Архангелите, от ръководителите на народите, духове, които ръководят едновременно целите народи, всичките групи от народи живеещи в една епоха и след определено време са заменени от други ръководители на епохите. Следователно както намирам разпределени в пространството отделните области на Архангелите, които ръководят едновременно човешки групи, обаче само отделни човешки групи, така също, когато обгърнем с окултния поглед течащото време, ние намираме, че отделните епохи са ръководени от действителни Духове на времето, които са по-мощни от Архангелите, и че под тяхното ръководство се намират най-различните народи. Тази трета категория на третата йерархия ние наричаме *Духове на Времето*; или *Архаи*, за да употребим един израз на западния езотеризъм.

Всички същества, които принадлежат на тази три класи на третата йерархия, притежават качествата, които Ви бяха охарактеризирали днес, всички те имат това, което тук бе наречено като Откровение и като вътрешно изпълване с духа. Това възприема, окултният поглед, когато може да се издигне до тези същества. Следователно можем да кажем: ко-

гато наблюдаваме онова, което заобикаля човека в духовния свят, което се намира така да се каже около човека като негов собствен ръководител, като негов индивидуален ръководител, когато наблюдаваме това, което живее там духовно, което царува невидимо и ни подбужда всъщност да вършим нашите безлични дела и да проявяваме нашето безлично мислене и чувствуване, тогава ние имаме първо съществата на Третата Йерархия. Окултният поглед възприема тези същества, за него те са действителности, обаче нормалното съзнание също се намира под тяхната власт, макар и това съзнание да не възприема Ангела; защото то стои под неговото ръководство, макар и несъзнателно. Така също човешките групи стоят под ръководството на техния Архангел, а времената, епохите и хората живее не в тези епохи стоят под ръководството на Духовете на времето.

Ние намираме тези Същества на третата йерархия в заобикаляния ни духовен свят така, както те бяха описани днес, - в най-близкия до нас заобикалят ни духовен свят. Но ако бихме се върнали назад в развитието на нашата планета до определен момент, с който ще се запознаем в следващите сказки, ние бихме намери ли все повече и повече, че тези същества, които живеят всъщност само в културния процес на човечеството, произвеждат постоянно от себе си други същества, точно така, както едно растение изхвърля едно семе от себе си, така съществата на третата йерархия, които Ви описах, произвеждат други същества. Съществува само определена разлика между това, което растението произвежда като семе - ако вземем това като сравнение - и между тези същества, които се отделят от Съществата на третата йерархия. Когато растението произвежда едно семе, това семе има толкова стойност колкото и самото растение, защото от него може да израсне отново едно цяло растение от същия вид. Тези Същества произвеждат също така други, които се откръсват така да се каже, както семената се отделят от растенията; *те получават така да се каже потомци, които обаче сега са в известно отношение от по-нисше естество отколкото самите тях.* Те трябва да бъдат от по-нисше естество, защото получават други задачи, които могат да изпълнят само тогава, когато са от по-нисше естество. Това, което - както бе описано - имаме в заобикалящия ни свят духовно като Ангели, Архангели и Духове на времето, то отделя от себе си определени същества, които слизат от заобикалящия, човека свят в природните царства, и окултният поглед ни учи, че съществата с които се запознахме вчера и завчера като природни духове, са такива *отделени същества* от Съществата на третата йерархия, с които се запознахме днес; *те са потомци, които са определени за една друга служба, а не за служене на човечеството, определени са били именно да бъдат в служба на приро-*

дата. А именно определени потомци на Архаите са онези същества, с които ние се запознахме като с природни духове на Земята; *онези, които се отделят от Архангелите и са изпратени долу в природата, това са природните духове на водата; и такива, които се отделят от Ангелите, ние трябва да считаме като природни духове на въздуха.* Ние ще се запознаем по-нататък с природните духове на Огъня или на Топлината. Така ние виждаме, че от Съществата, които представляват нашата връзка с най-близкия до нас по-висш свят като трета йерархия, са изпратени долу в царствата на елементите, във Въздуха, Водата, Земята, в газообразната, течната и твърдата материя определени същества, за да изпълняват там служби, за да работят сред елементите и функционират така да се каже като по-нисши потомци на Съществата на третата йерархия, като природни духове. Следователно можем да говорим за едно родство на природните духове със Съществата на третата йерархия.

СКАЗКА ЧЕТВЪРТА

За да се запознаем със същността на духовните сили и същества, които действуват в различните природни царства и в небесните тела, ние трябва да се запознаем първо със самите тези духовни същества. Ние поставихме вече едно начало на това запознаване в първите три сказки. Опитавме се да охарактеризираме така наречените природни духове и след това се издигнахме до Съществата, които стоят непосредствено над човека в най-близкия по-висш свят, който можем да намерим изхождайки от нашия свят. Днес ние ще продължим това разглеждане и за целта трябва да свържем нещата с онова, което ни бе показано като път, по който можем първо да се издигнем до Съществата на третата йерархия. В предишната сказка бе показано, че на човека е възможно да се издигне над самия себе си, да победи всичко, което живее в него като специални егостични интереси и внимания, за да се издигне чрез това в една сфера, в която той намира първо своя собствен ръководител, който може вече, да му даде една представа за онези Същества, които в смисъла на западния езотеризъм наричаме Ангели, Ангелои. След това показахме, как напредвайки по-нататък по този път стигаме до там, да се запознаем с духовете на племената, с духовете на народите, които наричаме Архангели, Архангелои. И как след това в течение на културния процес намираме Духовете на Времето, Архаите. Когато човек върви по пътя, който вчера бе показан скицирано, той ще получи определено чувство за това, какво се разбира с тези Същества на третата йерархия. Още дълго време, даже когато човек е минал през едно окултно развитие, положението ще остане такова, че той ще има само един вид чувство. Едвам когато човек е хранил и подържал дълго време и с търпение и постоянство чувствата и

усещанията, които бяха посочени вчера, той ще може да премине към това, което може да се нарече ясновидско виждане на тези Същества на третата йерархия.

Когато вървим по-нататък по този път, ние ще открием, че се възпитаваме да добием едно друго състояние на съзнанието, че се развиваме, и тогава може да започне ясновидското виждане на Съществата на третата йерархия. Това друго състояние на съзнанието може да се сравни със, съня на човека, а именно първо чрез това, че в това състояние човекът се чувства освободен със своя Аз и със своето астрално тяло от физическото и етерното тяло. Това чувство на освобождение трябва да имаме като едно усещание. Постепенно трябва да научим, що значи да не виждаме с нашите очи, да не чуваме с нашите уши, да не мислим с ума, който е свързан с мозъка. Ние отново трябва да различаваме от обикновения сън горепосоченото състояние чрез това, че при него не сме вече безсъзнателни, а имаме възприятия за духовни същества, които се намират в заобикалящия ни свят, първо едно смъртно чувство, че има такива същества около нас, след това - както казахме - едно просветване на ясновидското съзнание и живото виждане на Съществата на третата йерархия и на техните потомци, природните духове. Ако искаме да охарактеризираме още по-точно това състояние, можем сега да кажем, че онзи, който се издига до това състояние в окултното развитие, вижда първо едно действително разделяне между неговото обикновено съзнание и това ново състояние на съзнанието. Както има едно разделение между будността и съня, така за този, който минава през едно окултно развитие, съществува едно разделение между съзнанието, при което човек вижда със своите обикновени очи, чува със своите обикновени уши, мисли със своя обикновен ум, и онова ясновидско състояние, при което той няма около е себе си нищо от онова, което възприема в обикновеното нормално състояние на съзнанието, в замяна на това обаче има около себе си един друг свят, света на, третата йерархия и на нейните потомци. Това до което стига първо човек, е, че се научава да си спомня в обикновеното съзнание за това, което е изживял в това друго състояние на съзнанието.

Следователно можем, да различим точно една степен на окултното развитие на човека, при която той може да живее на смени в своето обикновено съзнание, при което вижда, чува и мисли както другите хора с нормално съзнание, и в другото състояние на съзнанието, което той може да произвежда по определен начин на воля, в което възприема това, което се намира в духовния свят на третата йерархия около него. И след това, когато се намира отново в своето обикновено съзнание, той може да си спомни това, което е изживял в другото, в ясновидското състояние, както си спомня за един сън, и може да разкаже за него, може да пренесе в

обикновени понятия и идеи това, което е изживял в ясновидското състояние. Следователно когато един такъв ясновидец се намира в своето обикновено състояние на съзнанието и иска сам да знае нещо за духовния свят или да разкаже за него, той трябва да си спомни за това, което е изживял в своето друго, в ясновидското състояние на съзнанието. Един ясновидец, които се намира на тази степен на развитието, може да знае нещо само за онези същества, които описахме като Същества на третата йерархия и за техните потомци; *той не знае първо нищо за още по-висши светове*. Ако иска да знае нещо за степен на ясновидството.

Тази по-висока степен се произвежда благодарение на това, че човек продължава все повече нататък онези упражнения, които са описани в книгата "Как се добиват познания за висшите светове?", че прави именно онези упражнения, които са описани там като наблюдение - да речем - на растенията, на животните и т.н. Следователно, когато човек продължава своите упражнения, той стига до една по-висока степен на ясновидството. Тази степен се състои в това, че тогава човек има не само *две сменящи се* състояния, едно обикновено нормално състояние на съзнанието и едно ясновидско състояние на съзнанието и следователно може да си спомня в обикновеното състояние на съзнанието за своите ясновидски изживявания, а когато е постигнал тази по-висока степен на ясновидството, той може да възприема духовни светове, духовни същества и духовни факти също когато се намира в своето обикновено състояние на съзнанието и гледа със своите очи нещата на външния свят. Тогава той може така да се каже да внесе ясновидството в своето обикновено състояние на съзнанието и може да вижда зад съществата, които го заобикалят във външния свят, навсякъде скритите като зад едно було подълбок и същества и сили.

Ние се запитваме: *какво е станало впрочем с един такъв ясновидец, който е дошъл в състояние, не само да си спомни за изживяванията на едно друго състояние на съзнанието, а които може да има опитности от ясновидско естество в своето всекидневно състояние на съзнанието?* Когато човек се е издигнал първо до първата степен на ясновидството, той може да използва само своето *астрално тяло*, за да вижда в духовния свят. Следователно тялото, с което си служи човек, за да вижда в духовния свят при първата степен на ясновидството, това е астралното тяло; *при втората степен на ясновидството, която току що бе описана сега, човек може да се научи да си служи със своето етерно тяло: благодарение на това той може да вижда в духовния свят също и тогава, когато се намира в своето обикновено състояние на съзнанието*. Когато човек се научава по този начин да използва своето етерно тяло като оръдие за своето ясновидство, той се научава да познава

постепенно всичко онова в духовния свят, което принадлежи към съществата на *Втората Йерархия*.

Но човек не трябва да спира и остава при това, да възприема само своето собствено етерно тяло, а когато се издига до тази втора степен на ясновидството, той има една напълно определена опитност. Той има именно опитността, като че е излязъл вън от себе си, като че един вид не се чувства вече вътре в своята кожа. Когато, да речем, стои пред едно растение, пред едно животно, или също пред един друг човек, той чувства, като че една част от самия него би била вътре в това друго същество; *чувства се като потопен в другото същество*. В нормалното съзнание или когато се намираме в първата степен на ясновиджанието, тогава можем все още да кажем по определен начин: *"аз съм тук, съществото, което виждам, е там."* Ние не можем да кажем така на втората степен на ясновиджанието, а тогава можем да кажем само: *"там, където е съществото, което възприемаме, там сме ние самите."* Ние сме един вид така, като че простираме на всички страни нашето собствено етерно тяло като пипала и се всмукваме в съществата, в които потопяваме, следователно възприемайки, нашето собствено същество.

В обикновеното нормално съзнание съществува едно чувство, което може да ни даде една представа за това, което ясновидецът изживява на тази втора степен на ясновиджанието; *само че това, което ясновидецът изживява, е безкрайно по-интензивно, а не само едно чувство, неговото изживяване се завишава до възприятие, до разбиране, до потопяване*. Чувството на нормалното съзнание, което може да се сравни с това изживяване на ясновидеца на втората степен на ясновидството, е именно *състраданието, любовта*. Що значи впрочем, когато в обикновения живот изпитваме състрадание и любов? Когато размислим по-точно върху същността на състраданието и любовта /някои неща бяха посочени вече вчера/, ние откриваме, че състраданието и любовта ни довеждат до там, да се освободим от самите нас и да се вживеем в другото същество. Фактът, че сме в състояние да чувствуваме състрадание и любов, е всъщност една чудна тайна на човешкия живот. И между обикновените явления на съзнанието едва ли съществува нещо, което да може да убеди така много човека за божествеността на съществуването, както възможността той да може да развива състрадание, любов. Като човек ние изживяваме иначе нашето собствено съществуване в самите нас, или изживяваме света, когато го възприемаме със сетивата или когато го разбираме с нашия ум. Да вникнем с погледа в едно човешко сърце, да проникнем с нашия поглед в една човешка душа, това не е възможно на никакъв ум, на никакво око, защото другата душа съдържа в най-вътрешните стаички това, което тя има като страдания и радости в самата себе си и на

всеки човек трябва да му се стори чудесно, тайнствено това, че той може да влее самия себе си в същността на една друга душа, в нейния живот с нейните радости, с нейните страдания. Както с нормалното съзнание можем да се потопим чрез състраданието и любовта в страданията и радостите на други съзнателни същества, така на втората степен на ясновидството ясновидецът се научава да се потопяване само във всичко съзнателно, което може да страда и да се радва по един човешки или човешко подобен начин, а един такъв ясновидец се научава да се потопява във всичко живо - отбележете добре, че аз казвам: *във всичко живо*. Защото на тази втора степен на ясновидството човек се научава да се потопява само във всички живо, а още не в това, което ни се явява като неживо, като мъртво, което ни заобикаля като минерално царство. Обаче с това потопяване във всичко живо е свързано едно виждане на това, което става във вътрешността на съществата. Ние самите се чувствуваме там вътре в живите същества; *научаваме се да живеем с растенията, с животните, да живеем с другите хора на тази втора степен на ясновидството*. Но не само това: *ние се научаваме да познаваме зад всичко това, което живее, един по-висш духовен свят, запознаваме се именно със съществата на Втората Йерархия*. Необходимо е да си изясним тези понятия; *защото изглежда само като една суха теория, когато само изброяваме, какви същества принадлежат към различните йерархии*. Човек може да си състави една жива представа за това първо, което тъче и живее зад сетивния свят, само тогава, когато познава пътя, по който ясновидското съзнание прониква там.

А сега, изхождайки отново от човека, искаме, също, както се опитахме вчера, да охарактеризираме съществата на третата йерархия, да опишем съществата на втората йерархия. Вчера казахме, че съществата на третата йерархия се характеризират с това, че вместо човешкото възприятие имат *Откровението* на тяхното собствено същество и вместо човешкия вътрешен живот имат изпълването с духа. При съществата на втората йерархия констатираме, когато, се потопяваме в тях, че не само тяхното възприятие е едно откровение на тяхното същество, че те не само изявяват тяхното собствено същество, но че това откровение, тази изява на тяхното същество остава като нещо самостоятелно, което се отделя от самите тези същества. Можем да си създадем една представа за това, което възприемаме тук, ако помислим за един охлюв който, отделя своята собствена къща. Къщата - така си представяме ние - се състои от едно вещество, което се съдържа първо в тялото на охлюва. След това охлювът отделя своята къща; *той не само е показал навън своето собствено същество за погледа, а е отделил нещо, което остава след това обективно, нещо, което остава*. Така е със собственото същество, със се-

бичността на съществата на втората йерархия. Те не само изявяват своето Себе, както съществата на третата йерархия, а отделят тази същност от себе си, така че тя остава да съществува като едно самостоятелно същество. Това ще ни стане по-ясно, ако си представим от една страна едно същество на третата йерархия, от друга страна едно същество на втората йерархия. Ние насочваме окултния поглед върху едно същество на третата йерархия. Това същество става познаваемо за нас чрез факта, че изявява навън своята себичност, своята вътрешност и в тази изява има своето възприятие; *обаче когато променя своята вътрешна представа, своето вътрешно изживяване, тогава се явява също друго откровение, друга изява.* Следователно както това същество на третата йерархия променя вътрешно своите състояния, така се променя постоянно и външното откровение. Когато гледаме с окултния поглед едно същество на втората йерархия, положението е друго. Тук - казваме ние - съществото също има представи, то също изживява вътрешно; *обаче това, което изживява вътрешно, то го отделя от себе си като една черупка, като един вид кожа; получава се едно самостоятелно същество.* И когато след това съществото преминава към едно друго вътрешно състояние, когато има като представа нещо друго и следователно се изявява по един нов начин, тогава старото откровение, старата изява още съществува, продължава да съществува и не преминава, както при съществото на третата йерархия. Така че можем да наречем онова, което се явява на мястото на откровението при съществата на втората йерархия, едно *себесъздаване*, един вид черупка или кожа. Създаването на един вид *отпечатък* на своето Себе, *обективирание* на самите себе си в един вид образ - това е, което характеризира съществата на втората йерархия. И ако се запитаме: *какво се явява на мястото на изпълването с дух при съществата на Третата Йерархия? Тогава за окултния поглед се показва, че всеки път, когато съществото отделя от самото себе си един такъв образ, един вид такава черупка на своето себе, която носи отпечатъка на неговото себе, тогава се възбужда живот.* Винаги *възбуждането на живот* е последствието на едно такова *себесъздаване*. Така трябва да различаваме при съществата на третата йерархия тяхната външност в тяхното откровение, в тяхната изява и тяхната вътрешност в изпълването с дух. Ние трябва да различаваме при съществата на втората йерархия тяхната външна страна като *"себесъздаване в отпечатъка образ, като обективирание"* и тяхната вътрешност като възбуждане на живот, като че една течност непрестанно би се струила в себе си през време, когато външно създава своя образ замръзвайки. Така се представя приблизително, за окултния поглед това, което изпълва външно и вътрешно съществата на втората йерархия. Докато за окултния поглед изпълването с дух

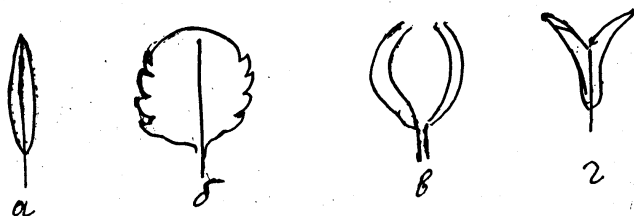
на съществата на третата йерархия се явява в образ, в имагинация, като един вид *духовна светлина*, това струене на живот, това възбуждане на живот, което е свързано с отделяне навън, се явява така, че окултното възприятие чува нещо като духовно звучене, като музика на сферите. Това е като едно *духовно звучене*, не като *духовна светлина*, както при съществата на третата йерархия.

Сега при тези същества на втората йерархия отново можем да различим няколко категории, както при съществата на третата йерархия можахме да различим няколко категории. Обаче когато искаме да обгърнем с поглед разликите на тези категории, това става по-трудно, защото нещата стават все по-трудни, колкото повече се издигаме до по-висшите йерархии. Когато се издигаме до тези йерархии, трябва да добием първо една представа за всичко онова, което стои на основата на заобикалящия ни свят, доколкото този заобикалящ ни свят има *форми*. Както вече казах, за тази втора степен на ясновидството е важно само това, което живее, а не това, което ни се явява първо като лишено от живот. Важно е това, което живее, но това, което живее, има форми. Форми имат растенията, форми имат животните, форма има човекът. Когато ясновиждащият поглед се насочи с всички качества, които описахме днес, върху всичко, което има форма в заобикалящата ни природа, и когато се абстрахира от всичко друго при същества и вижда само формите, когато разглежда следователно при растенията разнообразието от форми, също при животните и при човека, тогава този ясновиждащ поглед възприема от общността на съществата на втората йерархия онези, които наричаме *Духове на Формата, Ексузиати*. Но при съществата на заобикалящата ни природа можем да обгърнем с поглед също и нещо друго освен формата. Ние знаем, че всичко, което живее, изменя своята форма в определено отношение, като расте. Това изменение, тази смяна на формата изпъква за нас най-много при растителния свят, той подлежи най-много на метаморфози. Като насочваме не обикновения поглед на ясновиждащия поглед на втората степен върху развиващия се растителен свят, ние наблюдаваме, как растението постепенно добива своята форма, как от формата на корена то преминава към формата на листата, към формата на цветовете, към формата на плода. Ние наблюдаваме растящото животно, растящия човек, накратко казано, наблюдаваме не само формата, каквато тя е в даден момент, а наблюдаваме развитието на живото същество. Когато се оставим да бъдем подбудени от това наблюдение на *развитието* на живото същество: *как формите се променят, как те се намират в една жива метаморфоза...*, тогава за ясновидския поглед на втората степен пред нас застава това, което наричаме *категория на Духовете на Движението, Динамис*. По-трудно е обаче да наблюдаваме една трета

категория такива същества на втората йерархия. Тук ние трябва да наблюдаваме не формата като такава, нито изменението на формата, а онава, което се изразява във *Формата*. Можем да охарактеризираме, как човек може да се възпита за едно такова наблюдение. Естествено не е достатъчно да възпитаваме обикновеното нормално съзнание по такъв начин, както това ще бъде описано сега, а трябва да са налице също и другите упражнения, които помагат на човека да развие своя окултен поглед. Ние трябва да правим другите упражнения и не да се възпитаваме един вид с обикновеното съзнание при това, което сега ще опишем, а да се възпитаваме вече с ясновидското съзнание. Ясновидското съзнание трябва първо да се възпита при начина, по който самият човек става израз *своето вътрешно същество* неговата външна форма. Както казахме, това може и нормалното съзнание; *но с това не ще се постигне нищо друго освен едно предчувствие, едно предположение за това, което се намира зад изражението на лицето, зад един жест, зад физиономията на човека*. Когато обаче ясновидският поглед, който се е обучил до втората степен на ясновидството, когато такъв поглед оставя да действува върху него физиономията, изразът на лицето на един човек, той предизвиква в себе си възбуждания, чрез които може постепенно да се възпита, да наблюдава съществата на третата категория на втората йерархия.

Обаче това не може да стане - моля Ви да вземете под внимание това, което ще кажа сега - това не може да стане, ако спрем само при това, да наблюдаваме жестовете, израз на лицето на човека, неговата физиономия; *с това всъщност се постига малко нещо*. Трябва да преминем след това - така окултното обучение на тази степен е най-рационално - ние трябва да преминем след това към *растенията*. Можем да прескочим животните, това не е особено важно, да се възпитаваме при животните; *но важно е, след като сме се възпитали малко ясновидски, от израз на лицето, от физиономията, от жеста на човека да се вживяваме във вътрешността на душата - след като сме се възпитали така при човека, да се обърнем към света на растенията и при този свят на растенията да се възпитаваме по-нататък*. Тогава ясновидски обученият човек може да има твърде интересни изживявания: Тогава ясновидски обученият човек ще може да почувствува дълбоко разликата между един лист на растение, който - да речем расте изострено /рисунката а/, и един лист на растение, който има тази форма /б/; Между един цвят, който израства нагоре по този начин /в/, и един цвят, който се разтваря навън приблизително по този начин /г/. Получават се цели светове от разлики във вътрешните изживявания, когато насочваме окултния поглед на втората степен върху цвета на една лилия или върху цвета на едно лале,

когато оставяме да действа върху нас метлицата на едно овесено растение или сламката на ечемика или на пшеницата. Всичко това започва да говори така живо, както физиономията на един човек.

И когато това започва да говори така живо, както даже говори жестът на един човек; когато чувствуваме как цветът, който се разтваря навън, има нещо, като една ръка, която се обръща с вътрешната повърхност надолу, а с външната повърхност нагоре; когато след това намерим отново един цвят, който затваря своите листа нагоре, събира ги нагоре, както едно движение на ръката, при което две ръце се сгъват нагоре, когато чувствуваме по този начин в жеста, във физиономията на растителния свят и в цвета; в баграта на цвета чувствуваме нещо като една физиономия, тогава се оживява вътрешният окултен поглед, окултното възприятие и окултното разбиране, и ние познаваме тогава една трета категория същества на втората йерархия, която наричаме Духове на Мъдростта, Кириотетес. Това име е избрано като сравнение поради това, че - както наблюдаваме един човек в израза на неговото лице, в неговата физиономия, в неговите жестове виждаме да се показва навън неговото духовно същество, неговата мъдрост, виждаме да се проявява това -, така чувствуваме ние, как духовни същества на втората йерархия проникват цялата природа и се изразяват в цялостната физиономия, в цялостния жест, в цялостната мимика на природата. Течаща вълнуваща се Мъдрост минава пълножизнено през всички същества, през всички царства на природата; и не само една общо течаща и вълнуваща се мъдрост, а тази течаща и вълнуваща се мъдрост е диференцирана в едно изобилие от духовни същества, в изобилието на Духовете на Мъдростта. Когато окултното съзнание се издига до тези Духове, това е първо най-висшата степен духовни Същества, до които стигаме по този начин.

Но както можахме да кажем, че Съществата на третата йерархия - Ангели, Архангели, Духове на Времето - имат потомци, които се отделят от тях, така и тези Същества на втората йерархия имат потомци. Както вчера можахме да опишем за Съществата на третата йерархия, в течение на времето: *от тези същества на Втората Йерархия се отделят*

*други, които са от по-ниска категория, които са изпратени в царствата на природата също така, както природните духове от съществата на Третата Йерархия, които са така да се каже строители и зидари в малък мащаб в царствата на природата. Духовните същества, които се отделят от втората йерархия и се потопяват долу в царствата на природата, това са онези същества, които в окултизма наричаме *групови души* на растенията, на животните, груповите души в отделните същества. Така щото окултният поглед намира в съществата, които принадлежат на растителното царство, на животинското царство, духовни същества, които не са както при човека като индивидуални духове в отделните човешки личности, а ние намираме групи от животни и растения, които са еднакво устроени, намираме тези групи одушевени от едно общо духовно същество. Да речем ние намираме формата на лъвовете, формата на тигрите, други форми одушевени от общи душевни същества. Общите душевни същества, ние ги наричаме групови души и тези групови души са от делни потомци на Съществата на втората йерархия, както природните духове са потомци на Съществата на третата йерархия. Така ние проникваме отдолу нагоре в по-висшите светове и когато обгърнем с поглед елементите, които са важни за всички същества на растителното, животинското, човешкото царство ние намираме, че в тези елементи, в твърдия елемент, в течния елемент, във въздухообразния елемент, царуват природните духове, които са потомци на Съществата на третата йерархия; и когато от елементите земя, вода, въздух се издигнем до това, което живее с помощта на тези елементи в природните царства, намираме духовни същества, които проникват животворно съществата на тези природни царства, групови души, и тези групови души са духовни същества отделени от тези, които познаваме като същества на Втората Йерархия.*

От това можете да видите, обични приятели, че също и тези същества, които наричаме групови души, са действително възприемаеми само за окултния поглед на втората степен. Само за онзи окултно развит човек, който може да разпростре съществото на своето собствено етерно тяло като пипала, за него е възможно да се запознае със Съществата на втората йерархия, а също и със съществата на груповите души, които съществуват в различните царства на природата. Още по-трудно е възлизането до Съществата на първата йерархия и до онези същества, които са отново потомци на тези Същества на първата йерархия и се намират в природните царства. За това ще говорим по-нататък утре.

СКАЗКА ПЕТА

В нашите разглеждания ние стигнахме до така наречената втора йерархия на духовните Същества и вчера охарактеризирахме, как трябва да постъпи човешката душа, когато иска да проникне в същността на втората йерархия. Един още по-труден път води до още по-висши редици от духовни Същества, до онези Същества, които принадлежат на *Първата*, най-висшата *Йерархия*, до която можем да стигнем. Изтъкнахме, че чрез едно особено повишение на онези изживявания, които имаме в обикновения живот в чувствата на състрадание, на любов, ние се издигаме до окултния път, стигаме до там, да излеем един вид нашето духовно същество навън и да се потопим в съществата, които искаме да разглеждаме тогава. Обърнете добре внимание, че характерното на това потопяване се състои в това, че протягаме нашето собствено същество като в пипала и го вливаме в чуждото същество. При това обаче ние оставаме винаги да съществуваме в нашето съзнание, в нашия вътрешен живот наред с чуждото същество. Това е характерното, за втората степен на ясновидството, за която говорихме. На тази втора степен на ясновидството ние знаем във всеки момент, в който се знаем едно с другите същества, че ние също съществуваме, че сме там *наред* с другите същества. Но когато искаме да се издигнем до третата степен на ясновидството, трябва да изчезне и този остатък на егоистичното изживяване.

Тук ние трябва да изгубим напълно чувството, че съществуваме като особени същества в някоя точка на света. Трябва да стигнем до там, не само да се изливаме в чуждите същества и наред с това да оставаме да съществуваме с нашето собствено изживяване, а трябва да чувствуваме чуждите същества като наше Себе, трябва да излезем напълно вън от себе си и да изгубим чувството, че стоим до чуждите същества. Когато след това се потопим така в чуждите същества, ние стигаме до там, да гледаме самите себе си - каквито сме били преди това, каквито сме в обикновения живот - като едно чуждо същество. Да речем например, че на третата степен на ясновидството се потопяваме в някое същество на природните царства: *тогава ние гледаме към това същество на природните царства: тогава ние гледаме към това същество не от нас, ние не само се потопяваме в него както при втората степен на ясновидството, а е усещаме едно с това същество и от това същество гледаме към нашето изживяване.* Както иначе гледаме чуждото същество като намиращо се вън от нас, така сега на третата степен на ясновидството гледаме от чуждото същество самите себе си като едно чуждо същество. Тази е разликата между втората и третата степен на ясновидството. Едва когато тази трета степен е постигната, ние стигаме до там, освен Съществата на третата и втората йерархия да възприемаме също и други

Същества в заобикалящия ни духовен свят. Духовните Същества, които възприемаме тогава, се делят също на три категории. Ние възприемаме първата категория предимно тогава, когато, както бе описано сега, се потопим в съществуването на други хора или на по-висшите животни и се определяме чрез това. Важното не е това, което възприемаме в други хора или във висшите животни, а това, че по този начин се възпитаваме; *и възприемаме зад хората и животните духовете, които принадлежат на едната категория на Първата Йерархия: Духовете на Волята или, както ги нарича западният езотеризъм, Престоли.*

Ние възприемаме тогава същества, които не можем да охарактеризираме по друг начин, освен като кажем: *те не се състоят от плът и кръв, също нито от светлина и въздух, а се състоят от това, което можем да възприемем само в самите нас, когато осъзнаваме, че имаме воля.* Те се състоят от воля само по отношение на тяхната най-нисша субстанция. После, когато се възпитаваме чрез това, че се потопяваме по описания начин също в по-нисши животни и обгръщаме с окултния поглед техния живот, или също когато се потопим в живота на растенията, но го разглеждаме не само така, както вече охарактеризирахме това вчера - чрез жеста, чрез мимиката -, а когато станем едно с растенията и от растенията гледаме самите нас, тогава добиваме една опитност, едно изживяване, за което всъщност няма вече никакво истинско сравнение в света, който иначе познаваме. Най-добре добиваме едно сравнение за качествата на онези Същества, до които се издигаме като до Същества на втората категория на първата йерархия, добиваме една възможност да ги охарактеризираме, когато оставим да действа добре върху нашата душа онова, до което са стигнали сериозни, достойни хора, които са употребили много стъпки на техния живот, за да съберат в себе си мъдрост, които след много години на богато изживяване са събрали толкова мъдрост, че си казваме: *когато такива хора изказват едно съждение, на нас ни говори не една лична воля, а ни говори самият живот, който се е събрал в тези хора в течение на години, на десетилетия и чрез който те са станали в известно отношение безлични.* Хора, които ни правят едно такова впечатление, че тяхната мъдрост действа безлично, че тяхната мъдрост се явява като цвят и плод на един узрял живот, те предизвикват в нас макар и само едно предчувстващо чувство за това, което действа върху нас от заобикалялия ни духовен свят, когато се издигнем до тази степен на ясновиждането, за което ще става сега тук дума. В западния езотеризъм тези Същества се наричат *Херувими*. Извънредно трудно е да охарактеризираме съществата на тези по-висши категории, защото колкото повече се издигаме нагоре, толкова по-невъзможно става да приведем качества на обикновения живот, за да събудим една характеристика

за висотата, величието, и възвишеността на Съществата на тези йерархии. Духовете на Волята, най-ниската категория следователно на първата йерархия, тях все още можем да охарактеризираме чрез това, че си казваме: *ние се изясняваме, що е воля; защото воля е най-ниската субстанция, от която те се състоят*. Обаче ако вземем за сравнение само волята, каквато срещаме в обикновения живот при човека или при животните, ако вземем за сравнение само обикновените чувства и мисли на човека, ако вземем за сравнение това, което е взето от обикновеното човешко мислене, чувствуване и воление, би било невъзможно да охарактеризираме Съществата на втората категория на първата йерархия. Тук ние трябва да прибегнем до особени хора на живота, които са натрупали именно по описания начин поразяваща сила на мъдростта в тяхната душа. Когато почувствуваме тази Мъдрост, тогава ние чувствуваме подобно на това, както окултистът чувства, когато стои пред Съществата, които наричаме Херувими. Такава мъдрост, която вече не е събрана в течение на десетилетия, както мъдростта на изпъкнали хора, а такава Мъдрост, която е събрана в течение на хилядолетия, на милионолетия на мировото развитие, такава Мъдрост се струи с възвишена сила към нас от Съществата, които наричаме Херувими.

И още по-трудно е да охарактеризираме онези Същества, които съставляват първата, най-висшата категория на първата йерархия и които се наричат Серафими. Би било възможно да си съставим една представа за впечатлението, което Серафимите правят върху окултния поглед, ако вземем следното сравнение от живота. Нека продължим сравнението, което току що употребихме. Наблюдаваме един човек, който в течение на десетилетия е натрупал изживявания, които са го довели до една поразявала мъдрост, и си представяме, че един такъв мъдър човек, от който говори безлична мъдрост на живота, че този човек е проникнал от своята безлична мъдрост на живота като с вътрешен огън цялото свое същество по такъв начин, че не е нужно да ни казва нищо, а е достатъчно само да застане пред нас и да изрази в своя поглед това, което десетилетията са му дали като мъдрост на живота: *така щото погледът може да ни разкаже страдания и опитности на десетилетия и ние можем да имаме от погледа едно впечатление за това, така че този поглед говори както светът, който можем да изживеем*. Когато си представим един такъв поглед, или когато си представим, че един такъв мъдър човек е стигнал до там, не да ни говори думи само, а в звука и в особеното оцветение на неговите думи да ни даде впечатлението на богати опитности в живота, така че ние чуваме като един унтертон в това, което той казва, защото го дарява с определено "как" и от това "как" долавяме един свят на жизнени опитности, тогава ние отново добиваме едно чувство, как-

вото окултистът има, когато се издига до *Серафимите*. Като един поглед, който е узрял при живота, и като десетилетия опитности говорят или като едно изречение, което е изказано така, че ние не чуваме само неговите мисли, а чуваме: *когато е изказано с такова звучене изречението е извоювано в опитности на живота, то не е никаква теория, а е извоювано, изстрадано, преминало е в сърцето чрез сражения и победи в живота... когато чуваме всичко това чрез един унтертон, тогава добиваме едно понятие за впечатлението, което обученият окултност има, когато се издига до съществата, които наричаме Серафими.*

Ние можахме да охарактеризираме Съществата на третата йерархия, като казахме: *това, което при човека е възприятие, при тях то е изява, откровение на тяхното себе; това, което при човека е вътрешен живот, будно съзнание, при тях то е изпълване с дух.* Можахме да охарактеризираме Съществата на: *Втората Йерархия, като казахме: онова, което при съществата на Третата Йерархия е откровение на тяхното себе, при тях то е себеосъществяване, себесъздаване, произвеждане отпечатъци на тяхното собствено същество; и това, което при съществата на Третата Йерархия е изпълване с дух, при тях то е възбуждане на живот, така че в отделянето, в себеобективирането се ражда възбуждане на живот.* А това, което при Съществата на втората йерархия е себесъздаване, то ни се явява и при Съществата на първата йерархия, когато ги наблюдаваме с окултния поглед; *обаче все пак съществува една разлика.* Разликата се състои именно в това, че онова което Съществата на втората йерархия обективират, което те създават от себе си, остава да съществува до тогава, докато тези Същества остават свързани със създаденото. Следователно забележете добре: *тези същества на втората йерархия могат да създадат нещо подобно като едно копие на самите тях; обаче това остава свързано с тях и не може да се отдели от тях; то остава свързано по определен начин с тях.* При Съществата на първата йерархия положението е такова, че те също обективират *самите себе си*, че отпечатват тяхното собствено същество, отделят го като в една кожа, като в една черупка, което е обаче един отпечатък на тяхното собствено същество. Но тук то се отделя от тях и остава да съществува в света също и тогава, когато те се отделят от него. Следователно те не носят със себе си тяхното творение, а това творение *остава* също и тогава, когато те го изоставят. Чрез това се постига една по-висока степен на обективност, отколкото постигнатата чрез Съществата на втората йерархия. Там където Съществата на втората йерархия създават, за да не загине създаденото от тях, те трябва да останат при него; *създаденото би загинало и би се разпаднало, ако самите те не биха останали свързани с него.* То притежава една самостоятелна, обек-

тивна същност, обаче само до тогава, докато създалите го същества остават свързали с него. Това, което е отделено от Съществата на първата йерархия, тези Същества могат да го изоставят и въпреки това то остава да съществува като нещо самодейно, обективно.

При третата йерархия имаме откровение и изпълване с дух; *при втората йерархия себесъздаване и възбуждане на живот*. При първата йерархия, която се състои от Престолите, Херувимите и Серафимите, имаме едно такова създаване, творение, че създаденото, сътвореното бива отделено; *тук вместо себесъздаване имаме светосъздаване, създаване на светове; това, което произлиза от съществата на първата йерархия, става един отделен свят, един такъв самостоятелен свят, че това мирово явление показва дела, факти, също и когато съществата не остават при него*. Сега можем да се запитаме още: *а какъв е собственият живот на тази първа йерархия?* Собственият живот на Съществата на първата йерархия е такъв, че той възприема самия себе си, като прави да произлизат от него *отделящи се същества*. В създаването, в сътворението на самостоятелни същества лежи за тези Същества на първата йерархия тяхното вътрешно състояние на съзнанието, тяхното вътрешно изживяване. Можем да кажем: *те гледат това, което създават и които се превръща в един свят; и имат себе си не като насочват погледа си в самите себе си, като гледат навън света, своите сътворения, своите създания*. Създаването на същества, това е техният вътрешен живот; *създаването на други същества, това е техният вътрешен живот; създаването на други същества, това е вътрешното изживяване на тези същества на първата йерархия*. Светосъздаване е техният външен живот, създаване на същества техният вътрешен живот.

В течения на тези дни ние обърнахме вниманието на това, как различните същества на отделните йерархии имат потомци, имат отделящи се от тях същества, които те изпращат долу в царствата на природата, и се запознахме с това, че потомците на третата йерархия са природните духове, че потомците на втората йерархия са груповите души Съществата на първата йерархия също имат такива отделящи се от тях потомци, и всъщност аз вече Ви описах тези същества от една друга страна, които са потомци на първата йерархия. Аз Ви описах това в най-първите разглеждания, когато се издигнахме до така наречените Духове на циклите на времената, до онези Духове, които подреждат и направляват това, което става в природните царства в ритмично редуване и повторение. Съществата на първата йерархия отделят от себе си онези същества, които уреждат смяната на зимата и лятото, така че растенията се развиват и отново увяхват; Онова ритмично редуване, чрез което например принадлежките на определен вид животни ядат определено време на живот, в

което те се развиват от раждането до смъртта. Но също и това, което в природните царства се редува повтарящо, като денят и нощта, като смяната на годишните времена всичко, което се редува така ритмично, всичко, което почива на повтарящи се процеси, всичко това се регулира от Духовите на циклите на времената, от потомците на Съществата на първата йерархия. Можем да охарактеризираме тези Духове на циклите на времената от едната страна, както сторихме това преди няколко дни, а сега можем да ги охарактеризираме съгласно техния собствен произход, както сторихме това днес. Така резюмирайки можем да представим същността на тези три йерархии както следва:

Първа йерархия:

Създаване на светове	Създаване на същества	Духове на циклите на времената
----------------------	-----------------------	--------------------------------

Втора йерархия:

Себесъздаване	Възбуждане на живот	Групови души
---------------	---------------------	--------------

Трета йерархия:

Откровение	Изпълване с дух	Природни духове
------------	-----------------	-----------------

Ако искаме сега да отидем по-нататък в поставената ми задача, ние трябва да се запознаем с представи, до които постепенно се издига обученият поглед на окултизма, и които без съмнение отначало когато човек се запознава с тях, са малко трудни. Но ние ще ги поставим пред нашата душа още днес, тези представи и идеи, и като направим това, ще получим възможността, в следващите сказки, където пред нашия поглед ще застане целият живот и цялата същност на природните царства и на небесните тела, да свикнем все повече и повече с начин, по който охарактеризиралите Същества са свързани с природните царства и с небесните тела. Така ние ще можем да получим все по-определени представи в това направление.

Когато говорим за човека, ние говорим така, че характеризираме този човек, както той се представя на окултния поглед: Това, което първо е най-външно и е възприемаемо за очите и сетивата при човека, то е негово то физическо тяло. Следователно ние считаме като първи член на човешкото същество неговото физическо тяло. Като негов втори член считаме след това вече нещо свръхсетивно, нещо невидимо за нормалното съзнание: *етерното тяло*. Като трети член разглеждаме астралното тяло. Когато имаме тези три члена, ние имаме приблизително телесната природа на човека. След това стигаме до по-висши членове те са от ду-

шевно естество; *в обикновения живот ние ги възприемаме като вътрешен душевен живот и също както говорим за една троична външна обвивка можем да говорим за една троична душа, за Сетивна /Усеещаща/ душа, за Разсъдъчна или Чувстваваща душа и за Съзнателна душа.* Тези членове на човешката природа, започвайки от физическо-то тяло и стигайки до Съзнателната душа, съществуват вече всъщност у всеки човек. Към това се прибавя още едно вътре светене на следващия член, който наричаме Духовно Себе или - както мнозина от Вас са свикнали да го наричат "Манас". След това имаме следващия по-висш член, който за човека ще се развие всъщност в бъдеще в неговия истински размер и който наричаме Дух-Живот или Буди. Най-после имаме това, което наричаме Човекът-Дух или Аتما, което наистина е най-вътрешната природа на човека, което обаче днес е още дремящо в човека за неговото съзнание и ще просияе едва в бъдещите земни дни в съзнанието като същински център на съзнанието. Тези членове на човешката природа са такива, че ние говорим за тях като за единства. По определен начин във физическото тяло имаме едно единство; *в етерното тяло на човека имаме едно единство и така също в другите членове на човешката природа.* Целият човек е едно единство, което се състои от съчетанието на тези различни членове и от тяхното действие едни в други. Ако искаме да отидем по-нататък в нашите разглеждания, трябва сега да си представите, че над човека съществуват по-висши същества, които стоят толкова високо над човешката природа, че не се състоят от членове, които можем да наречем физическо тяло, етерно тяло и т.н., а членовете на тези същества са отново същества. Следователно, докато човекът има в неговите членове това, което можем да считаме не като същество, а именно само като единни членове, ние трябва да се издигнем до такива същества, които имат като тяхна част не едно физическо тяло, а които също както човекът имат като една част своето физическо тяло, имат за тяхна част нещо, което в нашите разглеждания нарекохме Духове на Формата. Когато казваме: *съществува едно същество от по-висша категория, което има като свой член не едно физическо тяло както човекът, а има като свой член едно същинско същество, един дух на формата, тогава добиваме една представа за едно същество, което досега не сме охарактеризирали, но което искаме да охарактеризираме сега.* Ако искаме да го охарактеризираме, ние трябва вече да си послужим с онези представи, до които сме се издигнали в течение на нашите разглеждания. *Аз казах вече, че е трудно да стигнем до тези представи; обаче вие можете да се издигнете до такива представи чрез една аналогия, до такива представи, от които се нуждаем тук.* Разгледайте едно пчелно семейство или един мравуняк и вземете отделните същества, отделните

пчели на пчелното семейство и бъдете наясно върху това, че пчелното семейство има един действителен общ дух, едно действително общо същество, и че този общ дух има своите части в отделните пчели, както Вие имате Вашите отделни части във вашите отделни членове. Тук Вие имате една аналогия за още по-висши Същества отколкото са онези, които до сега разгледахме, които нямат като техен член нещо такова, което наричаме само като физическо тяло както при човека, а което ние самите трябва да назовем като едно същество, като Дух на Формата. Както ние живеем в нашето физическо тяло, така Същества от неизмерима възвишеност живеят така, които имат като свой най-нисш член Духовите на Формата или ако щете един Дух на Формата. Ние човеците имаме след това едно етерно тяло; *вместо него тези същества имат като техен втори член Духове на Движението; вместо астралното тяло на човека тези същества имат, Духове на Мъдростта; вместо това, което ние човеците имаме като Сетивна душа, тези същества имат като техен четвърти член Престоли или Духове на Волята; вместо нашата Разсъдъчна душа тези същества имат като техен пети член Херувими; вместо нашата Съзнателна душа те имат Серафими.* И както ние поглеждаме нагоре към онова, което постепенно ще си усвоим в бъдещите земни дни, така тези Същества гледат нагоре към това, което надвишава същността на йерархиите. Както ние говорим за нашия Манас, за нашето Буди и за нашето Атма или за нашите Духовно Себе, Дух-Живот и Човек-Дух, така това Същество гледа нагоре от своя серафически член, както ние от нашата Съзнателна душа, към една *първична духовност*. Едвам там тези Същества имат нещо аналогично на това, което ние наричаме наш духовен вътрешен живот. Извънредно трудно е да събудим представи за това, което съществува там горе над йерархиите един вид като духовна същност на самите най-висши Духове. В течение на еволюцията на човечеството различните религии и светогледи са избягвали поради това - бих могъл да кажа - с определена страхопочтителна предпазливост да говорят в ясни, припомнящи за сетивния свят представи за това, което съществува там горе над йерархиите. Ако за да събудим една представа каквато тя живее в душата на окултиста, когато той насочва поглед към Серафимите, прибягнахме към такива средства, които срещаме само чрез аналогия при човека с богат опит на живота, всичко това, което срещаме при такива хора като чиста проява на техния живот, не е достатъчно за да охарактеризираме троичността, Троицата, която фигурира така да се каже над Серафимите като най-висше Същество - като техен Манас, Буди и Атма.

В течение на еволюцията на човечеството е спорило за съжаление, много върху предпазливите предчувствия, с които човешкият дух говорил за

това, което съществува там горе в духовните области. За съжаление! Трябва да кажем, защото по-подходящо би било за човешкия дух да иска да охарактеризира една духовна Същност от такъв висш род с представи, които той си е изградил от обикновения живот чрез всякакви аналогии и сравнения, по-подходящо би било за човека, да иска да научи в дълбоко почитание все повече и повече, за да добие приблизителни представи за това, което се намира там горе. Религиите и светогледите са се опитвали да дадат приблизителни представи за това, което се намира там горе, като са прибегвали до многозначителни и многоказващи понятия; *понятия, които така да се каже добиват нещо особено чрез това, че те се издигат над отделния човешки живот в самия външен сетивен свят*. Естествено с такива понятия човек не може да охарактеризира даже приблизително възвишеното Същество, за което става дума тук, но той може, така да се каже да предизвика една представа за това, което не може да се каже, а което трябва да бъде обвито в една свещена тайна. Защото човек не трябва да иска да се приближи така направо до тези неща с човешките умствени понятия, които са добити при външния свят. Ето защо в редуващите се религии и светогледи хората са се опитвали да охарактеризират тези неща с тяхното предчувствие чрез това, че са прибегвали до това, което се издига над човека и е тайнствено вече във външната природа, използвайки го за характеристика или, по-добре казано, за наименование.

Древните египтяни са прибегнали за наименование до понятията за дете или син, за майка и баща, следователно до това, което се издига над отделния човек. Християнството се е опитало да намери едно наименование в редуването на Дух-Святи, Син и Отец. Така щото можем да кажем: *ние трябва да поставим на седмото място Дух-Святи, на осмото Сина и на деветото Отца*. Следователно, когато разглеждаме с окултния поглед едно Същество, към което гледаме нагоре и чието най-горно съдържание изчезва за нас като в една свещена тайна и изпълнени с предчувствие казваме за него: *Дух, Син и Отец...*, когато разглеждаме едно такова същество с окултния поглед, ние казваме: *както се отнасяме към човека, като го гледаме външно, както разглеждаме неговото физическо тяло като негов най-нисш член, така при едно такова същество когато, го разглеждаме така, че това разглеждане е аналогично на разглеждането на човека, ние имаме духа на формата пред нас, т.е. един дух, който си дава една форма, един формиран дух*. Следователно ние би трябвало да гледаме към това, което при такива Същества е аналогично, подобно на физическото тяло на човека, към нещо оформено. Както във физическото тяло на човека като негов най-нисш член имаме нещо оформено, и както в това оформено, което в действителност, така

както стои пред нас, то е само понятно една майя, една илюзия, но живее именно това, което е Дух на Формата, така е това, което ни се явява, когато насочваме поглед нагоре в мировото пространство и виждаме в мировото пространство една планета - Меркурий, Венера, Марс, Юпитер -, външната форма на Духа на Формата, това, което принадлежи на Съществуото, за което говорихме сега, както физическото тяло принадлежи на човека. Когато един човек стои пред нас, тогава тази форма изразява за нас това, което живее в човека като по-висши членове, като етерно тяло, астрално тяло, Сетивна душа и т.н.; *когато виждаме една планета, тази форма изразява за нас това, което съставлява формата на Духовете на Формата.* И както зад човешката форма, зад физическото тяло, стоят етерното тяло, астралното тяло, Сетивната душа и т.н., така зад планетата стои като принадлежащо и онова, което наричаме Духове на Движението, на мъдростта, на Волята, Херувимите, Серафимите и т.н.

Следователно когато в смисъла на Духовната Наука искаме да имаме пред себе си цялостното същество на една планета, ние трябва да кажем: *в мировото пространство нашето възприятие среща планетата, като тя ни показва в светлина своята физическа страна, дадена и от духа на формата; и както човекът скрива за физическия поглед своите по-висши членове, така планетата скрива за нас това, което царува като висши същества на Ангелските йерархии в планетата и около нея.* Следователно ние си представяме правилно една планета като Марс или Меркурий, когато си я представяме първо според нейната физическа форма и си я представяме заобиколена и проникната от една *духовна атмосфера*, която се простира в безкрайността, която има във физическата форма на планетата именно своята физическа форма, създание на Духовете на Формата и в нейната окръжност има Съществата на другите йерархии. Едва тогава ние имаме цялостната планета, когато я разглеждаме така, че в средата има физическото като една ядро и около нея духовни обвивки, които се състоят от Съществата на йерархиите. В следващите сказки ще разгледаме това по-подробно; *за да посочим обаче, така да се каже, още днес посоката на нашето разглеждане, ще кажем първо като съобщение, което окултното изследване ни дава, още следното.*

Ние вече посочихме: *когато разглеждаме това, което е физическа форма на планетата, това е едно създание на Духа на Формата.* Но Вие знаете първо за нашата Земя, че тя съвсем не е нещо почиващо в себе си, че тази Земя подлежи постоянно, непрестанно на вътрешно изменение и подвижност. Вие всички ще си спомните от описанията на Акашовата Летопис, че днес външното лице на нашата Земя изглежда раз-

лично от това, което тя е изглеждала през онзи период на земното развитие, който нарекохме Атлантска епоха. В тази прадревна Атлантска епоха повърхността на нашето земно кълбо, която днес е покрита от Атлантическия океан, съставляваше един мощен континент, докато на мястото, където днес се намират Европа, Африка и Азия тепърва се образуваха континенти. Така се размести чрез вътрешно движение масата, веществото на Земята. Планетата се намира в една непрестанна вътрешна подвижност, движение. Помислете само, че например това, което днес познаваме като остров Хелголанд, е само една малка част на това, което в деветото, десетото столетие се издигаше от морето от този остров Хелголанд. Макар и времената, в които стават размествания, промени на лицето на Земята, са относително големи, без да се впускаме много в тези неща, всеки може да си каже: *планетата се намира в едно непрестанно вътрешно движение*. И даже когато човек причислява към планетата не само нейната твърда част, а също и водата и въздуха, тогава всекидневният живот ни учи, че планетата се намира във вътрешно движение. В образуването на облаците, в образуването на дъжда, във всички явления на състоянието на времето, в надигащата се и спадаща вода, във всичко това материята на планетата показва вътрешната подвижност, вътрешното движение. Това е живот на планетата. В този живот на планетата действа както в живота на отделния човек етерното тяло, онова, което ние наричаме Духове на Движението. Така щото можем да кажем: *Външна форма на планетата - Духове на Формата като творци, като създатели. Вътрешният живот, този вътрешен живот е регулиран от Съществата, които наричаме Духове на Движението*.

Обаче за окултиста една такава планета е абсолютно едно действително същество, едно същество, което регулира това, което става в него, според мисли. В планетата съществува не само вътрешен живот, както току що бе описано, а планетата като цяло има също съзнание, защото тя е едно същество. И това съзнание, което отговаря на човешкото съзнание, доколкото нисшата форма на съзнанието, подсъзнанието се намира в астралното тяло, се регулира при планетата чрез *Духовете на Мъдростта*. Така щото можем да кажем: *най-нисшето съзнание на планетата се регулира чрез Духовете на Мъдростта*. Когато характеризираме планетата по този начин, ние все още оставаме в планетата. Ние насочваме поглед към планетата и си казваме: *тя има определена форма, която отговаря на Духовете на Формата; тя има вътрешна подвижност, вътрешно движение, това отговаря на Духовете на Движението; всичко това е проникнато от съзнание, това отговаря на Духовете на Мъдростта; тя се движи през пространството, има един вътрешен импулс, който я тласка през пространството, както човекът има един вътрешен волев*

импулс, който го кара да прави своите стъпки, да върви през пространството. Това, което води планетата през пространството, което регулира нейното движение през пространството, което прави например тя да се движи около не подвижната звезда /Слънцето/, това отговаря на Духовете на Волята: *те дават на планетата импулса да лети през пространството*. Следователно движението на планетата в пространството отговаря на Духовете на Волята или на Престолите. Ако тези Духове на Волята биха давали на планетата само импулсите на движението, тогава всяка планета в света би вървяла по своя собствен път. Но това не е така, а всяка планета се направлява според цялата система. Движението се регулира не само така, че планетата да се движи, а се внася ред в цялата планетарна система. Както се внася ред, когато, да речем, една група хора, в която един отива насам, друг нататък, започва да се стреми една обща цел, така движенията на планетата се подреждат, докато дойдат в една съгласуваност. Това съгласуване на движенията на една планета с тези на друга планета, този факт, че в движението на една планета се държи сметка за това на другите планети, това отговаря на дейността на Херувимите. Следователно регулирането на общото движение на системата отговаря на дейността на Херувимите. И всяка планетна система със своята неподвижна звезда, която стои така да се каже като главен водач под ръководството на Херувимите, има отново своето отношение с други те планетни системи, които принадлежат на други неподвижни звезди, споразумява се със свои съседни системи относно своето място в пространството и относно своето значение, както отделните хора се споразумяват помежду си, разговарят едни с други относно техните общи дела. Както хората основават една социална система чрез това, че имат взаимоотношения, така също съществува едно взаимоотношение на планетните системи. От една неподвижна звезда към друга неподвижна звезда царува взаимно разбирателство. Това, което така да се каже планетните системи разговарят едни с други, за да се получи Космосът, то се регулира от онези Духове, които наричаме *Серафими*.

И сега ние един вид изчерпихме това, което намираме у човека нагоре до Съзнателната душа. Както след това при човека стигаме до неговия по-висш духовен живот, което дава смисъл на цялата система до Съзнателната душа нагоре, така, когато се издигаме над Серафимите, ние стигаме до това, което днес преди малко, се опитахме да охарактеризираме първо загатвайки като най-горна Троица на мировото Същество.

Ние стигаме до това, което царува във Вселената като проникващ всичко троичен божествен Живот, който си създава обвивки, тела в отделните планетни системи. Както това, което живее в човека като Духовно Себе, като Дух-Живот и като Човек-Дух /Манас, Буди, Аتما/ си създава

своите обвивки в Съзнателната душа, в Разсъдъчната душа, в Сетивната душа, в астралното, етерното и физическото тяло, така неподвижните звезди на планетните системи се движат през пространството като тела на божествените Същества. И когато разглеждаме живота на звездния свят, ние наблюдаваме телата на Боговете и накрая на Божественото, на Бога въобще.

СКАЗКА ШЕСТА

Вчера се опитахме да разгледаме една планетна система: *как тя е зависима от различните духовни същества на трите разположени така да се каже една над друга йерархии, като се постарахме да опишем в течение на досегаишните сказки.* Ние добихме една представа за това, което взема участие в една планета, и видяхме, как планетата получава своята форма, следователно своята затворена форма, чрез това, че в това действуват Духовете на Формата. По-нататък видяхме, как вътрешният живот, вътрешната подвижност на планетата е едно действие на дейността на Духовете на Движението. Онова, което можем да наречем най-нисшето съзнание на планетата, което можем да сравним със съзнанието, което при човека съществува в неговото астрално тяло, него трябва да припишем на Духовете на Мъдростта. Онези им импулси, благодарение на които планетата не стои неподвижна в пространството, а променя своето място в пространството ние трябва да припишем на Духовете на Волята или Престолите. Това което включва планетата в цялата нейна система, благодарение на което тя така да се каже не върви по своя собствен път, а импулсите да нейните движения са в съзвучие с импулсите на движенията на цялата планетна система, на която тя принадлежи, следователно това, което регулира отделното движение на една планета във връзка с цялата планетна система, то е едно действие на Херувимите. И най-после онова, което можем да нарече вътрешен душевен живот на планетата, чрез което планетата влиза така да се каже във връзка с другите небесни тела, както със своя говор човекът влиза във връзка с другите хора, това ние приписваме на Серафимите. Така щото ние трябва да виждаме в планетата една съвкупност, в която онова, което идва от Духовете на Формата, съществува само като един вид ядка, като един вид ядро; *напротив за всяка планета се получава нещо като един вид духовна атмосфера, бихме могли също да кажем като един вид аура, в която живеят духовете на двете по-висши йерархии, които са над Духовете на Формата.*

Но сега, ако искаме да разберем правилно това, което описахме в последната сказка и което току що се опитах да повтора в няколко изречения, ние трябва да се запознаем и с други представи, с представи, които

ще добием на най-лесно, ако изходим от съществата на онази йерархия, която граничи непосредствено нагоре, към духовния свят, с човека, следователно ако изходим от съществата на третата йерархия. Казах, че тези същества на третата йерархия се характеризират с това, че това, което при човека е възприятие, при тях то е откровение; *и онова, което при човека е вътрешен живот, при тях е изпълване с дух*. Още при онези същества, които стоят с една степен по-високо от човека в ранговото редуване на света, при Ангелите, Ангелои, ние намираме, тази особеност, че всъщност те възприемат онова, което изявяват от самите себе си, и че, когато се обръщат в тяхната вътрешност, те нямат нещо самостоятелно, затворено в себе си, както човека, а чувствуват тогава да просиява и да се разраства в тяхната вътрешност силите и съществата на по-висшите йерархии, чувствуват се изпълнени, вдъхновени от Духа и неговите Същества, които стоят над тях. Така това, което при човека наричаме самостоятелен вътрешен живот, то всъщност не съществува при тези Същества. Когато искат да развият тяхното собствено същество, когато искат да мислят, чувстват и волят, това, което са те самите, както човекът върши това, всичко това се изявява веднага навън, а не както при човека, който може да затвори в самия себе си своите мисли и чувства и който може да остави неизпълнени своите волеви импулси. Това, което живее като мисли в тези същества, доколкото те сами произвеждат тези мисли, то е същевременно тяхно откровение, тяхна изява. И когато не искат да се изявяват, те не могат да се обърнат навътре в себе си по друг начин, освен като се изпълват вътрешно със стоящия над тях свят. Така в тези същества живее намиращият се над тях свят, или когато живеят самите себе си, те се изявяват обективно навън.

Следователно тези Същества не могат да скриват в тях нищо, което е продукт на тяхното мислене или чувствуване, защото всичко, което те си изработват в тяхната вътрешност, се показва веднага навън. Както споменахме в една от предишните сказки, те не могат да лъжат, така щото това, което те имат като представи, което мислят и чувствуват, не би било в хармония с външния свят; *те не могат да имат в себе си някоя представа, която не би била в съгласуваност с външния свят; защото те възприемат в тяхната изява, в тяхното откровение онези представи, които имат в тяхната вътрешност*. Сега обаче искаме да предположим, че на тези същества би им хрумнало да отрекат своята собствена природа, какво би се получило тогава? Нали при Съществата, които нарекохме Ангели, Архангели и Духове на Времето или Архаи, ние намираме абсолютно, че всичко, което им се разкрива, което те могат да възприемат, е така да се каже тяхното собствено същество. Ако биха искали да излъжат, тогава би трябвало да развият в тяхната вътрешност

нещо, което не е в съгласие с тяхното собствено същество. Всяка лъжа би била едно отричане на тяхната природа. Обаче това не означава нищо друго, освен едно заглушаване, едно унищожение на тяхното собствено същество. Но нека предположим: *въпреки това тези същества биха пожелали да изживеят в тяхната вътрешност нещо, което не извяват непосредствено навън... тогава те би трябвало да приемат една друга природа.*

Това, което Ви описах сега, отричането природата на съществата на третата йерархия, приемането на една друга природа, то е станало действително, станало е в течение на времето. Ние ще видим още в течение на тези сказки, защо трябваше да стане това; *но първо искаме да обърнем вниманието върху това, че то е станало, че фактически между съществата на третата йерархия са се намерили такива, които са проявили желанието да имат в своята вътрешност изживявания, които не е нужно да извяват навън, т.е. проявили са желанието да отрекат тяхната природа.* Какво се е получили през това за тези същества? Чрез това се е получило нещо, което другите Същества, които запазват своята природа сред третата йерархия, не могат да имат: *съществата на третата йерархия не могат да имат никаква вътрешна самостоятелност, каквато има например човекът.* Ако искат да живеят в тяхната вътрешност, те трябва веднага да се изпълнят с духовния свят, който стои над тях. Това беше желанието на определен брой същества на тази трета йерархия, да развият в тяхната вътрешност нещо, което да не застане веднага срещу тях във външния свят като възприятие, т.е. като откровение на тяхното собствено същество. С това беше дадена необходимостта те да отрекат тяхната собствена природа, да приемат една друга природа. За да могат да развият вътрешен живот, *вътрешна самостоятелност*, определен брой от съществата на третата йерархия трябваше да се откажат от тяхната природа, да отрекат тяхната природа. Те трябваше така да се каже да произведат в самите себе си; *определени вътрешни изживявания за да не се извят навън.* А сега нека се запитаме: *какви бяха причините, които можеха да нарекат тези същества, да развият в себе си едно такова желание?* Когато обгърнем с поглед природата на Съществата на третата йерархия с откровението и изпълването с Дух, ние забелязваме тогава, че всъщност тези Същества са поставени напълно в служба на по-висшите йерархии, че те нямат всъщност никакъв собствен живот. Ангелите нямат никакъв собствен живот, техният собствен живот е откровение, той съществува за целия свят, и щом не извяват самите себе си, в тяхната вътрешност просиява животът на по-висшите йерархии. Това, което накара определен брой от тях да отрекат своята природа, беше чувството на сила, чувството на самостоятелност, чувството

на свобода. В определено време в даден брой от съществата на третата йерархия възникна подтикът, стремежът да не бъдат само зависими от Съществата на по-висшите йерархии, а да развият в самите себе си собствен живот. С това бе направено нещо извънредно много за планетната система, на която ние принадлежим; *защото тези същества, които можем да наречем бунтовниците на третата йерархия, не извършиха нищо друго, нищо по-малко, освен да подготвят собствената самостоятелност на човека, възможността, човекът да може да развие един самостоятелен за себе си живот, който да не се изявява непосредствено навън, а който може да бъде един независим от външното откровение, от външната изява вътрешен живот.*

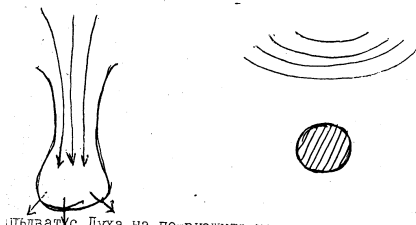
Аз нарочно употребявам толкова много думи за да охарактеризирам това отношение, за което се касае тук. Аз употребявам толкова много думи поради това, защото е извънредно важно, да бъде разбрано точно, съвсем точно, за какво се касае тук. Касае се за това, че в определен брой от съществата на третата йерархия се яви подтикът, стремежът да развият самостоятелен вътрешен живот. Всичко останало беше само последствие на този подтик. Но какво беше това последствие? Това последствие беше всъщност нещо ужасно: *отричането на собственото същество, неистинността, лъжата.*

Видите ли, касае се за това, да разберете, че духовете на третата йерархия, които добиха това желание, този подтик това, което те сториха тогава, не го сториха, за да лъжат, а заради развитието на един собствен живот, обаче с това развитие на един собствен живот трябваше да поемат върху себе си последствието да станат духове на неистината, духове на отричането на собственото им, същество духове на лъжата с, други думи. Също като когато някой - да речем - има да прави пеша едно пътуване, което трае един дъждовен ден, трябва да се примири с това да издържи на дъжда и, да се намокри, макар и да не е възнамерявал това, именно така и духовете, за които става дума тук, съвсем не са предприели нещо, за да изпаднат в лъжа. Тяхното деяние произлиза от намерението да развият вътрешен живот, вътрешна подвижност, и последствието от това беше, че те станаха същевременно духове на неистината, на лъжата. Всички същества, които са се родили по този начин като една втора категория на Духовете на третата йерархия чрез отричането на тяхната вътрешна природа, ние наричаме в Окултизма *луциферически духове.*

Понятието на луциферическите духове се състои главно в това, че тези същества искат да развият един самостоятелен вътрешен живот. Сега възниква само въпросът: *какво е трябвало да направят тези същества, за да стигнат до тяхната цел?* Ние вече видяхме, какво трябваше да

развият те като следствие; *това, което те трябваше да направят, за да стигнат до тяхната цел, да развият един самостоятелен вътрешен живот, ще ни се разкрие чрез едно друго разглеждане.* Какво всъщност искаха да победят тези същества? Те искат да победят духовното изпълване със субстанцията на по-висшите йерархии; *те не искат да бъдат изпълнени само с тези същества на по-висшите йерархии, а с тяхното собствено същество.* Те не можеха да сторят това по друг начин, освен като , вместо да се изпълнят с духа на по-висшите йерархии и да си оставят така да се каже свободен поглед открит към по-висшите йерархии, се откъсват, отцепват се от Съществата на по-висшите йерархии, за да си създадат по този начин собствено вещество от субстанцията на по-висшите йерархии.

Можем да си съставим една точна представа за това, за което се касае, ако си помислим следното. Представяме си Съществата на третата йерархия символично графически така, че те изявяват навън тяхното собствено същество един вид като тяхна кожа, че всеки път се ражда едно откровение, една изява като едно проблясване на тяхното същество, когато те развиват вътрешно мислене или чувствуване. В момента, когато не изявяват самите себе си, те приемат в себе си онова, което се влива в тях като светлина на по-висшите йерархии; *тогава те се изпълват с духа на по-висшите йерархии и отварят така да се каже цялото си същество към тези по-висши йерархии.*

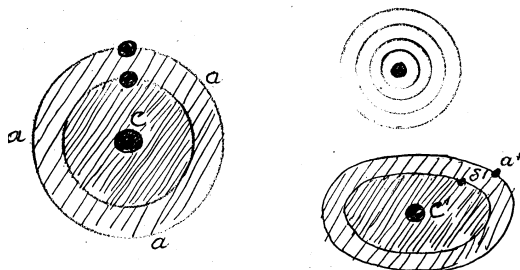

Духовните същества на третата йерархия, за които Ви разказах сега, не искат да бъдат изпълнени с Духа, не искат да бъдат свързани с духовната субстанция на по-висшите йерархии. Те искат самостоятелен, духовен живот. Ето защо те се откъсват, отцепват се, така че над тях се намира същността на по-висшите йерархии: *те прекъсват връзката и се отцепват като самостоятелни същества, задържайки чрез това в своята вътрешност собствената светлина; те един вид похищават онова, което трябваше само да ги изпълни и отново трябваше да ги заведе нагоре към по-висшите йерархии.* Те похищават, това за себе си, изпълват се с него в тяхната вътрешност и развиват чрез това една самостоятелна страна. Това е сега една представа, която може, да ни създаде едно изяснение върху процеси в Космоса, без които ние съвсем не бих ме

били в състояние да разберем една звездна система, въобще състава на звездите, каквито ние ги познава ме като хора с физическото съзнание. Без тези представи човек не може да разбере живота на звездите, живота на небесните тела.

Видите ли, аз се опитвах сега да Ви покажа, как определени същества на третата йерархия стават съвършено други същества: *стават луциферически духове*. Това, което става със съществата на третата йерархия, то може да стане, обаче не по същия начин, при съществата на другите йерархии; но нещо подобно става също и с тях. Това, което става със съществата на другите йерархии, особено когато го приложим към разглеждането на Духовете на Формата, ще ни даде една представа за това, как всъщност се образува една планетна система.

Ние видяхме в края на вчерашното разглеждане, че това, което нашият поглед възприема първо на една планета, произхожда от Духовете на Формата; *обаче когато представяме това така, то не е казано още напълно точно*. Когато разглеждате планетата - да речем Марс, или Сатурн, или Юпитер -, която се намира навън в мировото пространство, така, както я виждате с физическите очи или с един далекоглед /телескоп/ като планета, тогава в това, което тя Ви показва като такава форма, Вие нямате направо Духовете на Формата. Нека разгледаме най-външната

планета, която дълго време се е считала също като най-външна на нашата слънчева система - както ще видите по-нататък, по-късно се прибавиха още Уран и Нептун, но сега искаме да разгледаме като най-външна планета Сатурн. Когато гледаме Сатурн с физическия поглед, ние имаме там навън в мировото пространство аз искам да се абстрахирам от пръстена един вид светещо кълбо. За окултиста, за онзи, който проследява духовните процеси в Космоса, това кълбо, което виждаме там навън, не е онова, което окултистът нарича Сатурн, отбележете добре, а за окултиста Сатурн представлява нещо съвършено друго; *за окултиста Сатурн е онова, което изпълва цялото пространство, което е ограничено от привидния елиптическия път на Сатурн*. Вие знаете, че астрономията описва един път на Сатурн, който тя схваща като път на Сатурн около Слънцето. Как стоят в действителност нещата, сега не искаме да засягаме

този въпрос, но когато вземете в помощ тази представа, тук в средата /C/ си представяте Слънцето и външния кръг си представяте като път на Сатурн, както го приема астрономията, всичко това, което се намира вътре в пътя на Сатурн, в елипсата, която Сатурн описва, е за окултиста Сатурн. Защото за окултиста Сатурн е не само това, което очите виждат като най-външна физическа материя на Сатурн, не само това, което свети там на небето, а окултистът знае, окултният поглед ни учи това, че съществува един вид натрупване на вещество, което се простира от Слънцето до пътя на Сатурн /a, a, a/; Така щото, когато обгърнем всичко това с окултния поглед до този път на Сатурн, ние имаме един вид етерен пълнеж в цялото пространство /щриховано широко/. Трябва да си представяте това, което се намира вътре в този път на Сатурн, не обаче във формата на кълбо, на сфера, а така, че имаме един вид силно сплескана сфера, с една леща. Следователно ако бихме гледали това от страни, ако бихме в С1 Слънцето, ние бихме нарисували Сатурн на окултиста така: *една съвършено сплескана сфера, и при /a1/, би било това, което можем да наречем физическият Сатурн*. Ние ще разберем още по-добре, за какво се касае тук, ако към това прибавим също една представа, която можем да добием по същия начин от окултната наука за планетата Юпитер. Нали, официалната физическа астрономия нарича Юпитер онова светещо небесно тяло, което тя прави, да речем, да се върти като второ небесно тяло около Слънцето /вътрешен кръг/. За окултиста не това е Юпитер, а всичко онова, което се намира вътре в пътя на Юпитер /щриховано тясно/. Погледнато от страна, ние бихме нарисували Юпитер така, че, като щриховаме Сатурн така по-широко, бихме могли да щриховаме Юпитер малко по-тясно. И това, което астрономът описва, то е само едно тяло /б1/, което се намира така да се каже на най-външния край на истинския окултен Юпитер. Това, което казвам тук, не са само чисто теоретически понятия или фантазии, а работата стои действително така, че пространството намиращо се вътре в пътя очертан от Сатурн е действително изпълнено не с груба физическа материя, а с фина етерна материя в една сплесната лещообразно сферическа форма, както нарисовахме тук. И също така е един факт, че това второ по-малко пространство е действително изпълнено за Юпитер с една друга етерна субстанция, която прониква първата; *така щото само тук между двата пътища съществува проста етерна субстанция, тук вътре обаче се намират една в друга две етерни субстанции, проникващи се една друга*. А сега нека зададем въпроса: *какво правят при цялото това разположение Духовете на Формата?* Онзи Дух на Формата, който стои на основата на Сатурн, той разграничава именно, дава форма на тази етерна субстанция тук, която наричаме в окултен смисъл Сатурн. Следователно тази

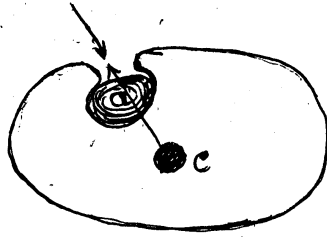
най-външна линия е така образувана в нейната форма от Духа на Сатурн, който е един Дух на Формата. Също така линията на Юпитер получава нейната форма от Духа на Формата, който е отреден за Юпитер; *линията на Марс получава нейната форма от духа на Марс, който е един дух на формата.*

А сега възниква въпросът: *къде се намира всъщност духът на формата, който отговаря на Сатурн, или този, който отговаря на Юпитер, този на Марс?* Ако искаме да говорим за едно място, на което се намират тези Духове, къде е това място? О, не може да се говори в обикновения смисъл на дума ма върху това, а можем само да кажем: *тези духовни същества, които наричаме Духове на Формата, действуват като сили в етерната субстанция, която вече споменах; обаче всички те имат един общ център, и този общ център не е нищо друго, освен Слънцето.* Следователно когато търсим истинското място, от което действуват Духовете на Формата - както Духът на Сатурн така и Духът на Юпитер, както и този на Марс, също и Духът на Формата, който отговаря на Земята, - когато търсим точката на действие, изходната точка, от която действуват тези Духове на Формата, ние я намираме в Слънцето. Това значи, тези Духове на Формата, които отговарят на нашите планети, са един вид колегиум, един комитет от Духове, който има своето седалище в Слънцето и разграничава от Слънцето определени етерни субстанции, етерни маси, така че се ражда това, което сега нарекохме "окултен Сатурн", "окултен Юпитер" и т.н. А сега нека се запитаме: *какво би било положението, ако биха действували само тези Духове на Формата?*

Целият смисъл на разглежданията, които да провеждаме, може да Ви покаже, че всъщност тези физически планети не биха съществували, ако биха действували само тези Духове на Формата. Те биха имали така да се каже тяхното седалище там, където образуват един колегиум, в Слънцето. И наоколо бихме имали планетарните сфери до сферата на Сатурн, защото биха съществували само концентрични сфери, сплескани сферични черупки като окултни планети: Най-външната сферична черупка от най-тънка етерна материя, следващата от малко по-гъста материя и най-вътрешната от най-гъста етерна материя! Следователно ако биха действували само тези Духове на Формата, не биха съществували физическите планети, а сферообразни -масови натрупвания, които биха били разграничени чрез това, което днес физическата астрономия нарича пътища на планетите. Обаче в Космоса отговарят също и на Духовете на Формата такива същества, които образуват така да се каже един вид бунтовници против отговарящата на тях класа. Както при съществата на третата йерархия намираме луциферическите духове, които за добиването на онази вътрешна самостоятелност, за онзи самостоятелен душевен живот

се откъсват от духовната субстанция на по-висшите Йерархии, така също намираме, че сред категорията на Духовете на Формата има такива, които се откъсват, които не вървят в крак с останалото развитие на Духовете на Формата, а които минават през едно собствено развитие. Тези Духове на Формата се противопоставят на нормалните Духове на Формата, застават срещу тях. Да предположим, че в точката С бихме имали центъра на духовния колегиум на Духовете на Формата; *онзи дух на формата, който действа върху Сатурн би предизвикал тази етерна сфера, така щото чрез този дух на формата би се родила една такава сплескана сфера /виж рисунката/*. В една друга точка на тази етерна сфера действа срещуположно на този Дух на Формата, който действа от центъра на Слънцето, бунтовникът, който е един вид луциферически Дух на Формата, той действа срещу него от вън. Така че имаме нормалния Дух на Формата действащ от Слънцето навън, центрофугално, той произвежда окултния Сатурн, който трябва да бъде считан като една мощна етерна сфера с центъра в Слънцето. На периферията действа от мировото пространство навътре един аномален Дух на Формата, който се е откъснал от съществата на нормалните Духове на Формата; *и чрез съвместното действие на това, което действа от мировото пространство навътре, и на това, което действа от Слънцето навън, се ражда едно въгване навътре, едно вдълбаване навътре, което накрая се превръща в едно действително отделяне, откъсване: и това е физическият Сатурн*. Така щото трябва да си представим, че там, където окоето вижда физическата планета Сатурн, действуват съвместно две сили; *едната, нормална сила на Духа на Формата, която действа от Слънцето навън, и срещу нея, в определена точка, отцепеният дух на формата, чрез това там се ражда едно въгване, едно вдълбаване навътре, етерът се въгва на вътре и това въгване, него физическото око вижда като физическия Сатурн*. Същото се отнася и за физическия Юпитер, за физическия Марс.

При този особен пример виждате, как всъщност в отделните случаи възниква това, което наричаме майя, илюзия, великата илюзия. В действителност на мястото, на което във физическата астрономия е поставена една планета, има едно съвместно действие на две сили, и само благодарение на това, че в действителност там съществува едно голямо, мощно, етерно небесно тяло, което чрез една действаща противоположна сила получава една дупка, една вдлъбнатост на едната страна, чрез това се ражда илюзията на физическата планета. Защото в действителност тук имаме всъщност работа с една вдлъбнатост и съвсем точно положението би трябвало да бъде описано първо така: *Духовете на Формата разтегнаха етерната субстанция, разшириха я действайки от Слънцето;*

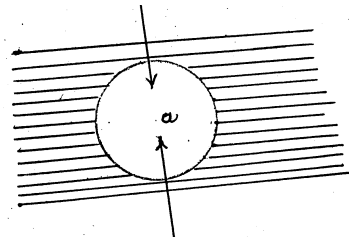

тук действуват насреца аномалните Духове На Формата и вгъват, вдълбават навътре етерната субстанция така, така че всъщност се ражда една дупка в тази етерна субстанция. По отношение на първоначалната етерна субстанция на планетата там, където физическото око вярва, че вижда планетата, няма именно нищо, а истинската планета е там, където физическото око не вижда нищо. Тази е особеността на майята, на илюзията: *на мястото, където е виждана физическата планета, има една дупка*. Вие ще кажете може би, че това е една странна представа, че всъщност там, където се вижда физическата планета, трябва да има една дупка; *защото вие ще се позовете на нашата Земя*. В смисъла на това, което беше обяснено, нашата Земя би трябвало да бъде една сплескана сфера, която има своя център в Слънцето, а на най-външния край би трябвало да има една такава вдълбнатост, един вид дупка. Можете да кажете: *"Хубава работа и тази! Ние съвсем точно знаем, че ходим върху една твърда, масивна Земя."* Също така бихме могли да приемем, че там, където се намира Сатурн, Юпитер, Марс, че там самопонятно би трябвало да има масивни пълнежи, а не дупки. И въпреки всичко! Също и там, където Вие ходите по нашата Земя, където в смисъла на майята вярвате че ходите върху една твърда, масивна почва, там също в действителност ходите върху една дупка. Самата наша Земя, доколкото тя е едно физическо натрупване на материя, е една дупка в мировото пространство, едно вдълбаване в мировото пространство. Всяка физическа материя се ражда именно чрез това, че се срещат сили, които произхождат от Духовете на Формата. Така ние имаме тук една среща на сили на нормалните Духове на Формата и сили на аномалните Духове на Формата. Те се сблъскват едни с други. В действителност се ражда едно вгъване навътре, една вдълбнатост и същевременно с това едно разрушение на формата на това място, но има само на формата. Формата се разрушава и се ражда тази дупка. И разрушена форма, разбитата форма е в действителност материята*. */Материя във физически смисъл има, само там, където има разрушени форми. Така също и планетите навън в небесното пространство са разрушени, разбити форми.

В нашата планетна система, както произлиза от целия дух на досегашните разглеждания, Духовете на Формата имат помощници. Те установяват границите, както току що описахме. Обаче над Духовете на Формата стоят Духовете на Движението, над тези последните Духовете на Мъдростта, над тях Духовете на Волята, над тези Духовете на Хармонията /Херувимите/ и над Херувимите Серафимите. За всички тези духовни Същества съществуват също такива, които можем да сравним с това, което описахме като луциферически духове. Така щото на най-външния край, там, където действуват съвместно Духовете на Формата, където се образува една планета, имаме не само тези Духове на Формата, а там постоянно се разиграва нещо така, че от Слънцето изхожда действието на нормалните, йерархии, а отвън навътре действието на аномалните, на разбунтувалите се йерархии.

Серафимите и Херувимите, това са онези йерархии, които принадлежат също така към цялото действие на силите тук, както Духовете на Формата. Те имат задачата да пренесат от центъра на планетната система, от центъра на Слънцето навън това, което е сила на Светлината. Като стават носители на Светлината Съществата на по-висшите йерархии, Херувимите и Серафимите, имат към Светлината същото отношение, каквото Духовете на Формата имат към етерната субстанция. Както силите на нормалните Духове на Формата отиват навън и срещуположно на тях действуват аномалните Духове на Формата и чрез това се ражда една вдлъбнатост, една дупка, така действуват също Силите, които носят Светлината, изпълвайки цялото етерно пространство; *обаче там срещу тях действуват аномалните духове /точката а на рисунката/, така че планетата задържа светлината.* Както задържа Силите на Духовете на Формата, така за държи тя и Светлината, отразява я обратно и с това се явява като един рефлектор, като един отразител на Светлината, която Духовете, които наричаме Херувими и Серафими, и изпращат от Слънцето. Ето защо планетите нямат също никаква собствена светлина, защото силата на светлината която биха получили като същества, ако биха се отворили спрямо нормалните Херувими и Серафими, те задържат за себе си, защото се обвиват, отделят се, откъсват се от цялото. Всяка планета има също такава застегната в себе си, отделена светлина. Не е вярно, че планетите имат само една отразена светлина получена от Слънцето; *всяка планета има своя собствена светлина, само че тя е отделена, откъсната тази светлина, държи я скрита в самата себе си, развива я в един самостоятелен вътрешен живот на светлината.* Ние ще видим, че планетите съобщават, предават тази светлина само на своите собствени същества на природните царства, които живеят на съответната планета. Обаче онази светлина, за която трябва да се отворят, която трябва да

приемат от вън, която им изпращат от Слънцето Херувимите и Серафимите, те се затварят за нея, отблъскват я, отразяват я. Ето защо за мировото пространство те са звезди, които не са надарени със собствена светлина. Следователно със светлината, която се разлива от Слънцето, е направена така да се каже една вдлъбнатост и планетата се хвърля срещу разливащата се от Слънцето светлина, задържа я, отразява я обратно.

Това, което можем да наблюдаваме в света на звездите, е пред окултния поглед нещо съвършено различно от това, което се представя за физическата астрономия. Това, което съществува за тази последната, не е именно нищо друго, освен описанието на една майя, на една илюзия, и истината се намира едва зад тази майя, за щото истината е, че материалния свят е духовният свят. *в действителност материалният свят не съществува.* Това, което хората наричат материален свят, е съвместното действие на сили на духовния свят.

С това ние се опитахме да опишем, как се ражда всъщност една такава планетна система. Външният свят познава твърде малко от раждането на една такава планетна система, физическата наука познава твърде малко от това; *защото тази физическа наука си представя също, че една планетна система се ражда от един вид етерно натрупване на вещество, но странно пренебрегва се най-първият принцип, който би трябвало да важи във всяка естествена наука.* Колко че сто се разказва на децата в училище - не зная, дали това става така тук във Вашата страна, но в средна Европа на децата се разказва, - как в смисъла на Кант-Лапласовата теория за възникване на света /днес тези неща са малко поизменени, обаче това не е важно при разглеждането на принципа/, как една първична материя започва да се движи кръгообразно и тогава от нея се отделят отделните планетни тела. И за да разберат децата това нагледно, пред тях се демонстрира един експеримент, от който може да се види, колко лесно се ражда една планетна система. От едно маслено вещество се образува една голяма капка, която плува върху водата, след това в екваториалната област се прави изкуствено един кръг и се прокарва през капката олио с тънък хартиен картон; *отгоре се забива една игла, която преминава от единия полюс до другия, след това започва да се върти и ето: от тази капка олио изкуствено се ражда чрез откъсване една*

малка миловидна планетна система. Напълно в смисъла на Кант-Лапласовата теория за възникването на света от голямата капка олио се отделят по-малки такива, които се въртят около останалата в средата по-голяма капка, която представлява Слънцето. Какво по-естествено, освен да се представи на младото поколение едно нагледно доказателство, че това е могло да се случи също някога в голямото мирово пространство. Обаче при това се допуска една огромна грешка, която не би трябвало да се допуска никога в естествената наука. При кой експеримент, който се прави, не би трябвало да се забравят определени условия. Онзи, който забравя условията, без които не може да се роди един експеримент, той не описва правилно нещата от гледна точка на естествената наука. Ако пропуснете някое важно условие, Вие не описвате правилно нещата от гледна точка на естествената наука. Обаче главното условие при раждането на тази планетна система е, че господин учителят стои там и върти капката олио, иначе не би се родило всичко това, което се показва. Така щото Кант-Лапласовата теория би била възможна само тогава, когато тези, които я застъпват, биха поставили там във в мировото пространство един исполински учител, който би въртял цялата етерна маса. Хората забелязват малките логически грешки - може би не винаги, но често -, обаче те не забелязват такива основни грешки, такива логически грешки, които в техния начин на действие се простират върху цялата мирова мисъл. Но такъв учител исполин не съществува там навън в мировото пространство, който да върти мировата ос, а той съществува в лицето на отделните духовни Същества на различните йерархии, които чрез взаимодействието на техните сили произведат разпределението и също подреждането на движението на отделните небесни тела. Това бихме могли да възразим на онези, които биха искали да вярват, че обикновената материалистична теория, както тя се изразява в Кант-Лапласовата или в по-късни хипотези, е достатъчна, за да обясни системата на света, и че не било необходимо да помисли за нещо друго, както окултистите правят това. Такива хора, които от материалистична гледна точка възразяват нещо против това живо съвместно действие и взаимодействие на йерархиите, трябва да получат като отговор именно гореизложеното: с капиталната логическа грешка, която се прави от всички космически материалистически хипотези, не се стига до истината; *защото не съществува никаква възможност да бъде обяснена една космическа система, без да се вземе на помощ това, което окултният поглед действително вижда.* Без съмнение тогава за окултния поглед се показва многократно, че това, което трябва да бъде описано с физическите сетива, то е нещо съвършено различно, когато бъде разгледано в неговата истинност. Така това, което окоото вижда, не е нищо друго всъщност, освен отразената

светлина, която е отразена чрез това, че Серафимите и Херувимите изпращат в мировото пространство светлината на Слънцето, и че срещу тези Същества се хвърлят насреща така да се каже луциферическите Серафими и Херувими, които вгъват, вдълбават в субстанцията на слънчевата светлина на вѣн тъмнина, понеже откъсват светлината вѣв вѣтрешността и ангажират за планетата една собствена светлина.

Тези мисли, които бяха изказани сега на основата на окултните наблюдения и на окултните изследвания, великият *Заратустра* ги внесе първо през Следатлантската Епоха по един величествен начин в своите ученици. Всичко което се излъчва от Слънцето навѣн в мировото пространство по един начин подобен на този, който днес описахме за центрираните в Слънцето Същества на по-висшите йерархии, Заратустра го приписваше на онзи Дух, който той нарече *Аура Маздао* или Ормузд. На всеки Дух, който изпраща от центъра на Слънцето в окръжността силите на своето същество, насреща му се хвърлят навсякъде аномалните Духове на отделните йерархии, които в тяхната цялост образуват царството на *Ариман*. Ние ще видим вѣв всеки случай, че трябва да правим разлика между царството на Ариман и това на Луцифер - по-нататък ние ще говорим по-точно върху този въпрос - също и по отношение на планетната система. Трябва само да обърнем вниманието в края на това разглеждане, че Заратустра е показал на своите ученици символично тази връзка на една излъчваща се от Слънцето Светлина на Аура-Маздао или Ормузд, в която се настанява царството на Ариман, показал я по свой начин, като казва: Това, което изхожда от Слънцето, нека си го представим символично чрез това, което Херувимите и Серафимите носят чрез Светлината; *това, което се хвърля насреща от всички аномални духове на висшите йерархии, което те вдълбават, вгъват навѣтре, нека си го представим символично чрез нова, което е приемано от тъмнината* /т. е. пленена от вѣтре светлина, собствена светлина, която навѣн се изявява като тъмнина/. Това представяше Заратустра като едно царство на Анграманиу, на Ариман. Така ние виждаме, как изхождайки от Предна Азия, днес именно това учение отново застава срещу нас, как този възглед ни се явява първо в културата на Заратустра. Това е, което винаги ни изпълва с такива пълни със значение чувства относно развитието на човечеството: *че ние самите стигаме до определени неща, които ни доставя просто днешното окултно изследване, ако даже не бихме получили по предание нищо и не би могло да се наблюдава нищо в Акашовата летопис, които неща след това отново откриваме при великите учители на миналите времена*. Едвам тогава ние можем да се запознаем правилно с тези велики Учители на миналите времена. И когато се проникнем с истината, която може да бѣде намерена днес в окултното изс-

ледване и когато след това тази истина отново просиява за нас от древните Учители и Ръководители на човечеството, ние добиваме едно истинско, правилно отношение към тези Ръководители на човечеството. Едвам тогава те оживяват за нас, едвам тогава ние ги разбираме по правилен начин; *тогава също развитието на човечеството се превръща за нас в един мощен разговор, който духовете водят, само че сега не прозвучаващ от един към други в пространството, а в редуващите се епохи, просветляващи се едни други, допълващи се едни други и водейки в течение по-нататък културата.*

СКАЗКА СЕДМА

От изнесените до сега сказки ще сте разбрали, че когато насочим поглед в планетната система, когато въобще насочваме поглед в звездното небе, ние имаме всъщност за физическия поглед само една майя, една илюзия пред себе си, една велика илюзия, и че стигаме до действителността едвам тогава, когато постепенно си създадем познания върху това, какво действува като духовни Същества в тези различни небесни тела. До сега за нашето разглеждане трябваше да се постараме да се запознаем с отделните духовни Същества, които действуват в мировото пространство, в звездните системи; *с други думи: трябваше първо да се постараме да се запознаем с различните същества на трите стоящи над човека йерархии.* Вие забелязахте, обични приятели, че досега ние се приближихме до Съществата на тези йерархии, като навсякъде посочихме пътищата, по които окултното съзнание действително прониква до един вид възприятие, до един вид схващане на тези Същества, които в свръхсетивния свят стоят непосредствено или посредствено по-високо от човека. Така ние се опитахме да вървим по един вътрешен, така да се каже по един мистично-езотеричен път, за да добием един вид представа, един вид чисто духовно-душевна представа върху характера на Съществата на повисшите йерархии, така да се каже да проникнем от вътре навън и да покажем, как чрез съвместното действие на една двойственост в йерархиите - на същинските нормални Същества на йерархиите и на луциферическите Същества на йерархиите - възникват видимите за сетивата форми на звездите. Преди да пристъпим по-нататък в окултно-езотерично-мистичното разглеждане, в днешната сказка бих искал да потърся от една друга страна - а именно от страната, която е дадена на обикновеното съзнание - пътя, който след това отново се съединява с пътищата, по които вървахме в предидущите сказки. Във всеки случай ние ще трябва да се позовем на някои неща, изнесени в миналите часове, когато разглеждаме този повече външен път, който изхожда от съществуващите за обикновеното съзнание факти.

Когато обикновеното нормално съзнание насочва погледа в мировото пространство, то намира вече първо като такова обикновено съзнание небесни тела от различен вид. Тези небесни тела от различен вид са описани също и различни от материалистичната астрономия. Днес искаме да обгърнем с поглед онова, което така да се каже се явява вече в една планетна система за външното съзнание, за материалистичната астрономия. Тук ние имаме самите планети; Имаме неподвижната звезда, Слънцето, като нещо заставащо срещу планетите и владеещо ги, а около планетите въртящи се техните луни следователно когато говорим за Земя та нашата луна; *и вътре в планетната система имаме онези странни звезди, които за външното съзнание така трудно могат да бъдат внедрени в общия образ на планетната система, имаме метеоритни, подобните на комети тела.* Искаме първо да се абстрахираме от всичко останало в звездната система и искаме да обгърнем с поглед тази четворка в една планетна система: *планетата, неподвижната звезда, Луна та и кометата.* Искаме сега да бъдем наясно върху самопонятния факт, че всъщност за външното нормално съзнание е възможно само наблюдението на самата планета, а именно на онази планета, на която се намира това нормално възприемащо съзнание; *следователно за земните обитатели Земята като планета.* Всичко останало е за нормалното външно съзнание - бих могъл да каже - наблюдаемо само по отношение на неговата най-външна страна. Искаме да пристъпим към това външно деление с предпоставките, които ни даде езотерично-окултният път. До сега в редицата на съществата, които разглеждаме, различихме самия човек като стоящ така да се каже на най-долно то стъпало на йерархическата стълба. След това се издигнахме първо до трите категории Същества на третата йерархия и охарактеризирахме съответните Същества, които съгласно западния езотеризъм нарекохме Ангели, Архангели или Архангелои и Архаи; След това стоящи над тях като следваща йерархия онези Същества, които нарекохме Духове на Формата, Духове на Движението и Духове на Мъдростта и над тези последните Съществата на първата йерархия, Духовете на Волята или Престоли, Херувимите и Серафимите. Когато обгръщаме с поглед по този начин отделните Същества, така да се каже ранговата степенна стълба на отделните Същества на йерархиите, имаме предвид първо пред езотеричното съзнание земните отношения. Ние имаме работа с всички тези Същества, когато, както видяхме, искаме да разглеждаме *човека* и всичко, което му принадлежи на планетата. В последните часове видяхме, че явленията, които констатираме при човека и при неговата планета не могат да бъдат обяснени духовно, ако не вземем под внимание тези Същества. Видяхме, че от човека до Духовете на Времето имаме работа със Същества, които играят

първо роля в човешкия исторически културен процес. Така щото в тези Същества на третата йерархия трябва да виждаме онова, което в течение на самото земно развитие води човека стъпка по стъпка напред, което ръководи културното развитие. По-нататък видяхме, че докато тези Същества на самата трета йерархия остават в културния процес горе, определени, техни потомци, които нарекохме природни духове, слизат в света на природното съществуване и действуват като природни духове. Видяхме по-нататък, че, когато обгърнем с поглед самата планета, онова, което принадлежи на планетата, не може да бъде обяснено, ако не си представим нейната форма определена от Духовете на Формата, нейната

вътрешна подвижност и дейност от Духовете на Движението, съзнанието на планетата чрез Духовете на Мъдростта. С това ние останахме вътре в планетата, следователно вътре в това, което от Земята принадлежи на човека. По-нататък видяхме, че планетата, ако биха действували повисшите Същества като Духовете на Мъдростта, би останала неподвижна. Че тя се движи, че има един импулс на движение, това трябваше да припишем на Духовете на Волята. И че движението се регулира в плана на цялата планетна система, това трябваше да припишем на Херувимите. С това обаче ние вече съставихме планетната система, сглобихме я; *защото като бъдат регулирани отделните движения на планетите по този начин така, че образуват заедно планетната система, с това е дадена предпоставката, че цялото се регулира от неподвижната звезда.* А след това в Серафимите имаме това, което от планетната система разговаря така да се каже с мировото пространство, със съседните планетни системи. Ние можахме да го сравним с това, че хората не се движат и не живеят сами за себе си в обществото, нещо което би могло да се сравни с направлението на Духовете на Волята, а се разбират помежду си чрез езика. Така от една планетна система на друга става едно разбиране чрез Серафимите. Те са така да се каже за планетната система това, което на Земята изразява езикът, който обединява хората, помага

им да се разбират помежду си. Серафимите носят известията, съобщенията от една планетна система в другата, съобщават това, което става в една планетна система на една друга планетна система. Чрез това светът на планетните системи се обединява и образува едно цяло.

Следователно ние трябвало всъщност да покажем това редуване на Съществата на йерархиите, защото всичко, което изхожда от тези йерархии като сили, като форми на действие, е възприемаемо при цялото явление на човека върху една планета. Както ни учи окултният поглед, че цялата тази система от Същества има работа с планетата Земя, по същия начин една подобна система има работа с други планети. Когато с всички намиращи се на негово разположение средства човекът насочва окултния поглед към другите планети на *нашата* планетна система, тогава той намира, че същите опитности, които имаме, когато като хора се приближаваме до Серафимите или Херувимите или Престолиите ние ги имаме също и по отношение на другите планети. С други думи: *всичко, което ви описах като необходимо, за да се издигне човек до едно същество на Серафимите, до едно същество на Херувимите, до едно същество на Престолиите, всичко, което той трябва да направи, за да се издигне до тези духове, доколкото те съдействуват, сътрудничат в процесите на планетата Земя, ние намираме всичко това, когато насочваме - да речем - погледа, окултния поглед върху Сатурн или върху една друга планета. Точно по същия начин трябва да постъпим надолу до Духовете на Движението. Серафими, Херувими, Престоли, Духове на Мъдростта: до тук за отделните планети на нашата планетна система резултатът на окултното наблюдение е напълно същият, независимо от това, дали насочваме наблюдението към Марс, към Юпитер, към Меркурий или към Венера; когато обгърнете с поглед работите на Серафимите, Херувимите, Престолиите и Духовете на Мъдростта, навсякъде ще намерите същите резултати. На против, ние не ще намерим същите резултати, когато обгърнем с поглед за другите планети на нашата система това, което произхожда като форми на действие от Духовете на Движението и от Духовете на Формата.*

С други думи казано: *когато се опитаме да насочим окултния поглед върху една друга планета - да речем - върху Марс, и се запитаме: как действуват върху Марс Серафимите, Херувимите, Престолиите и Духовете на Мъдростта?... Ние получаваме тогава като отговор: те действуват също така, както върху нашата земя. Когато зададем същия въпрос за Духовете на Движението, тогава случаят не е такъв, дейностите на тази категория, а също и тези на Духовете на Формата се различават за отделните планети. Така щото трябва да правим разлика: всяка отделна планета на нашата планетна система си има своите собст-*

вени Духове на Движението, своите собствени Духове на Формата.

Сега можем също да насочим окултно школувания поглед върху самото Слънце, върху неподвижната звезда. Когато искаме да познаем самата неподвижна звезда в нейната същност, трябва да внимаваме, да не примесваме в наблюдението на неподвижната звезда онова, което всъщност има значение не за неподвижната звезда, а за заобикалящите я планети. Нека се разберем добре! Завчера изнесохме, как всъщност всички тези Същества на по-висшите йерархии до Духовете на Формата, следователно започвайки от Серафимите и стигайки до Духовете на Формата, действуват в мировата система като един вид колегиум, който има своето седалище на Слънцето. Така щото изходната точка на действието на тези Същества се намира фактически в Слънцето. Когато следователно днес казахме, че например Марс има своите собствени Духове на Формата, също Юпитер, също така и Земята, тогава, говорейки образно - /по отношение на тези висши отношения всичко е повече или по-малко образ/ - ние трябва тогава да си представим, че наистина седалището, точката, от която действуват Духовете на Формата отговарящи на планетата Марс, на тези отговарящи на планетата Юпитер и т.н. се намира винаги на Слънцето, в неподвижната звезда, че те действуват именно от там., обаче на Духовете на Формата, които действуват върху Марс, този ресор им е даден от Слънцето: *те действуват върху Марс от слънцето други върху Земята, други върху Юпитер като Духове на Формата.* Това, което те вършат по този начин, е една дейност, която в полза на системата. Обаче сега ние не питаме: *какво става от Слънцето от неподвижната звезда за планетите?* А: *какво става вътре в областта на неподвижната звезда за нейните собствени същества, за собственото развитие на съществата върху неподвижната звезда?* Нали, ние можем да разбираме тук въпроса именно така както сравнително онова, което един човек върши за другия. Ние можем да схващаме първо дейността, която един човек върши за другия, така, че тази дейност трябва да означава непосредствено нещо за неговото собствено развитие; *тя е в полза на другия.* Така дейността на Духовете на Движението и на Духовете на Формата, за която говорим тук, е в полза на планетната система. Но сега ние задаваме въпроса: *абстрахирайки се от това, че неподвижната звезда е за обиколена от планети, как става развитието върху неподвижната звезда като такава, като едно отделно същество? Какво участвува в развитието на съществата върху неподвижната звезда?* И тук ние получаваме фактически същата граница. Когато насочим именно окултния поглед върху неподвижната звезда, следователно за нашата планетна система върху Слънцето, ние трябва да кажем; *определена власт над съществата на Слънцето имат само онези духовни същества на висшите*

йерархии, които започвайки от Серафимите надолу стигат до Духовете на Мъдростта, те са активни за развитието на самата неподвижна звезда и за нейните същества; докато Духовете на Движението и Духовете на Формата не могат да сторят така да се каже нищо за развитието на съществата на Слънцето, на самата неподвижна звезда, а имат задачата да действуват върху онова в планетната система, което заобикаля неподвижната звезда.

Следователно когато насочим погледа върху неподвижната звезда, ние можем тогава да кажем: *животът върху неподвижната звезда е нещо толкова възвишено, толкова величествено, толкова мощно, че съществата, които се развиват върху неподвижната звезда, могат да имат работа само с такива възвишени същества, каквито са Серафимите, Херувимите, Престолите и Духовете на Мъдростта, докато тези същества, които изминават тяхната еволюция върху неподвижната звезда, а именно Духовете на Движението и Духовете на Формата са безсилни да направят нещо за нейното развитие. Те нямат такъв висок ранг; те, които означават извънредно много за човечеството на нашата планета, нямат никакво значение за съществата на неподвижната звезда, безсилни са да се намесят в развитието, в еволюцията на неподвижната звезда. Следователно когато обгърнем с поглед от една страна същността на планетата и се абстрахираме първо от човека, който живее върху планетата, върху нашата Земя, ние можем да кажем: за планетата, доколкото тази планета има своето положение в слънчевата система, върху развитието имат влияние съществата до Духовете на Формата надолу. Така щото можем да считаме сферата на влияние на неподвижните звезди от Серафимите до Духовете на Мъдростта надолу, а сферата на влияние на планетите до Духовете на Формата надолу.*

Но в планетната система остават още две небесни тела: *луните и кометите. И въпросът е сега: как се представят за окултния поглед тези два вида небесни тела? Когато окултният поглед бъде насочен върху Луната, която се върти около нашата Земя, какви форми на действие намира той?*

Ние не намираме на Луната нищо от това, което на Земята се развива като човешки живот. На Луната не може да се намери едно развитие подобно на човешкото. Също така на нея не може да се намери нещо, което би приличало в неговото развитие на нашето животинско царство. Окултният поглед не може да открие нищо с тези две форми на развитието. С това аз съвсем не искам да кажа само нещо външно - което би било действително една тривиалност -, не искам да кажа, че по Луната не ходят никакви въплътени във физически тела хора или животни, каквито съществуват на Земята; *а когато прави едно такова изказване,*

окултистът разбира нещо съществено друго. Би могло напълно да бъде така, че на някое небесно тяло би могло да съществува нещо подобно като по-висшите членове на човешкото същество /човешкото Аз или човешкото астрално тяло/ при други условия и да изминава там своето развитие, без да бъде въплътено в човешко тяло от плът или в етерно тяло. Би могло да се предположи - и такива отношения съществуват напълно -, би могло да се предположи, че следователно би могло да става едно развитие в духовен смисъл, например на Луната, без външното въплъщение, външният израз на съществата да бъде такъв, какъвто е този на земните хора; *но съвсем не е такъв случаят.* На Луната не става нещо като една човешка история, като едно човешко развитие на същества, които биха били подобни душевно на човека или на нашите животни. Но също когато се издигнем от човека нагоре до онези същества, които нарекохме най-близките духовни ръководители на човека, за които говорихме в редицата на съществата на по-висшите йерархии като Ангели, и тогава не намираме тяхната еволюция, еволюцията на Ангелите на Луната; *ние не намираме никакви форми на действие, никакви сили, които да изхождат от Луната като действие на Ангелите.* Ние охарактеризирахме почти с точност това, което тези същества вършат за човека на Земята. Такова едно действие не става от Луната. Ние намираме никъде така да се каже следата на едно човешко или животинско действие, или една такава дейност, каквато познахме за Ангелите. Когато обгърнем с поглед по-нататък силите, с които Архангелите водят напред човешкото развитие, когато насочим окултния поглед върху Луната, ние откриваме по странен начин, че тези сили съществуват там: *окултният поглед намира на луната като действащи същите сили, които то намира там, където в земното развитие констатира, как един народ е ръководен от един специален Дух на Народа, от един Архангел.* Архангелът, който ръководи духовно живота на народа, съществува на Луната в неговите характерни особености, той ни говори, когато насочваме окултния поглед върху Луната. Когато обгърнем с поглед същността на онези духовни същества, които наричаме Архаи или Духове на Времето, на онези същества, които поемат земното развитие от една епоха в друга и го ръководят по-нататък, - например от Египетската Култура до Гръцката Култура или от Гръцката Култура до нашата настояща Култура -, когато си създадем едно окултно виждане за силите, които царуват при ръководенето на развитието от Духовете на Времето, тогава намираме същата характерна форма, същия характерен вид сили, когато разглеждаме това, което ни гледа от Луната. Следователно както за планетата можахме да назовем като нейна сфера съществата на духовните йерархии до Духовете на Формата, така също на Луната можем да

теглим една граница и да кажем: сферата на Луната се простира до областта на *Архангелите* надолу. */виж рис. стр. 78/

Сега за нашето по-нататъшно разглеждане ще бъде полезно, преди да проследим по същия начин както до сега резултатите на окултното изследване, когато така да се каже сравним по-нататък от гледна точка на Окултизма Луната, планетите и неподвижната звезда. Необходимо е, когато предприемаме едно такова разглеждане, да си усвоим първо правилните представи върху това, което съществува при самия човек, а именно при физическото тяло на човека, и което никак не се взема под внимание от обикновената материалистична анатомия и физиология на нашата съвременна наука. Нали, днешният обикновен анатом, какво прави той, когато изследва физическото тяло? Той изследва една част да речем - черния дроб, по-нататък друга част - нервната и мозъчна маса, като стоящи една до друга субстанции; *той изследва и двете тези части така, именно както поставяме две неща едно до друго и ги сравняваме едно с друго чисто външно*. Обикновеният външен материалистичен анатом или физиолог не взема под внимание, че когато имаме пред нас едно парче от веществото на мозъка и една част от веществото на черния дроб, ние имаме въобще коренно различни неща. При едната част на човешкото тяло ние имаме нещо, върху което по-висшите тела, свръхсетивните членове на човека, работят съвършено различно отколкото върху един друг орган. Например когато имаме едно парче от веществото на мозъка, в това вещество на мозъка всичко е така, че цялата негова структура, цялата форма не би могла да се роди, ако това вещество не би било обработено не само от етерното тяло, а също и от едно астрално тяло. Човешкото астрално тяло прониква и обработва веществото на мозъка и във веществото на мозъка, в някое нервно вещество не съществува нищо, в което да не работят заедно етерното тяло и астралното тяло. Вземете напротив една голяма част на черния дроб: *вие ще трябва да си представите, че наистина астралното тяло прониква също в черния дроб, но че то не върши нищо, не взема никакво участие във вътрешната организация на черния дроб, че напротив в организацията, в структурата на черния дроб взема едно напълно съществено участие етерното тяло*. При човека различните органи са съвършено различни неща. Една част от черния дроб е нещо, което можем да проучим само тогава, когато знаем, че в неговата структура главно участие взема етерното тяло с неговите сили че астралното тяло прониква наистина черния дроб - както водата прониква гъбата - обаче не взема никакво особено участие в неговата вътрешна структура, в образуването на черния дроб. Ние не можем да си представим едно парче от мозъчното вещество по друг начин освен така, че в него взема участие главно астралното тяло, а

етерното тяло взема само слабо участие. А в цялата структура на кръвоносната система чак до устройството на сърцето главно участие взема Азът на човека, докато този Аз като такъв няма никакво участие в организацията на нервното вещество, да не говорим пък за другите органи. И така, когато разглеждаме физическото тяло на човека в смисъла на действителния Окултизъм, а не в смисъла на чисто схематичния окултизъм, ние имаме в неговите различни органи неща, същности от съвършено различна стойност, от съвършено различно естество, въобще от съвършено различна природа. Можем да кажем: *това, което представлява вече един орган при човека, черният дроб или далакът, зависи от по-висшите членове, които действуват в него.* Черният дроб и далакът са напълно различни органи; *в устройството на далака астралното тяло взема по един твърде особен начин силно участие, докато то няма почти никакво участие в устройството на черния дроб.* Всички тези неща трябва да бъдат проучени някога и това в едно не съвсем далечно време, те трябва да бъдат изследвани от физиолози и анатомисти, защото в материалистичното описание на човешките, животинските и растителни органи ще излязат постепенно най-вече факти, които не ще имат никакъв смисъл, когато нещата се поставят само така едни до други както се поставят грахови и бобови зърна, както прави това днес официалната анатомия физиология. Как нещо в света или при човека стои в отношение с духа, това определя въобще неговата същност. И както това е при човека, така е то и в небесната система. Една луна е нещо съвършено различно от една планета или от една неподвижна звезда. Щом вече видяхме, че отношенията на Съществата на по-висшите йерархии са други спрямо неподвижната звезда и други спрямо планетата, други спрямо Луната, ние трябва да вземем предвид още следното, за да охарактеризираме разликата между луната, планетата и неподвижната звезда. Нека отделим от планетна система всичко това, което представляват луните на планетите, т.е. нека си представим за момент, че отсъствува неподвижната звезда, че отсъствуват планетите, така че в планетната система да останат само луните.... Когато окултният поглед е насочен така, че наблюдава сега само онова, което току що Ви изтъкнах: Луните, всичко, което е луна в една планетна система, всичко, при което стигайки до Архангелите силите са същите, както на нашата Земя в редуващата се еволюция на човечеството.... тогава ще получим едно напълно определено впечатление, тогава ще има една напълно определена опитност от окултна гледна точка. Тази окултна опитност можем да имаме още един втори път.

Нали, онзи, който пристъпва към нещата с практическия окултен поглед, той може, ако има достатъчна волева способност, да си представи, че не

подвижната звезда и планетите ги няма в една планетна система и че остават само луните; т.е. *той насочва своя поглед върху всичко това, за което се е подготвил*. А сега трябва да потърсим и нещо друго, при което да имаме същото впечатление, което имаме от всички луни заедно на една планетна система; *същото впечатление, което имаме от всички луни заедно на една планетна система, точно едно такова впечатление имаме тогава, когато гледаме едно човешко мъртво тяло, един човешки труп, едно човешко тяло, носителят на което току що или преди малко е минал през вратата на смъртта*. Колкото и много да изглеждат различно външно нещата: *това, което официалната естествена наука дава като външна разлика, то е майа, илюзия*. Това, което се получава като впечатление за окултния поглед, което имаме като хора по отношение на целия сбор от луни на една планетна система единия път, и впечатлението, което предизвиква върху нас едно човешко физическо тяло, което е било вече напуснато от неговото етерно тяло, от неговото астрално тяло и т.н. другият път: Това е едно и също нещо. От това се получава окултното познание, че в постоянното образуване на луните планетната система образува своя труп, образува го постепенно с раждането на луните. Всички луни на една планетна система са това, което непрестанно се прибавя като труп на планетната система. Разликата в сравнение с човека е тази, че човекът, - от момента, когато той преминава със своето същество в състоянието, в което се намира планетната система, когато тя образува своите луни - той отделя тогава своя труп, напуска го,... обаче планетната система запазва вътре в себе си своя труп, кондензира го в умиращите луни. Това е така, както когато човекът минавайки през вратата на смъртта не би напуснал своя труп, своето мъртво физическо тяло, а би го сглобил под формата на някой орган и чрез някаква сила, която още би имал себе си, би влачил със себе си този труп. В своите луни планетната система фактически влече със себе си своя собствен труп, който наистина постоянно се променя, един труп, който се намира в процес на ставане, в процес на развитие.

А сега да отидем по-нататък и да се опитаме да опишем едно впечатление, което окултният поглед има, когато си представи, че в една планетна система ги няма луните, няма я и неподвижната звезда и евентуално съществуващите комети. Следователно когато той обгърне цялата система на планетите, поставя ги пред своя окултен поглед и тогава концентрирайки се напълно оставя да действа върху него само системата на планетите, изсянява си впечатлението и го запечатва в своята памет, за да може да го охарактеризира.... той трябва да сравни след това покъсно това впечатление с нещо друго, което е различно от впечатлението получено от планетите. Когато човек търси нещо, което му дава едно

такова впечатление както цялостта на една планетна система, той не стига тогава в близката заобикаляща среда до нищо друго, освен до впечатлението, което има, когато оставя да действуват върху себе си различните форми на животните. Извънредно трудно е да се получи напълно това впечатление; *но то може да се добие частично чрез това, че оставяме да действуват върху нас различни животински форми; ние не можем да имаме едновременно едно окултно впечатление от всички животни на земята, това би било твърде сложно, но можем да имаме един компромис, когато оставим да действуват върху нас определен брой характерни животински форми така, че вземаме под внимание само онова, което действува като окултни сили в животинските форми.* Тогава със сравняващия окултен поглед можем да добием от животинските форми нещо, което прави едно подобно впечатление, както цялостта на планетите на една слънчева система. Следователно понеже животинското царство живее на Земята /и доколкото човекът е в своето живо тяло един екстракт на животинските тела можем да вземем за сравнение също живото тяло на човека/, и едно впечатление от всички живеещи и действувачи в него сили е подобно на силите, които изхождат от отделните планети, можем да кажем: *същинското живо тяло, тялото, с което е надарено едно живо съзнателно същество, каквото познаваме например в един примитивен човек и в животните, то отговаря на системата на планетите на една планетна система; така щото в онова, което можем да наречем: цялостта на планетната маса, ние имаме пред себе си живото тяло, т.е. тялото проникнато от жизнения принцип и от принципа на съзнанието в цялата планетна система.* Следователно цялостта на планетите на една планетна система е живото тяло на тази планетна система. Когато разглеждаме всички духовни същества, които описахме като съдържащи се в планетната система, ние трябва да считаме съвкупността на планетите като живото тяло на планетната система, а духовните същества като дух и душа на тази планетна система. А както видяхме цялостта на луните съставлява мъртвия труп, който планетната система влачи със себе си. А сега нека насочим окултния поглед върху неподвижната звезда, следователно при нас върху Слънцето. По същия начин, както описахме това за цялостта на луните и на планетите, да се опитаме да добием едно впечатление от неподвижната звезда. Когато обърнем внимание на това, което добиваме като впечатление чрез силите, които действуват в неподвижна та звезда, ние отново можем да намерим нещо, което в самите земни отношение може да предизвика върху нас същото впечатление. И ето, че това отново е нещо трудно, защото този път имаме работа с растенията и не можем да обгърнем с поглед целия растителен свят на нашата планета. Обаче за

сравнение е достатъчно, ако обгърнем с окултния поглед само определен брой растителни форми - позволете ми да употребя този израз "окултен поглед" ако получим окултното впечатление от онова, което действува и живее в растенията. И когато оставим това да действува върху окултния поглед, то напомня за впечатлението, което сме получили от вътрешното развитие на неподвижната звезда.

Във всеки случай разликата става все по-голяма и по-голяма. Приликата между един човешки труп след смъртта и цялостта на луните е все пак нещо фрапиращо относно окултното впечатление. Тази прилика съществува също, изразено при впечатленията, които растителният свят и неподвижната звезда правят върху човека. Приликата явно съществува, но тя не е вече толкова голяма както между мъртвото човешко физическо тяло и цялостта на луните. Обаче приликата става по-голяма, ако сега предложим на окултния поглед още нещо особено, ако именно, след като сме получили впечатлението от определен брой растения в техни те форми, сега се абстрахираме също от тези растения, които сме наблюдавали с окултния поглед, от физическите растителни тела, и приложим онези средства, които практическят окултист прилага, когато той разглежда етерните тела на растенията. Следователно правим едно допълнително наблюдение. Ние сме си отбелязали впечатлението, което получаваме от неподвижната звезда, след това търсим подобното, но все пак незадоволително впечатление, което получаваме от определен растения; ние отиваме по-нататък, абстрахираме се от външните форми на растенията и оставяме да действува върху нас само етерното тяло, което се намира в растението. Тогава приликата се повишава и става почти толкова голяма, както приликата между мъртвия физически труп на човека и цялостта на луните. От това за окултното познание се получава, че насочвайки погледа върху неподвижната звезда, ние сме обхванали като действащо в неподвижната звезда това, което е етерното тяло на планетната система; *защото ние получаваме фактически впечатлението на едно етерно тяло*. Ние разбираме впечатлението, което получаваме от неподвижната звезда, когато наблюдаваме етерното тяло при растенията, там, където етерното тяло действува още несмесено, където то действува не заедно с едно астрално тяло, където то действува само като етерно тяло заедно с физическото тяло. Следователно от това се получава познанието, че, насочвайки погледа върху неподвижната звезда, ние имаме фактически лъчезарящо от неподвижната звезда етерното тяло на планетната система.

Сега можем да кажем: *на Луната имаме мъртвия труп на планетната система, в съвкупността на планетите имаме тялото, а именно физическото тяло, в самата неподвижна звезда, лъчезарецо от нея, имаме*

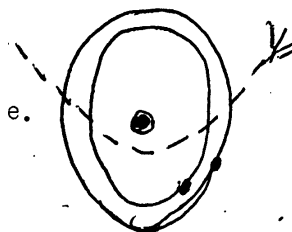
етерното тяло на планетната система. Действително за окултния поглед престава твърде скоро възможността, да запази мъртва форма бих могъл да кажа - онази форма на папие-маше /изработен от книжна каша предмет/, за която говори всяка астрономия, защото окултният поглед вижда навсякъде, как цялата планетна система е проникната от живот, как тя е един жив организъм. А именно от неподвижната звезда непрестанно излиза едно течение на етерен живот, което стига до най-външния край на планетната система и отново се връща обратно. Ние имаме постоянно работа с жизнени сили, както в живото растително и животинско тяло, жизнени сили, които са приблизително центрира ни така, - аз казвам сега това сравнително - които са центрирани в неподвижната звезда така, както животът на животното е центриран - да речем - в сърцето или както животът на растението е центриран в различните органи, които регулират възлизашото и слизащо движение на соковете; - *накратко казано, ние имаме работа с един център на планетната система, който трябва да търсим в неподвижната звезда.*

След това можем да насочим окултния поглед също върху *кометата*, върху живота на кометите. Сега, аз никак не се съмнявам в това, че, ако някъде в официалната наука бъдат чути тези неща, за които току що говорихме, характеристиката на планетната система, това ще бъде считано днес за едно твърде особено без умие; *но нищо от това.* Обаче по отношение на живота на кометите работата става още по-трудна, защото случаят да бъде наблюдаван животът на кометите е такъв, че за целта е необходимо вече определено без пристрастие на окултния поглед, за да може да бъде наблюдаван този особен живот на кометите в планетната система.

Вие нито за момент не ще се усъмните, обични приятели, че в цялата планетна система не съществува само това, което сега нарекохме труп, живо тяло и етерно тяло, а естествено навсякъде това е проникнато от *съществата* на различните йерархии; *естествено навсякъде съществуват духовно-душевени сили.* Достатъчно е сама да помислите, че в планетната система се намират самопонятно Духовете на Времето, Архангелите и луциферическите същества.... те също принадлежат към планетната система. Ние открихме сега в планетната система мъртвия труп, физическото тяло, етерното тяло. От това, което чухте до сега, можем самопонятно да кажем, че навсякъде в планетната система съществува също астрална субстанция, която е присъединена към съществата, защото в съществата на по-висшите йерархии има също астрална субстанция. Когато разглеждаме човека, така както той ходи пред нас, микрокосмоса, ние казваме: *този човек се състои от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и т.н.* Когато описваме една планетна система, трябва да

поставяме най-нисшия член малко различно, трябва да кажем: *една планетна система се състои от своите луни - това е нейният труп -, от своите планети - това е нейното физическо тяло - и от всичко онова, диригент на което се оказва неподвижната система - това е нейното етерно тяло.* Ние намираме астралното от само себе си вътре в нея защото се запознаваме с него като знаем, че вътре в планетната система живеят същества. Както човекът живее в своите обвивки /тела/, така съществата на по-висшите йерархии обитават в обвивката труп, във физическата обвивка и в етерната обвивка на планетната система. За астралното тяло /обвивка/ - бих могъл да кажа - ние не трябва първо да се грижим, него ние имаме чрез езотерично-окултния поглед, който е насочен навътре. Обаче още когато разглеждаме човешкия живот върху Земята, ще допуснете, че чрез този човешки живот - това Вие знаете от досегашната елементарна Духовна наука - се раждат множество астрални същества и сили от астрални форми, които са в същност вредни, пречещи за живота. От човека непрестанно се изливат погрешни, грозни, лоши мисли, те са действителности, разливат се в астралния свят, живеят там по-нататък. Така щото астралната сфера на една планета е изпълнена не само с това, което са нормалните субстанции на нейното душевно същество, а също от тези разливащи се астрални форми. И ако помислим само за всичко онова, което различните луциферически същества произвеждат като вредни сили, тогава бихте намерили в една планетна система извънредно много вредни астрални вещества. И, странно, окултният поглед, който има случай да наблюдава определено време живота на една комета, ни показва, че всичко, което представлява, комети и метеори въобще в нашата планетна система, се стреми постоянно да събере около себе си вредните астрални продукти в планетната система и да ги изнесе вън от планетната система. Ние ще видим и по-нататък в течение на сказките, как това се отнася особено за вредните астрални продукти на човека; *обаче ние виждаме, че големите вредности, луциферическите вредности са изнесени навън от планетната система чрез кометите.* Как става това изнасяне, за това бих искал да Ви дам още една представа в края на тази сказка.

Нали, ако начертая тук една планетна система с нейното Слънце, ние можем да начертаем някоя комета, която минава през тази планетна система така, че тя прекосява планетната система по един такъв път /виж чертежа/. Физическата астрономия казва; *кометата идва от някъде много далече*. Когато началото на нещо не може да бъде проследено, тогава се казва именно: *то идва от много далече*. И така казва също физическата астрономия: *кометата идва от някъде много далече и отново изчезва някъде много далече*. Обаче поради това, че определени комети се връщат периодично, физическата астрономия не може да си представи друго нещо, освен, че тези комети, които идват от някъде много далече, минават през нашата система и отново изчезват; *че те извървяват един много далечен път в мировото пространство и след това отново се връщат*. Физическата астрономия не може да си представи това по друг начин. Окултният поглед ни показва, че фактически там, където планетата изчезва за физическия поглед, тя се разпада, разлага се и поема сега пътя през един свят, който не е ограничен вътре в три те пространствени измерения; *тя никак не съществува вътре в обикновения свят*. Тя фактически изчезва от едната страна и отново се явява от другата страна. Тя никак не съществува в междинните пространства: *тя изчезва от едната страна и отново се образува от другата страна*. Естествено това е една представа, с която физическата астрономия не знае да направи нищо, тъй като не може да помисли, че кометата, която отново се явява, не може да съществува междувременно. Антропософът трябва да знае да се справи вече с такива неща; Защото той знае, че например редуването на физическите тела в преражданията на човека образува в известно отношение едно цяло по отношение на силите и въпреки това връзката на тези тела не се вижда физически. Следователно, накратко казано, с изключение на някои малък брой комети, които имат действително удължени, елиптически пътища, по-голяма част от кометите са устроени така, че кометата идва от едната страна и изчезва от другата страна, и когато отново се връща, тя се е образувала именно отново. Защо? Защото приближавайки се тя упражнява една сила на привличане - тя е първо един вид духовен силов център; *тя се образува само благодарение на това, че този духовен силов център привлича всички вредни астрални течения и ги натрупва около себе си*.

В следващите часове ние още ще чуем, защо кометата показва опашка и ядро именно под влиянието на това привличане на вредните астрални сили. Тя привлича към себе си все повече и повече такива сили, кога то минава през планетната система. Излизайки от другата страна, тя носи със себе си натрупаните около нея вредни астрални вещества докато излезе вън от областта на планетната система, тогава тя изхвърля тези аст-

рални вещества във в мировото пространство, образува се като силов център, без да има нужда от триизмерното пространство, отново на другия полюс, събира отново вредните астрални вещества и ги хвърля от другата страна. Така щото трябва да считаме живота на кометата като нещо, което действа пречистващо в планетната система, като един вид бури. Когато преминава през планетната система, кометата се стреми да събере и изхвърли навън вредните астрални излъчвания на съществата, да ги изнесе във в планетната система. Тук в живота на една комета ние имаме във всеки случай нещо, за което не можем да на мерим една аналогия в човека, както за физическото тяло и етерното тяло. Физическо тяло на планетната система е цялостта, съвкупността на планетите, етерно тяло е това, което се излъчва от неподвижната звезда и прониква цялата планетна система; *обаще за физически движещия се човек положението не е такова, че той да влачи със себе си своя труп*. Планетната система влачи със себе си своя труп. От друга страна тя има едно устройство, което и позволява да отделя вредните астрални вещества чрез кометите.

Когато проучим сега това, което съществува в кометата според както се показва тя на физическите сетива, според нейния илюзорен вид /майя/, но проучим също силите, които действуват в нея, тогава положението е фактически такова, че извънредно трудно можем да се справим с това, с което се запознахме в течение на тези сказки. Аз Ви описах, как може човек да се издигне например до Престолите: *че при това той може да си послужи като помощно средство с човешката воля, като проучи човешката воля*. Когато човек предприеме изучаването на човешката воля с окултните средства, тогава той може да се издигне до Престолите. В кометите не може да бъде намерено нищо от всичко това, нищо от Духовете на Мъдростта, нищо от Престолите. Когато разглеждаме самата комета, ние не намираме нищо, което би могло да бъде постигнато по друг начин освен чрез това, че приложим онези методи, които през последните дни аз описах като окултни методи.

Такива методи следователно, които изхождат от това, че проследяваме един човек, който не е само един мислене, чувстващ и волящ човек, а който може да ни направи едно особено впечатление. Ние описахме това впечатление като казахме, че то може да се добие, когато оставим да действа непосредствено върху нас един човек, който има зад себе си един богат опит в живота добит в течение на десетилетия, когато оставим този човек да действа върху нас със своята мъдрост като екстракт на този опит в живота, така че тази мъдрост произвежда много по-силно впечатление отколкото човек би могъл да получи чрез основания от логическо естество, чрез просто умствен начин. Истинската убедителност

на една мъдрост добита от жизнен опит - развита чрез окултния поглед - действа така, че чрез това може да се види духовното: *само това може да даде на окултния поглед една представа за Херувимите*. И когато обучим този окултен поглед чрез непосредствено убедителната сила, която сега има даже неизказаната мъдрост, неизказаната сила на един такъв човек, чрез която той е вложил своя жизнен опит чак в своя поглед, тогава можем да добием едно разбиране за впечатлението, което трябва да имаме за сферата на Серафимите. Обаче впечатлението, което можем да имаме по този начин, не ни довежда още до наблюдението на духовното действащо зад кометите. Всичко това не ни ползува нищо, за да проучим окултно кометата. Само две средства, които водят до Херувимите и Серафимите, могат да ни дадат разбиране върху кометите. Сферата на кометите стига до Херувимите; Следователно трябва да знаем, в какво се състои същността на Серафимите и Херувимите, за да разберем, какъв смисъл имат веществото и движението на кометите.

Следователно еволюцията в кометите е зависима от съществата на висшите йерархии стигайки надолу до Херувимите; *еволюцията в неподвижната звезда е зависима от съществата на висшите йерархии стигайки надолу до Духовете на Мъдростта; еволюцията на самата планета, независимо от човека, който я обитава, е зависима от силите, които изхождат от висшите йерархии стигайки надолу до Духовете на Формата; и онова, което действа върху Луната, е зависимо от силите, които изхождат от висшите йерархии стигайки надолу до сферата на Архангелите*. Така ние описахме живота на една планетна система от различни страни и на този основа можем да градим по-нататък в следващите вечери, във всеки случай трябва да има ме предвид, че именно при един такъв въпрос можем да видим в най-висшия смисъл, как не можем да се справим с шаблонни дефиниции по отношение на тези неща.

Колко често се казва, че всеки микрокосмос отговаря на един макрокосмос! Можем да наречем човека един микрокосмос, една слънчева система в малък размер; *когато обаче имаме да говорим за това, че съществува едно съответствие, ние не трябва да спираме при тези абстрактни изказвания, а трябва да проучим конкретното отношение до там, че да знаем: навсякъде в света такива шаблонни описания имат само една приблизителна стойност*. И когато за почваме да описваме микрокосмическия човек отдолу нагоре, от физическото тяло, като същество стоящо непосредствено пред нас, то при планетната система трябва да започнем да описваме от мъртвия труп и да намерим след това във физическата система също веществата на телата на кометите, които са външният израз за пречистващите астрални бури вътре в планетната система.

СКАЗКА ОСМА

Ще бъде добре, още в началото на днешната сказка да говорим върху това, доколко физическият Космос, физическата мирова система, която разгледахме вчера относно нейните части, поне относно отделните нейни части, доколко този физически космос има въобще значение за човешкия възглед, за човешкото възприятие и познание. Вчера ние говорихме за живота на кометите, за живота на неподвижната звезда, за слънчевия живот, за живота на планетите и на луните. Когато се говори по този начин от гледна точка на обикновеното съзнание за тези небесни тела, хората разбират естествено само небесните тела, които очите виждат. Но в течение на нашите сказки ние заместихме всъщност тази система от небесни тела - бихме могли да кажем - с нещо друго; *ние я заместихме с разглеждането на съответните духовни същества, които признахме като членове на различните йерархии.* Може би онова, което трябваше да бъде казано по този начин, ще стане по-ясно, ако споменем следното. Ние намерихме, че непосредствено над човека стои онази категория Същества, която наричаме Ангели; *показахме също, как всъщност човекът, когато той иска да стигне до едно виждане на духовния свят, на свръхсетивния свят, трябва да се издигне първо обучавайки се до тези същества, които стоят непосредствено над него, как така да се каже той трябва да се научи да гледа света с начина на възприятие на Ангелите.* Но сега можем да зададем също въпроса: *когато едно такова същество на непосредствено по-висшата над човека категория в нашите йерархии добива едно съзнание за космоса в неговото възприятие, което нарекохме откровение, как изглежда тогава космосът за едно такова същество?* Когато отговорим на този въпрос, тогава ще ни стане още по-ясно това, което трябваше да бъде казано. Едно такова ангелско същество не би виждало във в Космоса нищо от всичко това, което ние виждаме с нашите физически очи и за което знаем, че то е една майя, една илюзия, предизвикана от нашите сетива, то не би виждало всичко това по един такъв начин. Това трябва да поставим напълно ясно пред нашата душа. Обаче в замяна на това едно ангелско същество би виждало или възприемало по свой начин, така както описахме това, различното съвместно действие на Съществата на йерархиите, за което говорихме. Вместо едно такова същество да говори, че там горе се намира планетата Марс, то би казано напротив: *там горе действуват съвместно /по начина, както охарактеризирахме това/ тези или онези същества на висшите йерархии.* А това значи, че, за тези Същества, за Ангелите, цялата космическа система би се явила като един сбор от духовни дейности. Да, как биха се явили за едно такова същество *нашите* видими за нашите очи планетни другите небесни тела? Ние трябва да говорим за

тези неща поради това, защото въобще не бихме могли да говорим за целия свръхсетивен свят, който стои на основата на планетната система, или на небесната система, на Космоса, ако не бихме могли да се пренесем чрез окултно обучение така да се каже изкуствено в начина, по който едно такова същество вижда света. Защото да бъде човек ясновидец това не значи нищо друго, освен той да предизвика в себе си възможността да вижда света така, както едно такова същество вижда света. Следователно за ясновидското съзнание: *също изчезват всъщност формите, тези светли форми на обикновено видимите за окото небесни тела, те вече не съществуват за едно такова съзнание, изчезват.* Напротив ясновидското съзнание и следователно - както казахме - също съзнанието на един такъв посветен получава също едно впечатление от това, което отговаря на небесното физическо тяло. Ясновидското съзнание не може да възприема Луната, Марс, така както ги вижда един обитател на Земята, защото това би било виждано физически; *но въпреки това ясновидското съзнание може да знае за това, което съществува като такива небесни тела.* Сега аз бих искал да предизвикам във Вас една представа за това, как ясновидското съзнание знае за едно такова небесно тяло, за неговото устройство.

Вие можете - без съмнение първо теоретически, защото практическото се получава едвам чрез окултното обучение -, можете да си съставите една представа, когато поставите пред Вашия поглед това, което във Вашата душа е един образ на паметта, един спомен, един представен образ на това, което сте преживяли вчера или завчера. Нали, този представен образ, който се намира във Вашата душа, се различава от представения образ на нещо, което стои пред Вашите очи. Вие виждате това нещо с цялата необходима интензивност; *когато утре ще си спомните за тази роза, тогава ще имате възпоменателния образ на тази роза.* Изяснете си сега, как във Вашата душа чистият възпоменателен образ се различава от това, което се ражда като образ на възприятието чрез непосредственото впечатление, тогава ще имате възможността да разберете, как ясновидското съзнание възприема небесните тела. То се пренася следователно ясновидски в света и когато се пренася например в Марс, в Луната, то не знае непосредствено, какво би се явило сега пред очите, ако би наблюдавало физически небесните тела; *но чрез това пренасяне то има в себе си нещо, което не бихме могли да назовем по друг начин освен като един образ на спомена, като един образ на паметта.* И така е с всичко, което стои пред нас за обикновеното нормално съзнание в Космоса като физически небесни тела. За ясновидското съзнание всичко това се представя така, че ние знаем непосредствено: Всичко това, което ни се явява тук, е всъщност нещо *минало*, то е нещо, което е имало пъ-

лен живот в миналото; *и така както е в настоящето, то не ни се явява всъщност в неговата първична жива форма, а така - сравнително - както една черупка на охлюв, която е била напусната от живия охлюв.* Цялата физическа система от небесни тела е едно свидетелство за чисто минали неща, за чисто минали събития. Докато на Земята ние сме едновременно с нещата, които се явяват пред нашите очи, това, което виждаме в звездното небе, понеже не представлява едно състояние, което отговаря на живото настояще, то е една истинска майя, една истинска илюзия, то представлява нещо, което е имало своето пълно значение в миналото и е останало като остатък. Светът на физическите небесни тела представлява остатъците на минали дела на съответните Същества на йерархиите, които достигат в настоящето още само чрез тяхното последствие.

Искаме да разгледаме нещата още по-точно като се опитаме да разгледаме един конкретен пример. Когато наблюдаваме нашата земна луна, тогава ясновидското съзнание, което се е абстрахирано от всичко друго и наблюдава само Луната, има особеното впечатление, че външната физическа Луна изчезва и на нейно място се явява това, което прави едно впечатление, каквото имаме по отношение на един възпоменателен образ. Ние имаме впечатлението, че това, което иначе се явява на физическите очи - което естествено съществува физически, обаче всичко физическо е именно майя, - всъщност ни разказва за впечатлението от едно минало, както и възпоменателната представа ни разказва за едно минало. И когато оставим да действа върху нас това, което започва сега да ни разказва за едно минало, тогава впечатлението ни казва: *ако това, което всъщност се явява пред нашия окултен поглед, както то се явява тук, би действувало, ако то не би било парализирано чрез други неща в неговия начин на действие, тогава чрез съседството на това, което възприемаме като Луна, нашата Земя въобще не би съществувала в нейната настояща форма.* Луната ни разказва нещо за окултното съзнание, което не би трябвало да стане както то се представя, ако нашият земен живот въобще би трябвало да бъде възможен. Ако онова, което ни се представя тук, не би било парализирано - бих могъл да кажа - чрез други неща, тогава чрез това, което самата планета ни разказва по отношение на Луната, *човекът* например не би бил никак възможен в неговия настоящ живот. Напротив настоящият животински живот на Земята, също растителният живот и действието сред минералния свят не биха били особено възпрепятствува ни. Обаче определени същества от животинското и растителното царство биха имали други форми - това ние познаваме непосредствено чрез силите, които действуват върху нас с пълна сила от Луната надолу, - обаче по същество животинският и рас-

тителен живот биха били възможни върху нашата Земя, не обаче и човешкият живот. Следователно когато Луната застава по този начин пред нас, тя ни разказва за едно състояние, което, ако то би било действено, би изключило човешкия живот от Земята.

Вие забелязвате, обични приятели, аз се опитвам да опиша нещата колкото е възможно по-конкретно, така както те се представят на виждането чрез окултния поглед; Аз не бих искал да говоря с абстрактни схеми; *с такива схеми би могло да се разкаже всичко възможно*. Аз бих искал да представя нещата така, както те се явяват на окултния поглед. Впечатлението, което се получава тук, може да бъде сравнено само със следното. Ако в един човек, който - да речем - е на възраст 30 години биха се явили внезапно всички представи, които той е имал, когато е бил на 15 години, и ако биха замълчали всички други представи, които е можал да преработи в своята душа от своята петнадесетгодишна възраст нататък, тогава този човек би имал пред себе си така да се каже обективирана, поставена пред неговата собствена съзнание, своята душа в 15-годишната възраст. Обаче той би трябвало да си каже: *ако бих имал сега в себе си само това, което е било тогава съдържание на моята душа, тогава не бих могъл да мисля всичко това, което сега мисля, тогава бих бил невъзможен в това устройство на душата, в което се намирам сега*. Този човек би изглеждал на себе като върнат назад с 15 години и би бил наясно върху това, че всичко, което преживява като съдържание на своята душа на 15-годишната си възраст, не би го произвело като човек, какъвто той е сега на 30 годишна възраст, но че има нещо общо с това, кое то е бил някога. Вие виждате, че във всеки случай можем да охарактеризираме по определен начин впечатлението, което получаваме от Луната. Можем да кажем: *ние имаме непосредствено впечатлението: ти имаш пред себе си нещо, което всъщност не ти показва никакво настояще, а което ти говори за едно минало; и както намирайки се на възраст 30 години ти би могъл да възприемаш своето душевно съдържание, което си имал на възраст 15 години само ако би трябвало да изключиш всичко, което си преживял от 15-та до 30-та година на твоя живот, така сега трябва да изключиш възможността, че въобще съществува една Земя*. Защото такава, каквато Земята е сега, съдържаща условията за човешкия живот, тя не би била възможна, ако би се осъществило това, като което се представя тук Луната. Благодарение на това, че се явява това впечатление за ясновидския поглед, само благодарение на това е въобще възможно този ясновиждащ поглед да бъде обучен така, че да можем да получим едно понятие, една представа за това, което е било някога, преди да бъде възможна една Земя. Защото това, което се вижда по този начин, е било възможно *преди* Земята, и

това, което по-късно е било доведено до Земя, то е станало възможно само тогава, когато описаното по-горе състояние е изчезнало.

Сега аз Ви описах, какво трябва да направи ясновидецът, за да стигне, както се казва, в Акашовата Летопис до едно предишно състояние на нашата планетна система, защото благодарение на това, че сме фиксирали ясновиждащия поглед навън върху Луната, ние сме установили едно предишно състояние на нашата планетна система. И когато се опитваме сега да опишем това състояние, ние можем да кажем, какво е било положението с нашата планетна система, преди да е съществувала нашата днешна Земя. И понеже трябва да постъпим по този начин, че чрез това да се запознаем със състоянието преди раждането на нашата настояща Земя, че сме фиксирали това, което е било запазено като спомен в Луната, затова е било прието предишната форма на нашето настоящо Земно състояние да се нарича Лунно състояние. Във всеки случай ние получаваме едно пълно изяснение на цялото състояние на нещата едва тогава, когато от ясновидското състояние, което сме развили, за да стигнем до един възпоменателен образ на нашата планетна система, преминем отново в обикновеното състояние на съзнанието и се опитаме да си изясним, в какво се състои разликата. Тогава разликата се състои в това, че трябва да се опитаме да доведем *в съзвучие* по някакъв начин двете впечатления; И довеждане в съзвучие е възможно само тогава и чрез това, че първо въобще се абстрахираме от Луната; *защото обикновеният външен поглед на нормалното съзнание не ни казва много нещо върху Луната*. Вие знаете наистина, че официалната астрономия се старее да узнае не що върху Луната, обаче общо взето външното наблюдение не ни казва много нещо върху този въпрос. Напротив за сравнение трябва да вземем определено ясновидско наблюдение на нашата собствена Земя, каквато тя е днес като небесно тяло, по която ние самите ходим. Когато изключим всичко физическо, което се явява на очите ни в различните царства на природата, и наблюдаваме Земята по ясновидски начин, тогава ни се показва, че тази Земя, която като физическа планета се намира под нас и около нас, се разкрива като едно по-нататъшно развитие на състоянието на това, което е съществувало като Луна. И когато след това сравним двете впечатления, тогава можем да кажем и да се запитаме: *как от едното състояние е възникнало другото?* И тогава получаваме - бих могъл да кажа - като от само себе си поставена пред ясновиждащия поглед работата, която е била извършена, за да може едно старо състояние на нашата Земя, което току що охарактеризирахме като Лунно състояние, да премине в нашето настояще Земно състояние. Ние получаваме именно тогава впечатлението, че това преминаване е било произведено от едно от онези духовни Същества или определен брой

такива Същества, които в редицата на йерархиите нарекохме Духове на Формата. Така ние добиваме възможността да проникнем в развитието на планетата, в нейните минали състояния. Въпросът е сега този: Можем ли да стигнем още по-далече в миналото с нашия поглед? Ние трябва да предприемем тези разглеждания поради това, защото само чрез това можем да разберем в истинския смисъл духовните Същества, които участвуват в тези небесни тела.

Сега като един втори опит на ясновидското наблюдение трябва да се абстрахираме още веднъж от нашата Земя, да се абстрахираме също от Луната, въобще от всички луни в цялата планетна система, и доколкото можем да се пренесем в състоянието на една друга планета или на редица други планети и да сравним тези състояния помежду им. Забележете добре, аз разказвам сега действителни факти, които могат да се явят в ясновидското съзнание. Ясновидският поглед може, макар и може би не едновременно - обстоятелствата не позволяват понякога това -, обаче ясновиджачият поглед може да бъде насочен върху *други планети* на нашата планетна система и може да се запознае с това, което се получава като впечатление от други планети на нашата планетна система. Когато наблюдаваме по този начин една или друга планета или няколко планети, тогава не се получава нещо особено много, тогава не се получава още никаква ясна представа; *обаче получаваме веднага една ясна представа, когато постъпваме по определен начин с нашите ясновидски впечатления.* Искам отново да избира едно сравнение, за да може да ни стане ясно това, което всъщност искам да кажа. Представете си, че си спомняте за нещо, което се преживяли във Вашата 18-годишна възраст, и че си казвате: "На моята 18-годишна възраст аз възприех по отношение на това преживяване една гледна точка, за която бях зрял тогава. Може би нещата ще ми станат по-ясни, ако си спомня още едно друго преживяване. Аз преживях върху същия факт, за който си спомних, нещо на моята 25-годишна възраст. Искам да сравня едно с друго двете впечатления." Опитайте се да си изясните, какво добивате с това в живота, когато сравните едни с другите същите неща, които в живота са разделени едни от други. Тогава получавате едно впечатление, при което постоянно едното осветлява другото. При едно такова сравнение ще образувате едно средно аритметично и от съвместното действие на Вашите две паметни представи ще предизвикате нещо съвършено ново като представи. Така трябва да постъпи ясновидецът, когато е успял да получи впечатленията чрез ясновиджачия поглед - да речем - от Марс, от Меркурий, от Венера, от Юпитер и т.н. И сега той не трябва да разглежда тези отделни впечатления като такива, а трябва да ги сравни едни с други, да ги остави да действуват едни върху други, да ги доведе в от-

ношение едни с други. Когато извърши една такава работа, той отново получава впечатлението: *с това, което е добил чрез сравнението на тези впечатления, той отново има нещо като една възпоменателна представа на планетната система пред себе си.* Това отново не е никакво състояние, което е възможно в настоящето, а едно състояние, което трябва да е било възможно в миналото; *защото то се изразява като нещо, което по същия начин, както преди това описах за лунното състояние, е причина за онова, което сега съществува в планетната система.* Само че това впечатление, което се получава по този начин, има действително обширни особености, обширни качества. Това, което трябва да разказвам - бих могъл да кажа - с привидно твърде сухи понятия и представи, представлява в същност най-възвишени впечатления, които въобще човек може да има. И ако трябва да кажем, в какво се състои характерното на това впечатление, отново можем да изберем само едно сравнение. Трябва да призная, че не бих могъл да Ви приведа добре нещо друго освен това, което сега ще приведа, когато искам да опиша впечатлението, което се получава по описания начин.

Не зная, дали в обикновения физически живот сте имали вече някога следното впечатление. Вие несъмнено сте плакали някога, били сте натъжени до плач и пълни със състрадание за същества, които се намират около Вас във физическия живот. Но човек може да има също и едно друго впечатление. Без съмнение между Вас има мнозина, които познават онова впечатление, което се получава понякога, когато имаме пред себе си едно пленяващо, затрогващо описание в едно произведение на изкуството, в един роман например, и четем една сцена, за която, ако само помислим малко, знаем веднага: Ние нямаме пред себе си никаква действителност, обаче обилни сълзи текат от очите. Човек не стига до там, да размисли, дали има или не пред себе си една действителност, а приема това, което е описано, което приема в мислите, в чувствата, така че то действа като една действителност, че го кара да му потекат сълзите. Който е имал някога това впечатление, обични приятели, той донякъде има една представа за това, що значи: *да получа едно впечатление чрез нещо духовно, при което не стига до положението да пита, дали на неговата основа стои една сетивна действителност, да получи като чрез вдъхновение едно такова впечатление, до едно такова впечатление, при което никак не пита за нещо друго, освен за това, което го завладява и го свързва със самия себе си, от което е изпълнен само вътрешно и въпреки това като изпълнен от един нормален акт на възприятието на нормалното съзнание.* За едно такова впечатление трябва да говорим, когато искаме да опишем състоянието, което ни завладява, когато сравняваме едни с други впечатленията получени чрез ясновид-

ското съзнание от отделните планети. Тук всичко, което преживяваме, е така, - че то действува само чрез нашата вътрешност, като едно душевно впечатление. И тогава получаваме едно напълно действително понятие за това, което е всъщност едно вдъхновение, една инспирация, когато знаем за неща, за които съществува само един подтик за знание идващ от вътре. Никой не разбира например действително съдържанието на Евангелията, ако той не може да ги сравни по отношение на тяхното впечатление с едно такова впечатление, което току що бе описано сега. Защото Евангелията са написани от вдъхновения, от инспирации; *само че тогава трябва да се запознаем с техния първоначален текст*. Обаче още по-величествено и мощно е впечатлението, което получаваме по описания начин, чрез сравнение на впечатленията от отделните планети. Това е едното, което бих искал да кажа върху това впечатление. Второто е, че това впечатление не може да се получи несмушавано и безпрепятствено, ако не сме способни, поне за момент в настоящия цикъл на времето едва ли някой е способен за повече от един момент, от един миг - да чувствуваме безостатъчно само *състрадание и любов*, да прогоним безостатъчно егоизма напълно от нашата душа; *защото всяка степен на егоизъм, с който се съединява това впечатление, действува веднага заглушаващо, и вместо това, което описах, човек получава веднага едно състояние на заглушеност, като едно понижение на съзнанието*. Тогава съзнанието се затъмнява веднага. Ето защо да получи едно такова впечатление, това представлява същевременно за човека най-блаженото преживяване.

Когато човек има щастието да получи едно такова впечатление, тогава настъпва нещо твърде особено. Той може да прави тогава, каквото иска: слънцето не може вече да бъде намерено за съзнанието като Слънце. Така както Слънцето може да намерено за други състояния на съзнанието, то не може вече да бъде намерено така. Слънцето престава да бъде нещо отделно. Едвам когато сме се окопитили малко, тогава получаваме впечатлението: *тук имаме пред нас нещо, едно състояние, за което едно отделно Слънце няма вече всъщност никакъв смисъл*. Защото цялото, което застава тук пред нашия окултен поглед, ние можем да го имаме отново само тогава, когато се абстрахираме от нашата цяла днешна планетна система и се пренесем на нашето настоящо Слънце, т.е. когато заличим също физическото впечатление от днешното Слънце. Може да сторим това най-добре, когато се, опитаме да имаме окултното впечатление от Слънцето не през деня, а през нощта. Естествен фактът, че през нощта физическата Земя стои пред Слънцето, не е пречка за окултното съзнанието да няма никакво впечатление от Слънцето; *напротив, физическата Земя е непрозрачна само за физическите очи, обаче не и за*

духовните очи. Обратно, кога то се опитаме да насочим към Слънцето окултния поглед при пълна, ясна дневна светлина, смущенията са толкова големи, че едва ли можем да стигнем до едно добро окултно впечатление от Слънцето, без физическо увреждане. Ето защо в древните мистерии също не са постъпвали така, че да накарат учениците да получат едно окултно впечатление от Слънцето през деня, а те са били обучавани така, че да стигнат да познава нето на духовното естество на Слънцето в неговата особеност само тогава, когато то е най-малко видимо за физическите очи: *а именно по среднощ.* Те са били насочвани да отправят окултния поглед прониквайки през Земята към Слънцето именно в полунощ. Ето защо между някои описания, които са останали от древните мистерии, ще намерите неща, които често пъти днес са напълно неразбираеми, например в египетските мистерии ще намерите изречението: *ученикът трябва да види слънцето в среднощен час.*

Какви ли обяснения не са давани от страна на непознаващите тези неща, като са ги считали за символи от всякакъв вид, особено що се отнася за изречението "да бъде видяно Слънцето в среднощен час". Обикновено тези тълкуватели нямат никакво предчувствие, че нещата, които се съобщават в окултните писания, могат да бъдат разбрани най-правилно, когато те биват тълкувани колкото е възможно по-малко символично, а напротив се вземат колкото е възможно буквално. Само днешният човек намира повод обикновено да тълкува символично древните истини, защото съвременното съзнание не може да разбира тези древни факти.

За онези, които размишляват точно, би трябвало навсякъде да бъде ясно, че в древните писания хората са имали навик да говорят много точно. Тук като в скоби бих искал да обърна вниманието върху едно нещо, което би могло да бъде вметено в завчерашната публична сказка при разглеждането на Кримхилда* */: Публична сказка изнесена в Хелсингфорс на 9 Април 1912 г. върху "Същността на националните епопеи със специално указание за финската епопея Калевала. Философско-антропософско Издателство Дорнах /Швейцария/. Разказва се /в епопеята на Нибелунгите/, че след като Зигфрид е бил убит, тя е останала в притежание на съкровището на Нибелунгите и е правила добро с него. След това обаче то е било отнето от Хаген и захвърлено във водите на реката Рейн и когато по-късно тя отново го поисква от Хаген при цар Етцел /Атила/, той не и разкрива мястото, където то се намира. Да, видите ли, това място е подробно изложено в легендата за Нибелунгите, за да бъде хвърлена светлина върху някои неща. При символичното обяснение на легендата за Нибелунгите аз намерих наистина остроумни, свръхостроумни тълкувания, които разказваха, какво означава всичко това. Един тълкувател казваше, че съкровището на Нибелунгите трябва да означава това,

друг пък, че то означавало онова. Признавам, че това, което се изнася в тази връзка, действувa понякога извънредно остроумно - като често пъти съкровището на Нибелунгите се обяснява като символ на това или онова духовно естество. Обаче трябва да признаем, че първо е извънредно трудно и въобще трудно да се лекуват болни чрез един символ; второ, че един символ не може да бъде скрит пред някого, следователно също и пред Кримхилда, като той бъде хвърлен в реката Рейн, поне аз не мога да си представя, че един символ от рода на тези, които обясняват някои тълкуватели, може да бъде потопен в реката Рейн. Въобще трудно мога да си представя, че някому може да бъде отнето нещо, което може да бъде обяснено само символично. Разбира се този, който познава нещата, знае, че се е касаело за нещо твърде особено, за нещо, което днес бихме могли да наречем един *талисман*, един напълно физически талисман, който обаче е бил изработен по такъв начин, че целият е бил съставен само от злато. Обаче това злато е било до бито само от наносна почва, само от това, което водата е нанесла в речния пясък, и цялата сила, която това наносно злато има, беше съчетана в такава форма - /сега се явява символът/ във формата на талисман и действието на този талисман върху Кримхилда е произвеждало силите, чрез които тя можела да лекува болни и тем подобни. Този талисман Хаген можа действително да скрие от нея и да не и покаже по-късно мястото, където го е скрил. Тук имаме работа фактически с един физически предмет, с един напълно реален физически предмет, който е притежавал окултни сили благодарение на особения начин, по който е бил изработен. Аз приведох това само като един пример, за да Ви покажа, как понякога се разбират такива неща в древните писания. Така също трябва да вземем буквално израза: Да бъде видяно Слънцето по среднощ. Следователно можем да получим от Слънцето окултното впечатление най-добре, когато не се оставяме да бъдем смушавани от физическото впечатление, т.е. когато не виждаме въобще нищо от слънчевата светлина, а наблюдаваме Слънцето през нощта. Тогава получаваме впечатлението от настоящото Слънце и това впечатление е до много голяма степен подобно на това, което се получава чрез онова впечатление, което бе описа но по-рано.

Чрез всичко това, което Ви описах, се получава впечатлението на едно още по-минало състояние на цялата наша планетна система, на която принадлежи нашата Земя, едно състояние, когато не е съществувало едно отделно Слънце, а напротив цялата слънчева система, цялата наша планетна система е била по определен начин слънце и е съдържало също веществото на нашата днешна Земя. Ето защо това състояние се нарича Слънчево състояние. Така че ние казваме: *преди да е станала Земя, нашата Земя е минала през едно лунно състояние, преди това лунно*

състояние тя е минала през едно слънчево състояние. Едно съответно впечатление за едно още по-предишно състояние на нашата планета Земя бихме могли да получим, когато се опитаме да добием едно окултно впечатление от онази категория небесни тела, за която говорихме вчера в края на сказката: *от кометите.* Да говорим по-точно върху това, би ни отнело твърде много време, обаче методично работата се представя подобно на това, което вече описахме.

Когато отново сравним онова, което получаваме тук чрез окултното възприятие на кокетния живот, с представата - сега се касае да си съставим определена представа, защото възпоменателната представа, която получаваме тук, не може да се сравни с нещо настоящо... ние получаваме непосредствено впечатлението - по-нататък не можем да отидем -, впечатлението: че сме възприели нещо за едно състояние съществуващо преди Слънчевото състояние, което поради определени причини е наречено *сатурново състояние.* Така ние виждаме, как нашите вътрешни изживявания, които можем да имаме при планетната система, са ре шаващи за окултиста с оглед представата, която той си съставя за планетната система.

А сега нека се отклоним за малко от планетната система. Всичко, което изнесох до сега, бе изнесено с целта да завърши с едно цялостно описание на *начините на действие на духовните същества* в небесните тела. Обаче тъй като небесните тела са съставени така да се каже от природните царства, ние трябва да си съставим сега, поне приблизително, една представа върху най-близкото състояние на нещата, което се получава за окултния поглед, когато оставим да действуват върху нас отделните природни царства.

Нека при разглеждането на отделните природни царства да изходим първо от човека. Вие знаете, че когато разглеждаме човека, ние говорим първо за това, че човекът се състои от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и от това, което наричаме Азовост, самия Аз. Това четиричленно човешко същество, къде се намира то първо за духовно-научното разглеждане? Видите ли, това четиричленно човешко същество се намира във физическия свят; Защото, което изброихме сега от човека, действува върху нас сред физическия свят. Сега нека преминем към животинския свят. Когато разглеждаме животното, тогава няма никакво съмнение, че също и при животното намираме едно физическо тяло сред нашия обикновен сетивен свят, както и при човека. В това не може да има никакво съмнение. Обаче също така на животното трябва да припишем едно етерно и едно астрално тяло, защото във физическия свят приписваме на човека едно етерно тяло затова, защото неговото физическо тяло е всъщност нещо невъзможно за себе си във физическия свят без едно

етерно тяло. Това се установява веднага, когато човекът е минал през вратата на смъртта. Тогава физическото тяло на човека е останало само за себе си във физическия свят, тогава то се разлага, тогава то е изоставено на неговите собствени сили. През време, когато човекът е жив, в него трябва да съществува един постоянен борец против разлагането на физическото тяло, а това е етерното тяло, което само окултното съзнание вижда действително. Същото отношение съществува и при животното, така че трябва да му припишем едно етерно тяло във физическия свят. Понеже сме наясно, че фактите и нещата упражняват не само въздейс

	Човек	Животно	Растение	Минерал
Висш, свят на Девакана				Аз
Свят на Девакана			Аз	Астрално тяло
Астрален свят		Аз	Астрално тяло	Етерно тяло
Физически свят	Аз Астрал. тяло Етерно тяло Физич. тяло	Астр. тяло Етерно тяло Физич. тяло	Етерно тяло Физич. тяло	Физическо тяло

твия върху човека, а те се отразяват вътре в него, че те произвеждат нещо в него, което можем да наречем едно вътрешно отражение, затова приписваме на човека едно астрално тяло, окултният поглед възприема това астрално тяло. Обаче точно същият е случаят и при животното. Докато например растението не издава никакъв вик, когато получава от вън едно впечатление, животното издава такъв вик, т.е. едно такова външно впечатление се явява също като едно вътрешно изживяване. Окултният поглед ни учи, че това вътрешно изживяване е възможно само тогава, когато е на лице едно астрално тяло. Обаче да се говори за един Аз при животното, когато оставаме сред явленията на физическия свят, това има най-много смисъл за определени модерни натурфилософи, които разсъждават чисто по аналогии. Обаче когато човек разсъждава само по аналогии, той може да твърди всичко възможно. Днес съществуват даже теософи, на които внушава особено уважение, когато един природоизследовател, който е станал известен в света, а именно Раул Франсе, приписва душа на растенията и тогава не прави разлика между това, което

се нарича душа при животното и при растенията. Той намира именно, което е правилно, че съществуват определени растения, които, когато в близост до тях идва някое малко насекомо, така съединяват своите листа, че хващат и изяждат това насекомо. Един такъв повърхностен наблюдател си казва следователно: "Там, където в природата се явява външно фактът, който изглежда аналогичен на поглъщането на хранителни средства и на тяхното консумиране, там трябва да има нещо подобно както при съществата, които по вътрешен душевен подтик поглъщат тези неща и ги консумират. "Но аз познавам нещо, което също привлича малки същества, на което обаче не можем да припишем душа по начина на модерните натурфилософи. Това е един зареден с шпек капан за мишки. Той също привлича малки същества и когато човек постъпва по начина на натурфилософите, той трябва да припише една душа също и на капана за мишки, както приписва такава на растението Дрозера /Мухоловка/; Защото капанът привлича мишките, когато е добре зареден с шпек. Всички тези наблюдатели, които не се спират само на външността на нещата, не би трябвало да изгубват никак копнежа, който съществува при мнозина духовно настроени, с духовни убеждения, и да се задоволяват, само като се говори малко за духовното.

Именно в това отношение в немската литература са изнесени, както някои казват, "много хубави неща"; както окултистът би казал: Изнесени са много глупости. Както при мухоловката /дрозерата/ или при някое друго растение не може да се говори за една душа подобна на тази на животните, също така при един безпристрастен поглед не може да се говори при някое животно, че то има един аз. В това, с което животното се явява пред нас на физическото поле, няма никакъв аз.

Само окултното изследване ни довежда до аза на животните. Обаче този аз на животните не може вече да бъде намерен в същата област в която може да бъде намерен човешкият Аз. Животинският аз може да бъде намерен само съществуващ отделно от физическото тяло; така че всъщност ние се запознаваме с един напълно друг свят, когато с окултния поглед се издигаме до животинския аз. И когато човек не обича да прави всякакви схематични деления и предварително да казва: светът се състои от физическо поле, астрално поле, ментално поле и т.н., когато той не обича това, защото при всички тези наименования не се получава особено много нещо, той трябва да постъпи тогава по друг начин. Аз намерих даже в теософски книги, че там много се говори за израза "Логос", обаче не намерих, че с този израз се предизвикват всъщност представи за това, което Логосът е действително. Обикновено намерих само, че писателите на тези книги знаят, че този Логос се състои от пет букви; *щом обаче човек се опита да стигне до действителни представи, до*

конкретни представи, така че да запази нещо в своята душа, тогава изнесените представи се изпаряват. Защото с това, че споменатите писатели разказват всякакви неща: че Логосът преди и т.н., едно съзнание, което иска да бъде конкретно, не може да започне нищо. Каквото и да бъде Логосът, той съвсем положително не е един паяк, който преди своята паяжина, и това, което той върши, съвсем сигурно не можем да наречем една мрежа или платно. Следователно не е добре да постъпва ме с абстракции, за да предизвикаме представи, когато говорим за неща, които излизат вън от физическата област на човека. Нещо друго е, когато окултният поглед търси за животното това, което за човека се проявява вече във физическия свят, в цялото действие и целите постъпки на човека: Аза.

Когато окултният поглед търси това при животното, той също го намира, не в света, в който съществуват физическото тяло, етерното тяло и астралното тяло на животното, а в един свръхсетивен свят, който без съмнение се показва веднага, когато отдръпнем булото на обикновения свят, който е най-близо до сетивния свят. Така щото можем да кажем: животинският аз може да бъде намерен в един свят от свръхсетивно естество. И за този животински аз трябва отново да кажем: Той застава там срещу нас като една действителност, обаче не се проявява във физическия свят като индивидуалност, а тук ние го разбираме само, когато насочим нашия интерес върху една цяла група от животни, върху една група от вълци, от агнета и т.н. И както към нашите две ръце, към нашите десет пръста, към нашите крака принадлежи една душа, която има в себе си един аз, така към една група животни с еднаква форма принадлежи един аз, който не намираме в нашия физически свят. Обикновеният абстрактен човек, днешният материалист, казва: да, всъщност при животното действително е това, което виждаме с физическите очи, и когато си образуваме понятието вълк, или понятието агне, това са само понятия. "Но те не са това за окултиста, те не са просто само понятия, които съществуват в нас, а са огледални образи, отражения на нещо действително, което само не се намира на физическото поле, а в един свръхсетивен свят. Но при малко размисъл, животинският аз се показва вече и на физическия свят, при малко размисъл се показва, че освен онова, което можем да възприемем сетивно, съществува още нещо, което не може да бъде възприето във физическия свят и въпреки това има значение за вътрешните отношения на силите при животното. Бих искал само да обърна вниманието на тези, които считат например представата вълк само за едно понятие, на което не отговаря нищо действително, върху следния експеримент: вземете определен брой агнета - както е известно вълкът яде агнета - и хранете с тях вълка до тогава, че да се получи това, което

естествената наука е изнесла, че фактически цялата физическа материя се е променила във вълка, че през цялото време, през което физическото тяло на вълка се променя, вълкът е ял само агнета. Сега вълкът носи в своето тяло вече само материята получена от агнетата. Това, което можете да видите на вълка, което е достъпно за Вашите сетива, произхожда само от агнета. Опитайте се тогава да изведете резултата, дали вълкът е станал едно агне. Щом той не е станал никакво агне, вие нямате тогава никакво право да казвате, че това, което имате като понятие на вълка, се изчерпва в онова, което може да бъде възприемано физически, а в него се намира нещо свръхсетивно. Това свръхсетивно нещо не може да бъде намерено освен тогава, когато човек се издигне в свръхсетивния свят; там то се представя така, че също както нашите десет пръста принадлежат към една душа, така всички вълци принадлежат заедно към един групов Аз. И светът, в който намираме груповите азове на животните него наричаме ние първо съвсем конкретно *астрален свят*.

Що се отнася сега за растението, едно подобно разглеждане ще доведе до там, да не намерим във физическия свят при растението нищо друго освен физическото тяло и етерното тяло! Именно затова, че в този физически свят растението има само физическо и етерно тяло, то не вика когато го нараняваме! Така щото трябва да кажем: от растението във физическия свят съществуват само физическото тяло и етерното тяло. Когато изследваме с окултния поглед онзи свят, т.е. когато просто се пренесем в него, в света, в който трябваше да поставим груповите азове на животните, там ще намерим по отношение на растителния свят нещо твърде характерно: ние ще открием, че и за растителния свят съществуват болки, а именно тогава, когато из тръгваме растенията с корените от земята. Тогава за целия земен организъм съществува една болка подобна на тази, която съществува, когато изтръгваме един косъм от човешкия организъм. Но с растежа на растенията е свързан също един друг живот, един съзнателен живот. Опитайте се да си представите покарването, поникването - аз приведох това вече през време на тези сказки по един друг случай - опитайте се да си представите покарването на растителните издънки от земята през пролетта: това покарване, то е нещо, което отговаря на едно усещание в определени духовни същества, които принадлежат на Земята, които съставляват Земята в нейната духовна атмосфера. Когато искаме да опишем това усещание, ние може да го сравним с усещанието, което имаме в нашето съзнание вечерно време в моменти, когато преминаваме от будното състояние в състоянието на сън. Как в такива моменти съзнанието постепенно потъва, нещо подобно чувствуват определени духове на Земята при покарването на растенията през пролетта. При постепенното увяхване и умиране на растителния свят от

ново определени духовни същества, които са свързани с духовната атмосфера на Земята, имат същото усещание, което човекът има, когато той се събужда от сън сутрин. Следователно можем да кажем: има същества, които са свързани с нашия земен организъм, които усещат така, както усеща нашето собствено астрално тяло при заспиването и при събуждането от сън. Естествено обикновено човек би помислил, че е подходящо да сравняваме поникването и израстването на растенията през пролетта със събуждането и умирането на растителния свят със заспиването; обаче действителността е обратна: А именно, че съществата, които споменаваме тук, изпитват нещо като събуждане през есента и нещо като заспиване при покарването на растенията през пролетта. Тези същества не са нищо друго освен астралните тела на растенията и тях ние намираме в същата област, в която намираме груповите азове на животните. Астралните тела на растенията се намират на така нареченото астрално поле. Но ние трябва да говорим за един аз също и при растенията, когато ги разглеждаме окултно. Този аз на растенията ние намираме отново по същия начин като един групов аз, като нещо, което принадлежи на цяла група растения имащи еднаква форма, както разгледахме това при груповия аз на животните, обаче ние напразно ще търсим този групов аз на растенията там, където намираме астралното тяло на растенията и груповия аз на животните. За да го намерим, ние трябва да се издигнем в един още по-висш свръхсетивен свят; трябва да се издигнем именно така от астралното поле в един свят, който чувствуваме като още по-висш. Едвам в един такъв свят можем да намерим *груповия Аз на растенията*

И сега, когато проучим този свят, в който могат да бъдат намерени груповите азове на растенията, ние можем отново да му дадем едно име. Въпреки че в него се намират още много други неща, той може да бъде охарактеризиран за нас чрез това, че в него се намират груповите азове на растенията. Ние наричаме този свят - имената не са нещо съществено тук - *свят на Девакана*.

При минерала имаме във физическия свят - това лесно може да се разбере - само физическото тяло. Чрез това минералът се явява за нас като нещо неорганично, неживо; напротив, в света, в който са намират груповите азове на животните и астралните тела на растенията, имаме при минерала неговото етерно тяло. Но там не намираме още нищо от това, което да показва, че минералът проявява нещо като усещание. Въпреки това минералът също се оказва като нещо живо. Ние се научаваме да познаваме продължителния живот на минералите, растежа, развитието - да речем - на рудите или тем подобни, научаваме се да познаваме много обрания минерален живот на нашата планета на астралното поле. Науча-

ваме се да познаваме, когато срещаме един отделен минерал, че той не се различава особено много от нашите подобни на минерал кости, които обаче въпреки това са свързани с нашия живот. Така също всичко минерално е свързано с нещо живо; само че това живо нещо може да бъде намерено едва на астралното поле. Така етерното тяло на минералния свят може да бъде намерено на астралното поле. Когато се пренесем така да се каже окултно в същия свят, в който се намират груповите азове на растенията, ние забелязваме, че минералният свят също е свързан с нещо, на което е възможно усещанието, с нещо астрално. Когато в една канара, в една кариера се чукат камъни, тогава на астралното поле не забелязваме, че съществува нещо от някакво усещание, обаче на полето на Девакана веднага виждаме, че - когато се разтрошават камъни, когато отхвъркват парчета от тях - тогава фактически се явява нещо като едно усещание на приятност, като един вид наслаждение. Това също е едно усещание; то е обаче противоположно на усещанието, което животните и човекът имат в такива случаи. Ако бихме удряли животните и човека, те биха изпитвали болки; при минерала случаят е противоположен: Когато го разтрошаваме, тогава той изпитва чувство на приятност. Когато в един съд с вода разтворим готварска сол и проследим с погледа, който е насочен върху света на Девакана, как готварската сол отново се съчетава в кристали, ние виждаме, как това става при изпитване на болки, тогава на съответното място чувствуваме болка. Така е навсякъде в живота на минералите, където от водното състояние се образува нещо твърдо чрез кристализиране. Така е било всъщност също и при нашата Земя, която някога е била в едно меко и течено състояние. Твърдото състояние се образувало само постепенно от течното и сега ние ходим върху твърдата земна почва и прекарваме нашия плуг върху земната почва. Чрез това обаче не причиняваме болка на Земята, а и причиняваме приятно чувство. Обаче онези същества, които са свързани със Земята и които принадлежат на Земята като астрално царство, не са изпитали приятно усещание чрез това, че трябваше да се превърнат в твърда материя за да може да бъде възможен минералният живот върху планетата. Тогава съществата, които стоят като астрални тела зад камъните, трябваше да понасят болка над болка. В минералния свят съществото, създанието страда с напредващия земен процес. Човек изпитва едно странно чувство, когато познае това от окултното изследване и след това отново се натъква на него на едно знаменито място при един посветен: "Всяка твар стене и страда в болки, очаквайки спасението, очаквайки възвръщането към детското състояние." "Обикновено хората четат такива неща в писанията основани на окултен възглед без да им обръщат особено внимание. Обаче когато ги четем въоръжени с окултния поглед, едва тогава ние

знаем: те дават много на най-простото сърце, обаче още повече на този, който може да възприема всичко, което се намира в тях, или поне много от него. Стенанието и охането на минералния свят, на минералното царство, което трябва да съществува, защото културният процес на нашата Земя се нуждае от една твърда почва под своите крака, това представя апостол Павел, когато говори за стенанието на създанието.

Всичко това става в онези същества, които стоят на основата на минералното царство като астрално тяло и които намираме в Девакана, в света на Девакана. Същинският аз, действителният *групов Аз на минералите* трябва да бъде търсен в един по-висш свят, който наричаме *висшия свят на Девакана*. Едвам тук се намират груповите азове на минералите, на минералното царство. Вие трябва да се освободите напълно, обични приятели, от представата, да отъждествявате онова, което при едно същество наричаме, да речем, астрално тяло, със самия астрален свят. При минералите астралното тяло трябва да се търси на Девакана, напротив етерното тяло на минерала в астралния свят, груповият аз на животните на астралното поле, астралното тяло на животните на физическото поле.*/* Виж схемата на стр. 104/. Така както светът стои срещу нас, ние трябва да кажем: не трябва да отъждествяваме това, което намираме като отделни членове при съществата, със съответните светове, а трябва да свикнем именно да предполагаме различия при различните същества. Едно по-точно окултно разбиране показва напълно ясно това. Предварително трябва да търсим в една по-висша област на Девакана само груповите души на минералите. Така ние описахме отделните същества на различните природни царства в техните отношения към по-висшите светове и само това може да ни даде основата, за да търсим отношенията на тези различни природни царства към творящите и действащите в света същества на йерархиите, както се запознахме с тях.

СКАЗКА ДЕВЕТА

В нашето последно разглеждане обърнахме намеркайки вниманието, върху това, какво е отношението на духовните сили, които действуват в съществата на природните царства на Земята, към това, което виждаме във външния свят. Днес искаме да си припомним накратко, как това е било изпълнено, защото се явява необходимо да осветлим още по-точно тези неща, които съставляват една съществена част на нашата тема; Защото, те ще ни доведат до това, в което нашите сказки трябва да достигнат своята върхова точка: до едно обхващане на живото съвместно действие на съществата на различните йерархии и на техните потомци в небесните тела и природните царства. Ние обяснихме, че при човека и четирите членове на неговото същество действуват на физическото поле:

Физическото тяло, етерното тяло, астралното тяло и Азът. По-нататък показахме, че при животното на физическото поле действуват главно неговите три члена: физическото тяло, етерното тяло и астралното тяло, а напротив груповият аз се намира и действува на астралното поле. По-нататък видяхме, че при растенията на физическото поле действуват физическото тяло и етерното тяло, на астралното поле тяхното астрално тяло и в света на Девакана техният групов аз. След това при минерала на физическото поле имаме само физическото тяло, неговото етерно тяло се намира на астралното поле, астралното тяло в света на Девакана, а това, което искаме да наречем висшия свят на Девакана, в него обитава груповият аз на минералите. Сега искаме да разгледаме по-точно, какво означава в действителност всичко това. До сега можахме да кажем само, че окултният поглед, който се издига до първия намиращ се над нас свръхсетивен свят, не намира при животното във физическия свят това, което още намира при човека във физическия свят: Аза, а това, което при човека наричаме Аз, то може да бъде намерено за животно то на астралното поле, в свръхсетивния свят и има там опорната точка на своето действие. От това виждаме, че окултната наука не може да припише на животното на физическото поле, един аз. Тя не отрича, че животното има аз, но казва, че това, което можем да считаме като аз при животното, може да бъде намерено едва на астралното поле.

Някой лесно може да възрази, че с това се отрича на животните, също и на висшите животни, един аз на физическото поле, докато все пак трябва да кажем, че по отношение на много от техните действия животните показват една извънредна интелигентност, един чудесен ум, така щото можем да сравним някои неща, които животното върши, с това, което човекът върши на физическото поле. Обаче трябва да кажем, че този, който се изказва така, не е схванал същинския основен принцип на тези неща. Никому, който прониква в тези неща, не ще хрумне да отрече на животните на физическото поле това, което наричаме човешките душевни способности. Съвсем не се касае за това. Тук в тази област се крие причината за най-разнообразните грешки и недоразумения. Така ние веднага намираме едно недоразумение, една грешка, когато определен материалистичен дарвинизъм на нашето време иска да каже: "Да, вие антропософите виждате нещата така, като че човекът безусловно трябва да бъде търсен на една по-висока степен на духовността отколкото животното, докато всъщност можем да наблюдаваме, че животното развива интелигентност; в животинско то царство съществува толкова много интелигентност, също толкова много от определен инстинктивен морал, че това, което човекът има в неговите душевни способности като един вид по-висока степен, може много добре да се получи от това, което ве

че намираме в животинското царство. " Тук гледната точка, за която се касае при това, е напълно разместена. На един човек, който наблюдава безпристрастно нещата, не ще му хрумне да отрече на животинското царство ума, даже разума. Достатъчно е само човек да си изясни такива факти като този, че в неговото развитие човечеството е стигнало сравнително късно, изхождайки от неговия културен процес, до изнамирането на хартията. В историческите описания това изнамиране на хартията се изтъква като едно велико постижение на човешкия ум, и в известно отношение е също един признак на човешкия прогрес. Обаче осите са познавали това изкуство вече милиони години преди това; защо то това, което осата прави в нейното гнездо, е истинска хартия. Така щото можем да кажем; това, което тук човекът произвежда чрез своя ум, то съществува вече далече, далече надолу в животинското царство. На безпристрастния наблюдател съвсем не му хрумва да отрече на животинския свят човешките душевни способности като такива. Даже в областта на Окултизма ние сме убедени, че умът и разумът действуват много по-сигурно, по-прецизно при животните отколкото в човека. Същественото, за което се касае е, че въз физическия свят при човека всички тези душевни сили и способности са отнесени към един Аз, който се развива са самостоятелно в този физически свят, че той минава през едно самостоятелно развитие първо още във възпитанието. Когато имаме едно същество принадлежащо на някоя животинска група, ние знаем, че просто чрез вида, на който принадлежи това животно, е определен кръгът на неговото развитие, следователно това развитие става по един напълно различен начин отколкото при човека. Когато насочим поглед върху кръга на животинското царство, ние намираме в животинския свят най-разнообразните форми, които се различават твърде много едни от други, съвършено по друг начин отколкото да речем човешките раси се различават едни от други. Без съмнение ние намираме по лицето на Земята също едно голямо различие между човешките раси, обаче сравнете с това голямата разлика на животните от по-несъвършените до по-съвършените и веднага ще забележите, колко голяма разлика съществува в животинското царство, разлика, която е напълно друга в сравнение с тази между човешките раси. От къде иде това? Ние се приближаваме до един отговор на този въпрос, ако се запитаме: кое произвежда различните групи на животинското царство, различните видове, които намираме характерно разпределени по лицето на Земята?

Окултният поглед ни показва, че това, което произвежда различието на животинските видове, не произхожда само от Земята, че напротив животинските видове получават техните форми от небесното пространство, а именно така, че силите, които довеждат до един вид, идва от едно място

на небесното пространство различно от това, от което идват силите образувачи другите видове. Силите, които образуват различните животински видове, се разливат върху нашата планета Земя от другите планети на нашата планетна система. Можем да разделим цялото животинско царство на шест до седем главни групи и тези главни групи имат най-горните групови азове. Тези най-горни групови азове имат своите действущи импулси в шестте до седем главни планети на нашата планетна система, така че силите, които образуват главните групи на животинското царство, действуват духовно от планетите. С това обаче на нас ни е дадено действително, що значи да говорим за групови азове при животните: това значи, че в животните живеят духовни сили, същността на които ние съвсем не трябва, да търсим на Земята, а трябва да търсим тази същност във в небесното пространство, а именно първо в света на планетите. На нашите планети живеят така да се каже регентите на главните групови форми на животните и тези регенти трябваше да се оттеглят на тези планети, за да действуват с техните сили върху Земята от подходящите разстояния, от подходящата страна. За щото само от тези страни може да бъде произведено по един правилен начин това, което образува главните животински форми. Но видите ли, ако планетите биха изпращали на нашата Земя само такива сили, тогава не бихме имали фактически едно такова голямо разнообразие на животинското царство, каквото го имаме сега, а бихме имали само седем главни форми. И действително в едно прадалечно минало са съществували ли само седем главни форми на животинското царство; обаче тези седем главни форми са били много подвижни, подаващи се на изменение така че те са били така да се каже меки, пластични в тяхното образуване, можеха да бъдат лесно изменени, една форма можела да бъде изменена в една друга специална форма, друга в друга специална форма. И това действително се е получило в едно по-късно време. Седемте главни форми са съществували далече, далече в миналото. След това обаче настъпиха други сили, които действуваха така да се каже подкрепящо или възпрепятствували върху силите на планетите.

Сега аз ще говоря първо за това, как са възникнали тези други сили. Когато насочим обикновения поглед в небесните далечини, ние лесно вярваме, че там навън всъщност всичко е еднообразно. Но не е така. Когато насочим погледа в определена посока на пространството, тогава окултният поглед възприема нещо свършено различно от това, което възприема насочвайки погледа в друга посока на небесното пространство. Пространство съвсем не е нещо хомогенно, еднородно, то не е нещо, което да бъде еднакво на всички страни, а от различните посоки на пространството, на вселената действуват различни сили. Цялото мирово простран-

нство е изпълнено с духовните същества на различните йерархии, които действуват от различните посоки различно върху Земята. В онези времена, когато хората имаха определено първоначално първобитно ясновидство, на тях им беше ясно: "Когато в определено време на деня насочвам следа в една посока към небето, тогава срещу мене идват определени сили, а от към една друга страна на небесното пространство аз намирам, че идват други сили." И хората възприемаха също, че от определени точки идваха особено прецизни и определени сили от небесното пространство, които бяха особено важни за Земята. Тези сили се намираха подредени в онзи звезден кръг на небесното пространство, който от древни времена се нарича Зодиак /Кръг на животните/. Наистина в древни времена не напразно се е говорело за Зодиака, а хората са знаели, защо са вършели това. В небесното пространство положението е такова, че - да речем - силите, които действуват върху Земята от планетата Марс и които в миналото произведоха в още меката животинска форма една от седемте главни форми, че тези сили действуваха различно, когато Марс стои над една част на Зодиака или над негова друга част. Тогава Зодиакът е бил разделен на дванадесет знака, които естествено отговарят на съзвездията.

И според това, дали силите на Марс, които са меродавни за една животинска форма, се намират върху съзвездието Овен или върху съзвездието Телец или върху някое друго съзвездие на Зодиака, според това те действуват различно. Според това седемте главни форми се превръщат в различни специални животински форми. От това се раждат голямо количество възможности за различните животински форми. И ако помислите още, че към това се прибавя още нещо, че например Марс може да действува определящо, като застава върху съзвездието Лъв и изтласква така да се каже силите на това съзвездие по отношение на Земята, или пък застава от другата страна и действува определящо, когато Земята застава между Слънцето и Марс, тогава се получава още по-голям брой възможности. Всичко това са сили, които са действували съвместно, за да диференцират по-нататък седемте главни групи на животинското царство. Така цялото разнообразие на нашите животински форми на Земята е възникнало чрез това, че силите на планетите са всъщност седалище на груповите души, на груповите азове на животните и че тези групови азове изпълняват тяхната задача от тези седалища, защото те могат да изпълнят тази задача само от там. Защото само благодарение на това, че онзи групов аз на една животинска форма, който трябва да действува от Марс, е избрал именно това място на небето, той може да упражнява съответното действие върху Земята. Тук се намират силите, които са образували разнообразието на нашите животински форми, и ние можем да

кажем: когато употребяваме израза, "Животинският групов аз може да бъде намерен на астралното поле", това означава в действителност: Когато окултният поглед иска да търси груповия аз на някоя животинска форма, той не трябва да търси на Земята, а на една планета. Това, което той намира при човека на Земята, това окултният поглед намира за животното само навън в небесното пространство върху планетите. И както - да речем - онзи човек, който има да изпълни една работа на Земята, която налага различни становища, различни места на наблюдението, трябва да отиде именно на тези различни наблюдателни точки, така груповият аз, който обитава на планетите, трябва да преброди небесното пространство заставайки пред различните съзвездия на Зодиака, за да диференцира от там своите сили.

Когато свържем този факт, който току що изнесохме, с това, че днес импулсите на животинските форми така често се търсят в някои принципи на Земята, например в борбата за съществуване, в някакъв естествен подбор други подобни неща, тогава наистина от една страна фактите, които са се родили чрез тези стремежи, каквито например Дарвин е изтъкнал, се явяват като нещо величествено, до толкова, доколкото Дарвин се е придържал към фактите. Защото дарвинизмът е описал несъзнателно, как съществува подвижността на животинските форми, как в тази област се създават фактически специалните форми от основните форми. Обаче съобразно цялото настроение на нашето време хората са пропуснали факта, че силите, които създават тези форми, действуват от небесното пространство; че следователно творците на животинските форми трябва да бъдат търсени в света на планетите, които принадлежат на нашата планетна система, обаче вън от нашата Земя. Ако се запитаме сега: Как стои същият въпрос относно хората? ние получаваме един отговор само тогава, когато първо си отговорим също на другия въпрос; от какъв род са тези духове, които нарекохме групови души на животните и които имат тяхното обиталище на различните планети. Тогава се оказва, че тези групови души на животните са потомци на онази категория духовни същества, които в течение на тези сказки бяха наречени от мене *Духове на Движението*. Следователно трябва да схващаме груповите азове на животните като потомци на Духовете на Движението. А именно през време на Лунното състояние Духовете на Движението /старата Луна/ са дали от тяхното собствено същество, от тяхната собствена субстанция на човека неговото астрално тяло. Следователно, за да допълним нещата, можем да кажем: Тази Земя е била предшествувана от старото Лунно състояние, през време на това Лунно състояние човеците са получили от Духовете на Движението техните астрални тела. С други думи това значи: Когато Земята беше старата Луна - старата Луна, а не сегашната –

/настоящата Луна е само една откъсната от Земята част, докато старата Луна е нещо като едно предишно въплъщение на нашата Земя/, през време когато Земята беше в това старо Лунно състояние, тогава Духовете на Движението витаеха така да се каже над старата Луна и правеха да се влива като на капки тяхната собствена субстанция в това, което човекът беше донесъл със себе си от по-предни състояние /своето физическо тяло от стария Сатурн и своето етерно тяло от старото Слънце/. Така щото това, което човекът получи като астрално тяло, което беше за него ново - защото той имаше тогава физическо и етерно тяло -, произхожда от Духовете на Движението. Старата Луна изчезна, възникна Земята, а освен тяхното собствено по-нататъшно развитие Духовете на Движението създадоха също свои потомци. Тези потомци на Духовете на Движението, това са онези същества, които наричаме *групови азове на животните* и които са приели техните обиталища не на Земята, а на другите планети, за да действуват от там върху Земята и да произведат на Земята животинските форми по описания начин. Това е специалната част на онова, което казах, че можем да охарактеризираме груповите азове на животните по определен начин като потомци на съществата на втората йерархия.

Сега трябва да поставим следния въпрос: Върху животните действуват следователно от планетите тези потомци на Духовете на Движението; действуват ли подобни духовни същества също върху човека, върху човешкия род, който е разпространен по лицето на Земята? Това ние не можем да твърдим за онези духовни същества, които посочихме като нормални членове на отделните йерархии. Обаче ние говорихме за особената категория, която нарекохме *луциферически духове*, и охарактеризирахме, как се отнасят тези луциферически Духове към нормалните Духове. За всяка категория на различните йерархии в нашия цикъл на времето съществуват също луциферически Духове. Докато животинските групови души са напълно нормални потомци, истински потомци на Духовете на Движението, луциферическите Духове, които отговарят на Духовете на Движението, са такива, които са се разбунтували против нормалния път на Духовете на Движението. Тези луциферически Духове на Движението са групирани също на различните планети в отношение със Земята, както нормалните потомци на Духовете на Движението; те са разпределили някакси тяхната роля така, че са се настанили на различните планети. Както груповите души на животните обитават на планетите, така също определени луциферически Духове на Движението обитават на планетите. Те са си поставили задачата, която вече отговаря на Духовете на Движението: да действуват формиращо от планетите, така че на Земята да възникнат групи на съответните същества.

Както са се образували седем главни животински групи, от които са се родили различните специални животински форми чрез описаните отношения, така луциферическите Духове на Движението действуват от планетите върху Земята, като произвеждат специалните форми на човешкия род, който всъщност беше за мислен по определен начин да съществува и се развива по един единствен план. Докато следователно човекът беше замислен в целия миров план така, че на Земята да съществува само една човешка форма, от различните планети действаха луциферическите Духове на Движението и специфицираха човешката форма така, че можаха да се родят отделните човешки главни раси по лицето на Земята. По-точно описание на тези факти ще намерите в моите сказки изнесени в Християния върху особения специален начин, по който луциферическите Духове на Движението действуват образувайки човешките раси. Така ние трябва да правим разлика между потомците на нормалните Духове на Движението и луциферическите Духове на Движението. Но сега още нещо! Сега естествено ние ще зададем въпроса: къде се намират сега нормалните Духове на Движението, които през време на старата Лунна епоха дадоха на човека неговото астрално тяло? Следователно, онези, които бяха достигнали целта на тяхното развитие в онова време, което изтече при преминаването на старото Лунно състояние в сегашното Земно състояние, тези напълно узрели Духове на Движението, къде се намират те? Също и тези Духове на Движението имат особеността, че са избрали тяхното обиталище или по-добре казано, опорната точка на тяхното действие на планетите на нашата планетна система, така че те не действуват пряко като Духове на Движението от Слънцето, където имат своето събирателно място, а изпращат първо техните лъчи към планетите и от там действуват обратно върху Земята. Доколкото имаме работа с истинските Духове на Движението, тяхното непосредствено действие идва от планетите на нашата планетна система; Обаче всичко това, което тези духовни Същества произвеждат от планетите, принадлежи естествено на свръхсетивния, на невидимия свят като такъв. Само самите следствия се проявяват на Земята, действията възникват на Земята. Следователно, какво правят за човека тези Духове на Движението, които някога на Луната му подариха неговото астрално тяло отделяйки го от тяхната собствена субстанция? Това астрално тяло се съдържаше като едно семе, като един зародиш в земното битие и след като старата Луна изчезна и измина едно междинно време и Земята отново се образува, тогава това астрално тяло отново се разви от зародиша. Обаче Духовете на Движението се бяха развили по-нататък до една по-висша дейност. За техните потомци ние знаем, че те станаха групови души на животните; за онези, които се бяха разбунтували срещу тях, знаем, че те съдейст-

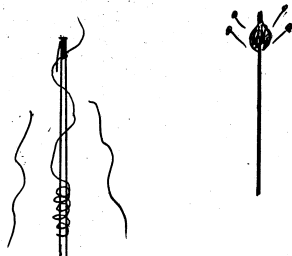
вуваха за създаване диференцирането на човешките раси. Къде се показват сега тези напреднали истински, нормално развити Духове на Движението? Искаме да покажем наглед с един пример, къде се показват те. Знаем, че отделният човек е ръководен първо от това, което нарича неговия Ангел, знаем, че народите са ръководени духовно първо от съответните Духове на народите, от Архангелите. Народите са нещо различно от расите; знаем, че редуващите се културни епохи са ръководени от Духовете на Времето, от Архаите; Знаем след това, че над Архаите стои онази категория на йерархиите, които наричаме Духове на Формата и над тях Духовете на Движението. Искаме да ги обхванем в онова състояние, в което те се намират на Земята, където вече зад тях стои събитието, чрез което те дадоха на човека неговото астрално тяло и те самите са минали през един напредък. Но в човешката еволюция съществува нещо, което излиза въвн от характерите на Духовете на Времето, което е по-пълно със значение, по-мощно за цялото човечество отколкото сфера та на отделните Духове на Времето. Духовете на Времето действуват върху Земята в течение на определено време; има обаче духовни развития в областта на цялото развитие на човечеството, които обхващат по-големи сфери отколкото сферата на Духовете на Времето, такива по-големи епохи на човечеството, които излизат извън сферата на самите Духове на Времето, имат като свои регенти нормално развитите Духове на Движението. Тези нормално развити Духове на Движението се показват следователно в тяхното действие в развойния процес на човечеството така, че те дават *големите културни импулси*. И когато обгърнем с поглед историята на човечеството, историята на човешката култура, тогава виждаме, че отделните човеци са ръководени от Ангелите; народите са ръководени от Архангелите, определени епохи, а също определени сфери /както още ще видим/ от Духовете на Времето, още по-големи епохи или сфери са ръководени от Духовете на Формата. След това обаче имаме цялостното протичане на културите в развитието на човечеството така, че определени дълги времена, които са много по-дълги от тези, които обхваща един Дух на Времето, действуват вдъхновяващо в по-големи сфери, като веднъж действува Духът на Движението, който, изпраща своите сили от една планета, друг път един Дух на Движението, който изпраща своите си ли от друга планета. По този начин тези Духове на Движението, които имат нормално развитие, действуват от планетите така, че те се сменят едни други в процеса на развитието на човечеството и се показват в големите културни импулси на развитието на човечеството, които обхващат много по-големи епохи в сравнение с тези на Духовете на Времето. Така например културният импулс на Духа на Движението, който действува от планетата, която днешната астрономия

нарича Венера и която старата астрономия наричаше. Меркурий /тези две имена са били объркани от съвременната астрономия, този културен импулс, той дойде първоначално от онзи Дух на Движението, който се изрази в Будизма. Други културни импулси, които надвишават сферите на самите Духове на Времето, дойдоха от Духове на Движението, които действуват от другите планети. Следователно, докато от потомците на Духовете на Движението произхождат груповите души на животните и от луциферическите Духове на Движението произхождат расите на човечеството, тези големи културни импулси идват от Духовете на Движението, които са достигнали тяхното нормално развитие. От тази страна идват още и някои други импулси, но първо е важно да разберем културните импулси също от тази гледна точка.

Виждале ли, тук имате развито от цялата наша планетна система нещо, което намирате обозначено между великите истини, които, както всеки осведомен човек знае, се намират в книгата "Тайното учение" на Х.П. Блаватска осведомените хора ги намират обозначени там. Там в един ред може да се прочете; Буда=Меркурий; това значи, че индивидуалността даваща тон за Будизма е свързана в Окултизма с онзи Дух на Движението, който действува от тази планета; той е вдъхновителят, от него идва онова влияние, което се изразява в културното течение. Нещата стоят така, че тази знаменита книга, Тайното учение на Блаватска, изнася велики истини, които обаче трябва да познаем по правилен начин. Тази книга не трябва да се приема просто като една догмена книга, а трябва да се проследят всички отделни неща; само тогава може да бъде познато величието на тази книга. От всички велики истини, които истинският окултист учи, ще намерите понякога значителни загатвания именно в Тайното учение на Х.П. Блаватска когато бе написано това чрез вдъхновителя на Тайното учение на Блаватска "Буда е равен на Меркурий", тогава съдействуваше великата истина, че вдъхновителят на Блаватска знаеше: онази индивидуалност, която в нейната двадесет и девет годишна възраст стана Буда, тази индивидуалност можа да се остави да бъде вдъхновена от Духа на Движението, който царува на планетата Меркурий в момента, който ни е показан символично чрез седенето под дървото Боди. С това тази индивидуалност се превърна от един Бодисатва в един Буда, т.е. един от духовете, които получават това, което ги изпълва, вдъхновено не от земната сфера, а от мировата сфера, от Космоса. С това той бе отнесен от земната сфера в Нирвана, т.е. в това, в което земната сфера не действува вече. Х.П. Блаватска не знаеше в нейното обикновено съзнание нищо от многото тези неща, обаче нейният вдъхновител знаеше това. Тези неща трябва да бъдат извлечени именно от дълбочините на Окултизма и в тези тънки и също велики истини нещата

не трябва да бъдат обърквани едно през друго. Но моето твърдение не е, че в момента, в който един Бодисатва се издига до чин Буда, върху него действа вдъхновяващо само Духът на Движението, а чрез Буда действуваха тогава съществата на *висшите* йерархии. Същественото е, че от онзи момент другите духове на по-ниските йерархии отпаднаха; че той можа да се свърже непосредствено с онези Същества, които наричаме нормално развити Духове на Движението.

Сега, преди да разгледаме културния процес на човечеството по-нататък относно една друга точка, искаме да преминем към *растителното* царство. При растителното царство виждаме, че вече самото астрално тяло може да бъде намерено на астралното поле, там, където може да бъде намерен груповият аз на животните. Това ни довежда отново обратно до действителния факт, който се показва на окултния поглед, че за растенията не само в груповия аз, а и вече в астралното тяло действуват сили, които сега идват от вън от планетната система, от звездите. Следователно докато при животното Духовите на Движението действуват само в груповите сили, в силите, които създават груповите форми, при растенията още в астралното тяло действува това, което принадлежи на сферата на Духовите на Движението. Това са също потомци на Духовите на Движението, само че те се различават от другите потомци чрез това, че са се образували по друго време, но действуват също като потомци на Духовите на Движението върху астралното тяло на растенията, не само върху аза. Ние отново можем да кажем именно, че върху астралното тяло на растенията действуват от планетите на нашата планетна система силите на Духовите на Движението или на техните потомци. Именно астралното тяло при всяко същество е онова, което дава импулса за движението. От растението на физическото поле имаме физическото тяло и етерното тяло. Ако върху растенията биха действували някакви сили от сферата на Духовите на Движението, понеже астралното тяло не се намира вътре в растенията, а ги обгръща от вън, тези сили биха поставили растенията в движение, обаче сега не така, както се движат хората и живот-

ните, а така, че те извличат растението от земята, както то се ражда. Когато видите, как при едно растение силите се развиват по-нататък като в

спирали от изходното място на един лист до изходното място на друг лист, тогава имате дейността на тези сили, които действуват от планетите. И според това, дали силите на потомците на Духовете на Движението действуват от една или друга планета, тази особена линия, която образуват изходните места на листата, става друга.

Съществува определено средство за изследване действителните пътища на отделните планети в техните изображения; И когато някога официалната наука познае този факт, тогава някои неща от досегашните астрономически системи ще бъдат коригирани. Определени растения са причислени към силите на Духовете на Движението, които действуват от планетата Марс; други са причислени към силите на Духовете на Движението, които действуват от планетата Венера, други пък към тези, които действуват от планетата Меркурий. От там действуват тези сили върху растенията на Земята и според това, дали действуват от една или от друга от планетите, те предават на растението движението изразяващото се в спиралите образувани от неговите листа: същото движение, което планетата прави, абсолютното движение на съответната планета, което тя прави в небесното пространство. Ако вземете една обикновена полска поветица и разгледате, как нейното стъбло се обвива, Вие ще имате в спиралните движения на това стъбло подражавани даже планетните движения, които произхождат от Духовете на Движението. Там, където стъблото стои здраво, там в изходните места на листата имате изображения на онези сили, които произхождат от Духовете на Движението от планетите на планетната система. Тези сили действуват при растенията съвместно със същинските групови азове и тези групови азове на растенията действуват всички така, че можем да намерим посоката на техните сили, ако свържем просто Слънцето с центъра на Земята; това значи, че съвместно със силите, които идват от Духовете на Движението, действуват други сили, които отиват в посоката на стъблото на растението, което винаги е насочено към центъра на Земята. Следователно трябва да съставим цялото растение от това, което расте към Слънцето или към центъра на Земята, и от това, което се обвива и подражава в изходните точки на листата движенията на планетите. Обаче на това отговаря действителният факт, че ние трябва да търсим непосредствените действени импулси за груповите азове на растенията в посоката от Земята към Слънцето. Това значи; Ако насочим сега окултния поглед не към планетите, а към Слънцето, ние получаваме отделните групови азове на растенията. Тези *групови азове на растенията* са също така *потомци на Духовете на Мъдростта*, както груповите азове на животните са потомци на Духовете на Движението. Следователно в груповите азове на растенията имаме потомци на Духовете на Мъдростта.

В течение на тези сказки аз изнесох, че трябва да считаме природните духове като потомци на третата йерархия, а групите азове трябва да считаме като потомци на втората йерархия. Към това се прибавят сега *Духовите на Циклите на Времената*, които регулират времената. Тук ние се намираме на едно място, където можем да обърнем вниманието върху функцията на определена категория на такива Духове на циклите на времената; именно на това място можем да обърнем вниманието върху това, че определени Духове на циклите на времената свързват за растенията действията на произхождащите от планетите сили на движението, които действуват спирално, заедно със силите, които произхождат от Слънцето. Тези сили би ват свързани в определено време чрез Духовите на циклите на времената, а именно когато настъпи онзи момент на годината, когато растението пристъпва към образуването на неговите плодове; тогава спиралният принцип на движението се свързва с принципа, който расте в стъблото. Тук ние също имаме принципа, който действува спирално, в тичинките на растението и принципа, който е прякото продължение на стъблото, в плодното коленце в средата на растението. Когато кръгообращението на растението е изтекло, т.е. когато Духовите на циклите на времената свързват дейността на планетните Духове с дейността на Слънчевите Духове, тогава при растението, което вече е завършено, се подреждат онези органи, които до тогава са следвали спирално планетите, те се подреждат красиво в един кръг наоколо като тичинки, а стъблото расте и завършва в плодното коленце: и двете биват съединени. Растежът на растението е завършен, като към двете духовни дейности на Духовите на Движението и на Духовите на Мъдростта се прибавя дейността на Духовите на циклите на времената, които свързват двата вида духовни същества в един вид брак.

Така ние имаме в растителното царство случая да се запознаем с потомци на Духовите на Мъдростта. Трябва отново да предположим, че тези потомци на Духовите на Мъдростта - и Вие можете да прочетете това също в моята книга "Тайната Наука" или в книгата "Акашова Летопис" - , са се образували именно от тези Духове на Мъдростта от онова време насам, когато самите Духове на Мъдростта отделиха от тяхната собствена субстанция етерното тяло на човека и го надариха с него. Това стана когато Земята се намиреше в нейното състояние като старо Слънце: тогава човешкото етерно тяло бе отделено от Духовите на Мъдростта. Но от онова време насам старото Слънце премина в състоянието на старата Луна, а след това старата Луна премина в състоянието на днешната Земя. Още през време на Лунното състояние Духовите на Мъдростта - които някога имаха способността през време на Слънчевото състояние да дадат на човека неговото етерно тяло - още тогава тези Духове бяха то-

лкова напреднали, че вече нямаха нужда да развият непосредствено от себе си способността да дадат нещо на човека; На Земята те се издигнаха до по-високи дейности. Но за потомците на Духовете на Мъдростта, които намерихме като групови азове на растенията, е характерно не само това, че те дават техния импулс непосредствено от Слънцето, така че този импулс изглежда да идва не само от планетите, а от Слънцето; на истинските Духове на Мъдростта е свойствено това, че те се показват идващи непосредствено от Слънцето на Земята. Как се показват сега импулсите, които идват от Духовете на Мъдростта, които са изминали тяхното нормално развитие?

Ние видяхме, че в такива духове като Буда действа вдъхновяващо първо един нормално развит Дух на Движението от една планета. Сега стигаме до там, да търсим нормалните *Духове на Мъдростта*. Съобразно с целия дух на досегашните разглеждания ние трябва да ги търсим на Слънцето. Трябва да ги търсим на Слънцето в същия смисъл, както трябва да търсим нормалните Духове на Движението като действащи от планетите, макар и да имат тяхното същинско обиталище на Слънцето. Ние трябва да търсим импулсите на нормално развитите Духове на Мъдростта изхождащи непосредствено от Слънцето. Но тук ние се натъкваме на нещо особено. Наистина ние трябва да различаваме за растенията диференцирания, когато подходим истински окултно; обаче когато разглеждаме растенията на Земята в тяхното отношение с Духовете на Мъдростта, тогава всички техни движения ни се явяват повече в ответна връзка от Слънцето към центъра на Земята. Ние можем да различим това, което във формата на растението произхожда от Духовете, които имат тяхното обиталище на планетите, но във вертикалата, в отвесната се слива онова, което чувствуваме да произхожда от Духовете на Мъдростта. По един подобен начин се отнася - и за това всеки, който познава окултните факти в тази област, може да Ви даде точно същото сведение по един подобен начин се отнася фактът, че в областта, в която навлизаме, когато насочим погледа към Слънцето - защото там трябва да търсим нормалните Духове на Мъдростта - не можем вече да различим диференцирания. Там ние чувствуваме едно единство, това, което изхожда от нормалните Духове на Мъдростта, се слива за нас в едно единство. И ако запитаме сега: къде се показва това, което произхожда от това единство на Духовете на Мъдростта, които имат тяхното обиталище непосредствено на Слънцето, къде се показва това в неговия ефект върху Земята, тогава стигаме до една още по-обширна сфера.

Сферата на един такъв Дух, който някога вдъхнови Буда, който следователно е Духът на Движението на Планетата Меркурий, тази сфера е още малка в отношение с много по-обширната сфера, която в процеса на

развитието на човечеството е дирижирана от чувствуваната като единство духовна Същност на Мъдростта, която трябва да бъде търсена на Слънцето. Ако се върнем назад в миналото в културата на древна Индия, там ще намерим, че седемте свещени Риши /индийски Учители/ са говорели за това, което всеки един от тях можеше да даде на човечеството от техните окултни основи. Те имаха съзнанието, че бяха съхранили това, което е било направлявано от Духовете на Движението в течение на седем дълги културни периода. И като че наведнаж в земното развитие трябваше да действуват седем редуващи се една след друга епохи, чрез това, че поставиха един до друг в един колегиум велики индивидуалности, стана така, че тези седем редуващи се дейности на Духовете на Движението се проявиха в това, което седемте свещени Риши имаха да кажат на човечеството, всеки един от себе си. С това те не твърдяха, че това, което имаха да дадат, е непосредствено едно излияние на един Дух на Движението, а казваха: това е като един спомен в душата на всеки един за това, което Духовете на Движението бяха дали по-рано. Защото великите мъдрости, които свещените Риши дадоха на човечеството, бяха великите спомени за атлантските култури, само че приели една нова форма. Обаче тези седем свещени Риши казваха същевременно: над това, което ние имаме да дадем като култури на редуващите се епохи, се намира нещо друго, което живее над нашата сфера. Свещените Риши наричаха *Вишвакарман* това, което се намираше над тяхната сфера. Следователно те намекваха за нещо, което се намира над тяхната сфера, което обхваща една по-голяма земна сфера в сравнение с тази на отделните Духове на Движението. Както тези сфери на Духовете на Времето, свещените Риши намекваха за културни епохи, които са по-големи от тези на отделните Духове на Движението. След това дойде културата на Заратустра, която сочеше отново същото нещо, което свещените Риши нарекоха Вишвакарман; само че той сочеше това по свой начин. Той го нарече Аура-Маздао. Както свещените Риши така също и Заратустра знаеха, че онова, което се разбираше с името Вишвакарман, представлява Духа на Мъдростта, който разлива своите сили обхватно върху Земята и има по-големи сфери отколкото тези на отделните Духове на Движението. Заратустра също мислеше, че Аура-Маздао има по-големи сфери отколкото тези на Духовете на Движението. И дойде Египетската култура, която изхождайки от определени причини, видя необходимостта да каже: настоящето, т.е. тогавашното египетско настояще, не е пригодно да насочи така по гледа нагоре към онзи слънчев Дух на Мъдростта, който Заратустра беше предчувствувал по свой начин. Ето

защо Египетската култура облече своя възглед за същността на този Дух в легендата, че този Дух, кога то той искаше да се съобщи на Земята, е бил веднага разкъсан на парчета. *Озирис*, който бе разкъсан от своя брат, той е един намек за това, за което бяха намекнали вече свещените индийски Риши с техния Вишвакарман. И след това дойде четвъртата следатлантска културна епоха /Гръцко-Латинската/ и посочи, че онова, за което беше намекнала всяка една културна епоха, може да бъде постигнато чрез особените условия в непосредствено виждане именно за тази четвърта културна епоха; т.е., че е дадена възможността чрез особени процеси на четвъртата следатлантска културна епоха да бъде вдъхновена една личност. Седемте Риши намекнаха за това, че това Същество *съществува*; Заратустра каза, че окултният поглед, който е насочен към Слънцето, *вижда* това Същество; Египетската култура казваше, че това Същество е още така чуждо за Земята, че човекът го намира само *след смъртта*; четвъртата културна епоха трябваше да покаже това, че в условията на нашето земно развитие беше настъпи времето, когато едно човешко същество можеше да бъде *непосредствено вдъхновено* от този Дух на Мъдростта. Чрез това беше възможно да бъде познато, че фактически сферата на този Дух на Мъдростта от Слънцето беше по-обхватна от сферата на Духовете на Движението, защото тя обхваща сега целия културен процес на Земята.

Това значи: Онова, което в езика на свещените индийски Риши се нарича Вишвакарман, в езика на Заратустра Аура-Маздао, в езика на Египетската култура /когато действително разбираме, какво се крие зад това име/ *Озирис* и това, което в езика на четвъртата следатлантска култура бе названо с думата *Христос*, това просия, изпрати своята светлина през вратата на слънчевия Дух на Мъдростта. Както съвсем не казах, че чрез Буда беше просиял /изпратил своята светлина/ само Духът на Движението, също така аз съвсем не казвам, че чрез *Христос* беше просиял само слънчевият Дух на Мъдростта. Той беше вратата, за да насочи окултния поглед навън в безкрайните сфери, в които съществуват Духовете на по-висшите йерархии; обаче входът, вратата беше Духът на Мъдростта, слънчевият Дух на Мъдростта. Както Слънцето се отнася към планетите така слънчевият Дух на Мъдростта се отнася към Духовете на Движението, които от тяхна страна се отразяват в такива Духове, като този, който вдъхнови Буда. Така е разбрала тези неща Х.П. Блаватска в нейната добра стара теория, на нея никога не и е хрумвало да отъждестви *Христос* с някой от Духовете на Движението, които действуват чрез планетите.

Би било едно огромно отклонение от първоначалния дух на Теософското Движение, в което царуваха такива велики, верни и важни, истини на

Окултизма, ако би се стигнало до смесването на това, което Окултизмът може да ни предаде върху такива духове, които достигат тяхната върхова точка в едно име като това на Буда, за когото Х.П. Блаватска така ясно показва в нейното просто изложение, че той отговаря на Духа на Движението на Меркурий... би било едно скъсване с всички първоначални изходни точки на теософското учение, което някога бе правилно разбрано и съгласно което никога духът на Буда не би бил смесен с Христовия Дух,... ако днес бихме разбъркали едно през друго тези Същества; ако изхождайки от основните елементи на окултното учение не бихме знаели да направим разликата между онези Духове, които ръководят развитието на човечеството в течение на редуващите се една след друга сфери на времето и които достигат тяхната върхова точка в духове като Буда, и онзи Дух, за който са наемквали всички други, също и самият Буда, който е *Духът на Единството* на земната култура, както слънцето е единното тяло за планетната система. И в смисъла на четвъртата следатлантска култура този единен Дух трябва да бъде наречен *Христос*. В слънчевата система не може да се говори в обикновения смисъл за две слънца и да се каже: друго слънце покрива единият път съзвездието Овен, друго е това, което покрива другият път съзвездието Козирог. Трябва да бъдем наясно, че това е същото Слънце, което минава през целия Зодиак и че това са различни планети, които минават пред съзвездиата на Зодиака. Обаче също така трябва да бъдем наясно, когато говорим за Христос, който минава през културните сфери на цялото развитие на човечеството на Земята, както това е било признато във всички времена от всички религии, там, където тези религии бяха до стигнали техния връх. Тогава трябва да различаваме този Христов Дух от Духовете на отделните сфери, които намират своя връх така да се каже във великите индивидуалности, както Будизмът намира своя връх в Буда. Това ни показва, как можем да намерим само обективната страна в тези неща. Когато западният окултист иска да обърне вниманието върху този факт, той не трябва да бъде упрекуван, че иска да застъпва нещо, което би било нетолерантност по отношение на другите религии и техните системи, тъй като Духовната Наука има задачата да отдаде правото на всяка една религия. При един такъв упрек не трябва да се забравя, че това, което се изисква, е било вече сторено от западния Окултист Нима Христовият Импулс е излязъл от запада? Нима някой народ на запада е родил Христовия Импулс от своята народност, от своята раса? Не, той е приел Христовия Импулс като един Импулс, който важи за цялото човечество, въпреки че по отношение на неговото външно появяване този Христов Импулс е бил чужд на народите на запада. Чрез западната култура е показала първо, че тя има разбиране за онова самоотрицание относно не-

говото собствено притежание. Западът се отказа от Духа на Движението действащ като непосредствен вдъхновител от планетата Марс и замени този вдъхновител чрез Христовия Дух, с Вдъхновителя, който отговаря на слънчевия Дух на Мъдростта. С това западът извърши едно важно дело. И неуместно е, когато от друга религиозна страна западът е упрекван за нетолерантност върху *този* въпрос. Великите ръководители на другите религии показват навсякъде, че над Духовете на Движението те признават Духа на Мъдростта. Само онези, които искат да направят от техния Дух на Движението под едно друго име един вид ръководещ Дух, те самите не искат да направят стъпката да се издигнат от техния Дух до *Духа* на Слънцето, само те могат да говорят за това, че се проявява нетолерантност от страна на тези, които вече са проявили тази толерантност. Нека в други области бъде проявена онази толерантност, която западът е проявил, като е заменил своя Дух на Движението с Духа на Мъдростта.

Така с това деяние е извършено преди възникването на Теософското Движение теософското деяние, да се помогне на отделните религии да добият тяхното право, като нито един отделен импулс принадлежащ, на някоя отделна група хора не се счита за *Христос*, а се претендира само това, което Теософията също претендира: да се търси онзи Импулс, който е един Импулс на човечеството за разлика от специалните религии, както Слънчевият Импулс за всичките планети. Обични приятели, когато този факт е изложен така обективно, това става от дълбочините на Окултизма; И ако някога би било казано, че това представяне на Христовия Импулс произлиза от някакъв особен национален или народен интерес или от интереса на запада, това би било възможно само от едно незнание на фактическите отношения или от едно изопачение на тези отношения. Във всички неща важното е това, да гледаме неподправено и смело самите обективни факти. Ние можем да сторим това само тогава, когато вникнем с погледа в дълбочините на мировото развитие. Всички окултни истини ни показват в крайна сметка, как става развитието на човечеството и на света; обаче ние трябва да имаме смелостта, а също и безпристрастието, да застанем пред това развитие на света. Какво значение имат за нас имена, дали те са взети от изтока или от запада, дали те са носени от тези или онези лични духове, те нямат значение за нас. Това, което става в света, то има значение за нас, това, което действа в света, то има значение за нас, него трябва да изповядваме ние. И Духовната Наука ни довежда до там, да гледаме това, да виждаме това, което действа в света. Бих могъл да кажа, че всъщност в полето на Духовната Наука ние имаме възможност от самия инстинкт да намерим това, което е правилно. Не трябва постоянно да жадуваме за нови сензации, а да

се стараем малко да разберем това, което се крие в първите импулси на Теософското Движение. Когато Х.П. Блаватска, отъждестви Буда с Меркурий, тя изказа една велика истина, която е позната толкова по-добре, колкото повече хората познаят в окултната област отношението на Буда към *Христа*, както познаваме по-добре космическите отношения, както познаваме по-добре отношението на планетата Меркурий към неподвижната звезда Слънце. Нещата не се оставят да бъдат коренно изменени чрез предразсъдъците на хората; те произвеждат правилното в културния процес само тогава, когато ги гледаме безпристрастно в очите. Това разглеждане трябваше да бъде прибавено именно към онова, което бе казано днес върху действащите в планетите и в Слънцето Духове, защото тези Духове простират тяхното действие върху Земята, и за многото неща, които трябва да бъдат изнасяни в популярните сказки, светът не предчувствува, колко дълбоко се коренят те в окултните основи. Колкото дълбоко основано е отношението, което трябва да бъде дадено сега за редуващите се една след друга културни сфери, от които една намира своята върхова точка в Буда, другата в това - наречете го както щете: четвъртата културна епоха го нарече *Христос*. Как едното се отличава от другото, това може да се узнае само от дълбочините на Окултизма. Обаче Окултизмът ни свидетелствува също, как, ако виждаме правилно, Космосът ни предлага навсякъде знаци за това, което говори дълбоко на нашите сърца. Така щото можем да кажем: когато се научим да познаваме писмеността, която е разпростряна в Космоса, в звездите, когато се научим да познаваме тази писменост в нейното подреждане и движение, тогава навсякъде от Космоса ни говори онова, което прониква нашите сърца с истината, с Любовта и с онова религиозно чувство, което носи развитието на човечеството по-нататък от епоха на епоха.

СКАЗКА ДЕСЕТА

От, описанието, което можахме да дадем вчера върху съвместното действие на различните Духове на отделните йерархии в природните царства, ни остана първо още едно разглеждане на минералното царство. Спомняме си, че можахме да охарактеризираме минералното царство така, че на физическото поле, във физическия свят от него съществува само физическото тяло, че напротив трябва да търсим онова, което отговаря на етерното тяло на минерала в така наречения астрален свят, астралното тяло в света на нисшия Девакан и същинския групов аз на минерала във висшия свят на Девакана. По този начин минералът образува една чудна противоположност на човека. Докато трябваше да кажем при човека, че при него на физическото поле действуват всичките четири члена на неговото същество, както физическото така и етерното и астрал-

ното тяло и неговият Аз, ние трябва така да се каже да разгложим и отделим едно от друго онова, което човекът има заедно във физическия свят, и да кажем: при минерала трябва да търсим онова, което отговаря на етерното тяло на човека в астралния свят, на астралното поле, на полето на Девакана астралното тяло и на полето на висшия Девакан груповия аз на минералите. Така за минералното царство това, което е обхванато в един свят при човека, ние трябва да го търсим разпределено по отношение на неговия начин на действие в различни светове. Когато отново проследим с окултния поглед, за какво се касае действително тук, оказва се следното: в смисъла на Окултизма от минералното царство на физическото поле трябва да търсим първо въобще само това, което е физически действително възприемаемо, което следователно е възприемаемо за външните сетива от минерала. Трябва да бъдем наясно върху това, че първо от минералното царство е възприемаемо онова, което наричаме форми. Знаем - това може да бъде тук само засегнато -, че на нас минералният свят ни се явява, поне отчасти, така оформен, щото чувствуваме тези форми като нещо подходящо за минералната природа. Когато виждаме едно тяло имащо формата на куб и друго имащо друга форма, ние знаем, че тези форми не са нещо случайно, а че те са свързани по определен начин с природата на минерала. Окултното изследване ни учи, че тези форми в минералното царство, които назоваваме също кристални форми, трябва да бъдат приписани на начина на действие на Духовете на Формата. Именно защото застъпва навсякъде действителността и търси, от къде произхожда това или онова, наименованията в него се дават така, че самото име сочи към нещо характерно. И наименованието "Духове на Формата" бе избрано поради това, защото в царството, което на Земята наричаме минерално царство, се оказват действащи Духовете на Формата и по-нататък преди всичко действуват потомците на Духовете на Формата, в смисъла, в който в тези сказки говорихме за потомци на Духовете на висшите йерархии. Ако искаме да разберем природата на минерала, ние трябва сега да бъдем наясно върху това, че за физическото възприятие от минерала съществуват главно тези форми; след това обаче определени сили, които се проявяват в минералното царство, например силите на електричеството, на магнетизма, сили, които правят, минералите да ни се явяват в определени цветове; накратко казано трябва да бъдем наясно върху това, че всъщност от минералното царство на физическото поле можем да наблюдаваме главно формата. Нека отначало не обръщаме внимание на другите качества и да разгледаме формата, която срещаме поне при голяма част на минералното царство и нека бъдем наясно, че тази чиста форма произхожда първо от начина на действие на Духовете на Формата или от техните потомци. Сега стигаме до

това, което трябва да считаме като втори член на едно същество на минералното царство, до така нареченото етерно тяло. Окултният изследовател намира това, което трябва да счита като етерно тяло при един минерал, не във физическия свят; той го намира в същата област, в която трябва да търси, когато например иска да намери астралното тяло на растението или груповия аз на животните. И вчера ние видяхме: той няма нужда да предприема нещо друго със своята душа, освен онова, което е необходимо, за да намери груповите азове на животните. Със същите състояния на съзнанието, с които възприема груповите азове на животните, той намира също астралните тела на растенията и това, което стои като етерно тяло на основата на минерала. Ние видяхме, че за целта трябва да се издигнем с нашето наблюдение до областта на планетите на нашата планетна система; следователно при нашата планетна система до онези планети, които съществуват във от Земята. И ние показахме, как така да се каже непосредствено от тези планети, от местата на тези планети действуват съответните сили, които се проявяват в груповите азове на животните, в астралните тела на растенията.

Обаче към планетите трябва да отидем също, когато искаме да търсим това, което действува етерно в минералите. Как един минерал е облян с жизнени сили, това ни се показва първо, когато отидем до онзи общ живот, който е еднороден от Земята до другите планети на нашата планетна система. Така следователно ние имаме принципа, чрез който е оживотворен минералът, не на физическото поле, не трябва да го търсим в областта, която нашата Земя непосредствено ни предлага, а в жизнените течения, които се разливат надолу от планетите. Във всеки случай този принцип е подбуден от Слънцето, но се разлива непосредствено именно от планетите и прониква живо нашата планета Земя, за да проникнат с техните потомци, етерните природни духове, за които говорихме, онова, което е форма: Така щото следователно онова, което е форма, има *вътрешност*; с други думи казано, формата на минерала, която - произхождаща единствено от физическото поле - не е проницаема, а ни оказва съпротивление. Ако в минерала не би действувало нищо друго освен това, което е действено на физическото поле, тогава ние бихме възприемали от минерала само формата: Обаче тази форма е изпълнена с вътрешност. Минералът все пак има вътрешност, той има вътрешността на различните минерални вещества. Той има не само форма, има материя, има вещество. Когато виждаме това вещество непосредствено във физическия свят, то е обаче едно мъртво вещество, но за мировото пространство не е мъртво, поне за пространството на планетите то е нещо, което принадлежи на неговия живот, което излъчва живота на планетната система. Както човешкият или животинският организъм отделя - да ре-

чем - също твърди продукти, ноктите например, така бива отделено минералното вещество. Обаче действащите сили, чрез които то бива отделено, не трябва да се търсят на самата Земя, и затова те ни се явяват мъртви за Земята. Тези жизнени течения, тези жизнени сили, това етерно естество трябва да бъде търсено разливащо се надолу от отделните планети. И както при разглеждането груповите азове на животните можахме да кажем, груповите азове създават в същност само общи форми, които биват специализирани по-нататък, така също трябва да кажем: жизнените течения, които се разливат надолу от различните планети и проникват всестранно Земята, те не създават за минералите формите, защото тези форми са създадени от Духовете на Формата, обаче тези течения проникват минералите с вътрешност. Но първо така, че тази вътрешност дава определени главни типове, главни вътрешности, главни вещества, като всяко едно от тези вещества е свързано с определено течение, което излиза от една планета. Но поради това, че минералите са до били вече твърди форми, тези планетарни течения не създават типове отговарящи на планетите, които те повече са в движение, а еднозначни типове. И след това чрез различните положения на планетите, както обясних това вчера за груповите души на животните, освен главните типове, освен главните вещества биват създадени други типове, вторични вещества, които отново зависят от констелациите на планетите; Обаче това, което планетите създават чрез тяхната първична свойственост, то се изразява в главните вещества на земния организъм. Следователно имаме определени главни минерални вещества на земния организъм, за които можем да кажем: тук имаме едно вещество, което е такова, каквото е благодарение на това, че е проникнато с етерното течение идващо от една планета; едно друго вещество е проникнато от етерното течение на една друга планета. Така че, трябва да припишем природата на минералните вещества на дейности съществуващи в планетната система, на дейности, които се проявяват като етерни течения в земния организъм.

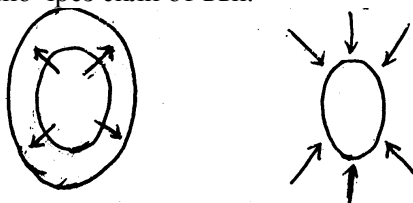
И затова окултните школи, които имат да изследват такива въпроси, са свързали главните вещества на нашия земен организъм с планетите така, че са назвали онези вещества, които са произведени напълно не посредствено - не чрез констелацията, а чрез главната дейност на планетата, със същите или с подобни име на както планетите или най-малко са свързали тези вещества със съответните планети, а именно така, че е било спазено действително окултното наблюдение. Да вземем в нашата планетна система планетата Сатурн; с течението, което прониква непосредствено от него като етерно течение Земята, е свързано веществото, което наричаме олово; следователно в оловото имаме едно основно вещество, което е вътрешно оживено от Сатурн. От Юпитер имаме като

главно вещество калая, от Марс желязото, от Венера /не Венера на днешната астрономия, а Венера на Окултизма, която отговаря на Меркурий на астрономията/ имаме медта. При Меркурий трябва да имаме предвид, че той е бил по-късно смесен с Венера. Това, което е произвела жизнената дейност на Меркурий/в смисъла на истинското окултно наименование/, това, което е произвела жизнената дейност на тази планета като вещество прониквайки земния организъм, показва още повече подобие то с планетата благодарение на по-голямата близост; защото Меркурий стои по-близо до Земята отколкото другите планети. Ето защо на веществото произведено от неговото жизнено течение е дадено същото име както на планетата, а именно меркурий или живак. Това са главните вещества, които в тяхното етерно тяло са свързани със съответните планети на планетната система.

И ако си припомним, как трябваше да говорим за това, което въобще действа от планетната система, по отношение на груповите души на животните, по отношение на астралните тела на растенията, ако си припомним, че винаги се касаеше за същества, които са във връзка с Духовете на Движението, или със самите тях или с техните потомци, ще ни бъде ясно, че тези същества действуват в тяхната цялост от планетите върху Земята. Така ние трябва отново да причислим към сферата на *Духовете на Движението* - онова, което прониква етерно минералните вещества.

Ние трябва да се издигнем така да се каже само с един свят по-горе, когато искаме да разгледаме това, което принадлежи на минералното царство като астрално тяло. В целия смисъл на нашето разглеждане ще Ви бъде ясно, че - както трябваше да се издигнем от астралното тяло на растенията до техния групов аз, от планетите до Слънцето, до неподвижната звезда - така също, когато преминаваме от етерното тяло към астралното тяло при минералното царство трябва да се издигнем отново до неподвижната звезда. Това значи, можем да разберем, как окултният поглед ни казва, че астралното естество на минерала действа в редица духовни същества на йерархиите от онова, което е възприемаемо непосредствено от Слънцето, от това, което наричаме Духове на Мъдростта или което е свързано със сферата на тези Духове на Мъдростта. Следователно тук трябва да включим също всичко, което представлява потомци на Духовете на Мъдростта. Това, което действа тук в минерала, се показва на окултното изследване разделено, вън от минерала. Но то се показва така, че във всеки случай животът - който сега бе описан като намиращ се в минерала, като етерно естество на минерала - е изтласкано вътре в него от вън. Докато астралното тяло - да речем - при човека или животното държи съвкупно етерното тяло от вътре, при минерала етер-

ното тяло а така да се каже *притиквано съвкупно* от астралното тяло, което се намира вън от минерала, а не присвивано заедно от вътре както при човека или животното. Когато разглеждаме отношението на астралното тяло на човека към неговото етерно тяло, бихме могли да кажем, че това, което действа като етерно тяло, е съдържано заедно чрез привличащи сили, а при минерала положението е такова, че етерното тяло е притиквано съвкупно чрез сили от вън.

Така щото следователно във формата на минерала е тикано вътре чрез астрални действени сили съдържанието, вътрешността, които се изразява чрез етерното течение. Минералът е придържан съвкупно от вън, а именно чрез това, че този минерал е определен чрез различните положения, които Слънцето има към Земята относно това астрално присвиване. Бихме могли да кажем: от точката, от която Слънцето огрява Земята, в минерала е втикано вътре етерното вещество.

Докато следователно това етерно вещество е управлявано от планетата, то е втиквано вътре и съдържано за едно в минерала или кристала от Слънцето, от онези сили, които принадлежат на сферата на *Духовете на Мъдростта*. Но сега се показва нещо твърде забележително. Когато изследване окултно това действие, което се упражнява като астрална сила от Слънцето върху минералите, ние познаваме именно в тази точка най-ясно един извънредно важен факт: тук се научавам е именно да познаваме, че, докато етерните сили, които произхождат от планетите, действуват върху минералите и образуват всъщност техните основни вещества, от Слънцето също се разливат такива етерни течения върху Земята. Следователно: докато за нормалното образуване на минералите вещественото етерно идва от планетите и само етерното вещество бива свито заедно, тикано заедно от вън чрез силите, които изхождат от Слънцето, положението не е такова, че от Слънцето да не идват никакви етерни течения върху Земята. В действителност такова течение се разлива от Слънцето върху Земята. От къде произхожда това? Защо от Слънцето се разлива надолу върху Земята едно етерно течение, което един вид може да оживи вътрешно минерала? Защо става това? Това става поради причината, че тук действуват това, което аз нарекох луциферически принцип. Онези Духове, които от редицата на йерархиите, на висшите йерархии, действуват астрално върху минералите, са - както току що споменахме –

Духовете на Мъдростта, докато Духовете на Движението действуват етерно. Съществуват обаче такива Духове на Мъдростта действувачи от Слънцето, които са изменили целия техен процес на развитие; те действуват, както именно бе описано: Те действуват астрално върху минералите.

Има обаче Духове на Мъдростта, които са станали луциферически. Ние можахме да наречем това преминаване на нормални духовни същества в категорията на луциферическите същества един вид разбунтуване във Вселената. Това разбунтуване е произведено чрез факта, че определени духове на йерархическата степен възстават против техните себеподобни и чрез това действуват против тях, произвеждат нещо друго. Това въставане е произведено чрез факта, че тези същества не вървят в тяхното развитие в крак с нормалните духове. Те изостават просто назад на една предишна степен; така както изживяваме в нашата собствена душа, че искаме да вървим напред, обаче представите и навиците не ни пускат, защото и те искат да съществуват. Нашите навици са често пъти бунтовниците против това, което сме добили в една нова епоха на живота. Така духовните същества, които са изостанали на една предишна степен, са бунтовниците във Вселената. Луциферическите духове, Духовете на Мъдростта от втората йерархия, които не са изменили тяхната нормална еволюция, се стремят сега, вместо да изпращат от Слънцето астрални течения върху минералите, да изпращат етерни течения върху Земята. Чрез това обаче стана така, че бе образувано определено едно основно минерално вещество, което получи своята вътрешност направо от Слънцето. Следователно това основно вещество получи своята вътрешност не от планетите, а от Слънцето: това вещество е златото. Ето защо окултистът е приписал златото направо на Слънцето. Златото е онова луциферическо минерално вещество, което по отношение на неговата вътрешност не е произведено етерно от планетите, а от Слънце то. Поради това този метал е в известно отношение нещо различно от другите метали.

Сега Вие можете лесно да разберете, как поради това, че етерните течения идват от Слънцето и произвеждат нещо на Земята, което всъщност на Земята е един бунтовнически принцип и че чрез това е нарушено равновесието на Земята. Равновесието на Земята по отношение на минералното царство би съществувало тогава, когато всички етерни влияния биха идвали от планетите, а от Слънцето биха идвали върху минералите само астралните влияния; но ето че от Слънцето също идват направо етерни влияния, които нарушават равновесието. Това равновесие трябваше да бъде отново възстановено от мъдрите Ръководители на света. Земята не можеше да извърши така своето развитие. Съвместното действие на йерархиите трябваше да става така, че да бъде създадено отново

равновесие. На по-силните луциферически етерни сили трябваше да бъдат противопоставени сили, които да парализират по определен начин това действие, да го премахнат. Това може да стане само благодарение на факта, че на етерното течение, което идваше от Слънцето, бе противопоставено едно друго течение, което влезе във взаимодействие с него и уравни неговите действия по определен начин. Докато следователно някои Духове на Мъдростта се оказаха луциферически и изпратиха етерни течения от Слънцето в земното минерално царство, други Духове се погрижиха, щото на тези течения да бъдат противопоставени други течения. Тези противоположни течения, които възстановяват отново равновесието, бяха създадени чрез това, че от нарушеното равновесие на веществото на Земята бе отделена една част и така бе създадена земната Луна, която се върти около Земята. По този начин срещу етерните течения от слънцето идват етерните течения, които се излъчват от Луната и се разливат върху Земята от една съвършено друга страна, като възстановяват отново равновесието. Понеже луциферически Духове на Мъдростта бяха получили на Слънцето възможността да изпращат етерни течения, *други* Духове на Мъдростта трябваше да се откажат да действуват от Слънцето, като се съгласиха напротив да използват техните сили с цел да възстановят равновесието. Това значи: на Луната бе основана една милова колония, една планетна колония, от която се разливат етерни течения към Земята, така че бе създадено едно вещество, което трябваше да се намира в Земята, за да бъде отслабена пряката сила на златото. Това стана благодарение на факта, че Луната бе отделена от Земята. И от Духовете на Мъдростта, които отделиха Луната и станаха сега противници на луциферическите духове от Слънцето, се разливаха върху Земята онези етерни сили, които доведоха до образуването на среброто като вещество. От това виждате, че във Вселената, в Космоса определени неща действуват така, че - бих могъл да кажа - не можем да разберем тази Вселена с определена схема, а особеното е, че навсякъде тази схема е нарушена. Ако някой би искал да твърди схематично, че всички етерни сили за минералите идват от планетите, той би сгрешил; Защото в действителност от други страни идват други две етерни течения - едното от Слънцето, другото от Луната. Чрез това са създадени именно по друг начин две основни вещества.

Ако искаме да си онагледим, как това, което току що разказах, се изразява външно във Вселената, можем да изберем за целта следния път: трябва първо да си изясним, що значи всъщност това, че ние виждаме, когато гледаме нагоре към Слънцето. Преди няколко дни показа, как от висшите йерархии на Слънцето, на неподвижната звезда изминават едно собствено развитие само Духовете, които се простират надолу до Духовете на

Мъдростта. Така щото можем да кажем: когато насочим погледа навън към една неподвижна звезда, тогава това, което се намира в нея е всъщност веществено съдържание на Духовете на Мъдростта. Това е истинското съдържание на неподвижната звезда. Да, човек може да си състави една представа за това, що е това вещество на Духовете на Мъдростта, само тогава, когато вземе това, което в самия него съществува поне като, *образ* на това вещество.

Кое в самите нас, в човека, в човешката душа е образ на веществото на Духовете на Мъдростта? Нашите *мисли*. Обаче ние не виждаме нашите мисли с физическите очи. Това е същественото, че също неподвижните звезди, доколкото те са арена на истинските Духове на Мъдростта, не могат да бъдат виждани с физическите очи. Тук ние се намираме на една точка, където отново можем да обърнем вниманието върху извън редно важното, което срещаме в религиозните документи, които са изградени върху Окултизма. Вие знаете, че в библейския документ на Сътворението човеците са създадени по един твърде особен начин. Там ни се казва, че Луцифер пристъпи само към Ева и и каза: ако тя направи това, което той иска, ще и се отворят очите. Който познава оригиналния текст, той не ще побърза да даде тук едно символично обяснение. Защото това, което Библията разбира като добро или зло, то не се отнася за моралното добро или зло - то принадлежи на една съвършено друга история на културното развитие -; това, което в Библията се нарича добро и зло, то е виждано външно като нещо, то не е виждано духовно-душевно, а със сетивните очи. "Очите ви ще се отворят!" По-рано те не бяха отворени. Тези думи трябва да се разбират буквално. Преди Луцифер да пристъпи към хората и да ги изкуси, човекът можеше да гледа навън: той виждаше неподвижните звезди с едно първично, отредено на човека ясновидство, но ги виждаше така, както те са в тяхното вещество като субстанция на Духовете на Мъдростта: той ги виждаше духовно. И той започна да ги вижда физически: Светлината се яви за неговите физически очи едвам тогава, когато той самият, човекът, падна в изкушението на Луцифер. Това значи: така както неподвижните звезди са управлявани първо от Духовете на Мъдростта, те не са видими физически, те не пръскат физическа светлина. Физическа светлина може да бъде разпространявана само тогава, когато на основата се намира нещо, което е като един носител на светлината, когато така да се каже светлината е обвързана от един носител. За да може една неподвижна звезда да стане видима, за това е необходимо още нещо друго освен действието на духовните Същества на Мъдростта в неподвижната звезда. Затова е необходимо, в неподвижната звезда да действуват луциферически духове, които се бунтуват срещу чистата субстанция на Мъдростта, които пропиват тази субстанция

на Мъдростта с техния принцип. И така, това, което в неподвижната звезда е видимо само духовно, е примесено с това, което се разбунтува против тази чисто духовна видимост като луциферическо естество в неподвижната звезда, което изнася светлината до физическо явление.

Неподвижната звезда не би била видима, ако наред с нормално направените Духове на Мъдростта в нея нямаше също такива, които не бяха достигнали целта на тяхното развитие, които са изостанали на една по-ниска степен, или на степенята на Духовете на Движението или на тази на Духовете на Формата. Изостанали Духове на Мъдростта, които не бяха достигнали целта на тяхното развитие, тях имаме като носители на светлината в лишената от физическа светлина духовна субстанция на неподвижните звезди. И когато сега сме наясно върху това, че следователно всъщност от неподвижните звезди, следователно също от нашето Слънце, ни се изпраща физическа светлина затова, защото към нормалните Духове на Мъдростта се прибавят изостаналите такива и стават носители на светлината, Луцифер Фосфорос, сега ще ни стане също ясно, че същата причина, която прави Слънцето видимо, която ни изпраща светлина от неподвижната звезда, е същата тази, която изпраща етерните жизнени течения към Земята и произвежда златото. Ето защо беше необходимо от Луната да действуват именно противоположните сили, които /окултният поглед възприема това като етерни течения/ довеждат до среброто. Но щом действително има Духове на Мъдростта, които противопоставят Луната на Слънцето, за да създадат едно уравнисяване, ние трябва да си кажем: тези Духове на Мъдростта намиращи се на Луната не могат да светят физически, защото Духовете на Мъдростта не светят физически. Ето защо когато окултният поглед търси духовете на Луната, той не ги намира светещи /физически/. Обаче тези Духове на Мъдростта, които основаха на Луната една колония, трябва да изключат луциферическите духове именно от Луната, иначе не би могло да се поддържа никакво равновесие.

Ето защо от Луната не може да се разлива никаква собствена физическа светлина, а е отразена само светлината, която иде от Слънцето. На Луната са се настанили напълно нормални Духове на Мъдростта като чрез една пожертвуване, за да снабдяват от там Земята с необходимите течения, които държат равновесието срещу луциферическите течения идващи от Слънцето. Ето защо от Луната е изключена собствената светлина. И сега не е трудно да видим във външното състояние на нещата, които срещаме във физическия свят, един символ за една дълбока окултна връзка. От Слънцето ни идва собствена светлина на това Слънце, от Луната не; и отразената светлина, която ни идва от Луната и на която носител е Луцифер, - Луцифер Фосфорос -, ни показва, че тази светлина е изклю-

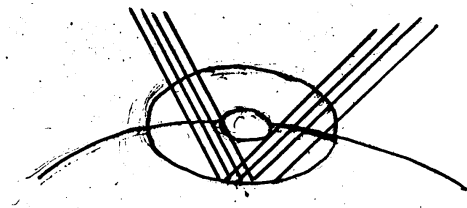
чена от Луната. Това, което е Луцифер, може да ни се яви само благодарение на това в един образ, в една майя /иллюзия/, от Луната, че е отразена слънчевата светлина. Следователно, когато например лунният сърп отразява слънчева светлина, тогава на Луната няма първо нищо от луциферически Духове на Мъдростта, а това, което се разлива от Слънцето от страна на луциферически те Духове на Мъдростта, е отразено като светлина. Когато насочим окултния поглед към Луната нагоре, тогава изчезва това, което физическият поглед вижда, тогава изчезва светещият лунен сърп, защото той съществува само за физическите очи; обаче на мястото, където, се намира лунният сърп, там на окултния поглед се показва действителната Същност, която стои на основата на светлината в Космоса, показва ни се образът на Луцифер, обаче като един отразен образ. Представете си следователно образа на Луцифер за окултния поглед поставен на мястото на лунния сърп, тогава трябва да кажете: тази Луна дължи своето раждане на обстоятелството, че нормални Духове на Мъдростта са се отказали от тяхното обиталище на Слънцето, преместили са тяхното обиталище тази колония на Луната и обвързват това, което се излъчва от луциферическите духове. Ето защо за окултния поглед Духът на Мъдростта не се показва тук над лунния сърп, а обвързващ луциферическия принцип. Като един добър Дух на Мъдростта, който обвързва под себе си луциферическия принцип, така ни се показва символично за имажинацията /имагинативно, образно астрално виждане/ окултното състояние на нещата. Ето защо окултистите са поставили една фигура, един образ, който обикновено се схваща като един *Архи-Вестител* /Архангел/ на висшия Дух на Мъдростта, който укротява Луцифера, който е окован, обвързан. Това е един окултен образ. Вие ще намерите също между нашите окултни картини една, която представя, как Архангелът обвързва Луцифер. Това сочи към дълбоки окултни тайни. Това, което се явява външно в майята, трябва да се припише всъщност на съвместното действие на духовете на йерархиите. Когато виждаме лунния сърп с физическите очи, разливащ сребърна светлина, и от горе още като една сянка там вътре тъмното, което понякога може да се вижда, лунният сърп се превръща за окултния поглед в едно живо същество с обвързващия Дух над него, който възстановява равновесието от Луната. Вие виждате следователно, че за да бъде произведено едно такова явление, каквото е нашата земна Луна, в Космоса са необходими определени предприятия. Съвместното действие на различните йерархии в Космоса е нещо твърде сложно и ако бихме изнесли даже една по-дълга редица от сказки, ние бихме могли винаги да дадем само намеци; Ние можем да обясним само принципа, *как* тези духовни йерархии действуват съвместно.

Запазете, моля Ви, тази мисъл, която току що бе изнесена във връзка с астралното тяло на минералите. Сега трябва да разгледаме още *груповия* *Аз* на минералите. Когато обгърнем с поглед този групов аз, той трябва да бъде търсен в един още по-висш свръхсетивен свят, т.е. в един свят, който не намираме в областите, в които се намират груповите азове на животните или тези на растенията. Ето защо ние не можем да намерим груповия аз на минералите на Слънцето. Но къде се показва на окултния поглед груповият аз на минералите? Видите ли, това е особеното, че този групов аз на минералите няма всъщност никъде своя край, кога то излезем в мировото пространство, че той се намира в цялото обширно мирово пространство и действа от там. Тук ние стигаме до там, да разберем: ние трябва да търсим груповия аз на минералите във в планетната система, трябва да го считаме като нещо, което действа от във в планетната система, в планетно то царство. Този факт съвпада също с това, което знаете от Акашовата Летопис: че непосредствено по-високата класа Същества след Духовете на Мъдростта, са Духовете на Волята или *Престолите*, които принадлежат на първата йерархия обаче техните потомци не стоят така високо, за да се числят към първата йерархия, тези Духове на Волята или техните потомци дават онова, което води до груповите азове на минералите и което всъщност действа в; Планетната система. Това съвпада също с факта, че образуването на планетната система започва веднага с еманацията /разливане на собственото вещество/ на Духовете на Волята, а именно с образуването на стария Сатурн, който е произведен от тези Духове на Волята. Както някога тези Духове изградиха от Вселената първото въплъщение на нашата Земя, така действуват те още също и сега. Ние можем да видим тези Духове на Волята само чрез това, че, когато стават луциферически духове, те се показват по определен начин в онези явления, които намираме като минерали в областта на Земята и които идват един вид от мировото пространство. На нас ни се показва - бихме могли да кажем - космическият произход, извънземният произход на това, за което става дума, чрез това, че, когато тези Духове на Волята, действуват, те се присъединяват, леко се присъединяват към това, което действа в планетната система - *кометни* като и *метеорни* същества, кометен и метеорен живот.

Ние показахме, какъв смисъл има този живот в планетната система. Като намек бих искал да отбележа само, че фактически кометата е нещо, което идва от във в планетната система, което обаче се присъединява по определен начин към нея. Преминавайки през планетната система, към нея се присъединява това, което произхожда също от Духовете на Волята, минералното. И последието може да бъде това, че, когато кометата минава през планетната система, към нея се присъединява минерално

вещество, което след това бива привлечено от Земята и пада върху нея, естествено това не е кометата; то се отнася напротив така, че кометата се проявява по някакъв начин чрез метеорни падащи тела върху Земята. Нещата са напълно обективни, и ако при едно разглеждане се установяват известни противоречия с това, което бе по-рано описано, трябва винаги да очакваме, че тези противоречия ще се разрешат просто, когато се вземе под внимание действително всичко, за което става дума. Това беше само един намек, който трябваше да покаже, че в планетната система имаме действително работа с неща, които действуват от Космоса. Тези групови души на минералите действуват лъчеобразно отвън навътре. И тъй като пространството ни предлага от различните страни различни форми на действие, тъй като то не е еднообразно пространство, тези групови души на минералите, които принадлежат на областта на Духовете на Волята, изпращат своите лъчи от различните страни по най-различен начин. Чрез съвместното действие на това, което идва от планетите за минералите, което идва от Слънцето и което се разлива от Вселената в най-различните посоки, чрез всичко това се ражда възможността да се образуват не само онези основни типове, за които днес споменахме, че съществуват в минералното царство, а също така всички възможни форми и всички възможни различно изменени вещества на минералното царство. Какво вещество показва един минерал, зависи от това, по какъв начин силите, които действуват от планетите, са повлияни отново от други сили, които се вливат в Земята или астрално от Слънцето или обаче от мировото пространство в различните посоки. Цялото разнообразие на минералното царство може да бъде разбрано следователно с това.

Когато разглеждаме нашия днешен Сатурн той се представя първо за окултния поглед като най-външна планета на нашата планетна система. Защо? Защото всъщност Сатурн като планета точно така както стария Сатурн, който е първото проследимо за нас въплъщение на нашето Земно състояние, е съпроизведен от външните течения, които идват от мировото пространство в нашата планетна система И ако бихме могли да наблюдаваме Сатурн в едно много ранно състояние на нашето Земно развитие, ние бихме видели, че в неговия път той има като един вид ядро и един вид опашка на комета, която се простира в мировите далечини. За много далечните минали времена Сатурн би се показал така, че има едно ядро и една истинска опашка на комета, която се простира в далечините. Това значи, в много далечните минали времена на нашата Земя Сатурн би се показан като една комета движеща се по пътя на Сатурн с опашка насочена навън.

Такъв беше той в миналото, така го показват фактите на Акашовата Летопис. Тази опашка на стария Сатурн показваше най-различните посоки навън в пространството, които отговаряха на теченията идващи от мировото пространство, направлявани от Духовете на Волята, които са груповите души на минералите. В по-късно време, когато чрез другите йерархии планетната система бе затворена в себе си, това, което иначе излизаше в мировото пространство, се сви така, че опашката се превърна в един затворен пръстен; тя се оформи в пръстен чрез привличането на планетната система. Пред окултния поглед пръстенът на Сатурн не е нищо друго освен точно същото явление, което една опашка на комета представлява. Ако бихте взели пръстена на Сатурн и бихте го разкъсали, бихте имали опашката на комета /Виж рисунката/.

Следователно ние имаме възможността да погледнем в миналото и да видим вливането на груповите души на минералите в нашата планетна система. Тук отново отделните станции ни са дадени главни от зодиакалните знаци. За отбелязване е, че двете най-външни планети, които физическата астрономия брои към нашата планетна система, Уран и Нептун, първоначално не са принадлежали на нашата слънчева система, а са се присъединили към нея много по-късно, като са влезли в областта на привличането на нашата система; тогава те са станали другари на другите наши планети и са останали в слънчевата система. Следователно те могат да бъдат зачислени към нашата система не в същия смисъл както другите планети започвайки от Сатурн надолу, които принадлежата на нашата система така да се каже от самото начало. Така, когато разглеждаме именно Сатурн в неговата стара форма, ние трябва да виждаме в него една планета, която, изпращайки към нашата Земя своето собствено етерно течение излизащо от неговата среда, създава - можем даже да кажем - веществото на оловото. Същевременно обаче виждаме, как се вливат в Земята груповите души на минералите, как тези групови души са хванати, като върху тях се упражнява една привличаща сила от Слънцето, от което се разлива също астралното тяло на минерала. От Слънцето се разлива навън в пространството астралното тяло на минерала, от мировото пространство се разлива груповият аз на минерала. Като се сливат, произвежда се нещо, което изменено се изразява така да се каже

в едно оплодяване на груповия аз с астралното тяло, благодарение само на което се ражда минералът в неговата пълнота. По този начин, връщайки се още веднъж към кометите, ние трябва да виждаме в планетите обаче също нещо, кое то всъщност се разлива от мировото пространство с един вид същност подобна на тази на груповите души на минералите. Груповите души на минералите принадлежат на областта на Духовете на Волята; над тях по-нататък се намират съществата, които стоят главно на основата на кометния живот. Но навсякъде има луциферически същества, също и вътре в кометите, които стоят на степената на Престолите, не обаче на тази на Серафимите или Херувимите. С това кометата получава една минерална природа, явява се следователно като една минерална обвивка в планетната система и ние трябва да виждаме с други думи в кометите небесни тела, които влетяват от Космоса в едно време, когато планетната система е вече образувана, и които поради това не стигат така далече както телата на планетите в планетната система, а остават на една съществено по-ранна степен. Би било сега твърде примамливо да проследим степените на развитието на света, както те се образуват чрез съвместното действие на Духовете на йерархиите в една слънчева система, как то самите тези Духове ни се явяват в същност, когато насочваме поглед навън към мировите мъглявини и към далечните неподвижни звезди. Където и да насочим погледа върху една неподвижна звезда/окултния поглед/, навсякъде ще срещнем първо нормални Духове на Мъдростта. Цялото небе би останало невидимо за физическите очи и би било видимо само за едно ясновидско съзнание, ако биха действували само тези Духове на Мъдростта; Обаче навсякъде към нормалните Духове на Мъдростта са примесени луциферически духове, които внасят физическа собствена светлина в света на неподвижните звезди когато нощното звездно небе свети срещу нас, всъщност от безброй точки действувва Фосфорос; и навсякъде във Вселената намираме възможността да бъдат създавани форми само чрез съвместното действие на противоположности, чрез съвместното действие на нормалните Духове на йерархиите с тези, които са станали бунтовници, т.е. изостанали са назад в тяхното развитие звездното небе е несветещо чрез нормалните Духове на Мъдростта, но видимо за духовните очи; то става светещо за физическите очи, показва се в майя /като илюзия/ чрез Луцифер или чрез луциферическите духове, които действуват навсякъде и трябва да действуват. Така, обични приятели, ние видяхме нещо забележително, нещо чудно също в минералното царство. Ние уловихме така да се каже днес Луната като една арена, от която действува един Дух на Мъдростта, който обвързва Луцифера, защото трябваше да бъде създадено едно място, от което можеше да бъде възстановено равновесието срещу луциферическото

действие. Какво значение има сега това за човека? Видяхме, как при човека всичко е събрано на физическото поле, всички членове на неговото същество, които при минерала са разпръснати така да се каже в различните светове. Намерихме групови души за минералите, растенията, животните. Съществува ли също и за човека един вид групова душа? О, да! Ние намираме груповите души на минералите в царството на Духовете на Волята, на Престолите, груповите души на растенията в сферата на Духовете на Мъдростта, груповите души на животните в сферата на Духовете на Движението; Обаче човекът е получил своята групова душа така, щото с вдъхването на неговия Аз бе дадена една групова душа първоначално чрез излиянието /еманацията/ на Духовете на Формата. Тази групова душа на човека беше определена първоначално от Духовете на Формата да бъде една единна душа в цялото човечество. И това, което я диференцира, което я раздели в такива различия, не се явиха различията на расите, различията на племената, то стана чрез действието на другите духове. Вчера ние можахме да посочим нещо от това. Човекът беше създаден като едно единство по лицето на Земята, чрез което единство трябваше да се прояви общият, първичният Аз на хората като една групова душа, която живее във всички хора, която беше слязла именно до физическото поле. Така както за минералите от Духовете на Формата може да бъде създадена само външната форма, така от същите Духове на Формата е създаден за човека груповият Аз, който след това е диференциран от другите същества на различните йерархии. Но това, което бе създадено за минералното царство чрез образуването на Луната като равновесие, то бе създадено също и за човека като равновесие, а именно така, че, докато за минералното царство е налице също физическото изправяне, за човека също съществува точно по същия начин един лунен принцип, който действа срещу луциферическото влияние върху човешката природа също така, както минералното царство тъмният лунен принцип действа срещу луциферическия принцип. Както в минералното царство от Луната действа нещо, което държи равновесие на разливащия се от Слънцето луциферически принцип, така също от Луната действа един духовен лунен принцип срещу изкушението на Луцифер, което е насочено срещу хората в течение на Земяното развитие. И както видяхме, че всички планети, всички небесни тела стоят във връзка със същества на висшите йерархии, така и Луната. Духовете на Мъдростта основаха една колония на Луната, за да спасят равновесието така също в посоката от Луната върху човека действат изправящи Духове срещу Луцифер, който действа изкушаващо върху човека, и както той разпространи светлината, така също внесе свои те духовни принципи в човешките души. Така щото с това можем да посочим към Луната като

носител на противника на Луцифер, като обиталище на Тъмните Духове /в смисъла на Духове, които не излъчват физическа светлина. Бележка на преводача./, които обаче трябва да бъдат там, за да държат равновесие на напирашите напред Носители на светлината, които са същевременно изкусяващите духове на човечеството. В еврейската древност бе всъщност открита тайната на Луната и нейния духовен принцип на човечеството и това, което намерихме физически на Луната, то е в неговия духовен аспект това, което еврейската древност нарече *принципът на Яхве*. С това е обозначена така да се каже Луната като изходна точка на действащите сили на противника на Луцифер върху човека: *Яхве* или *Йехова* е противникът на Луцифер. Древното еврейско тайно учение гледа към Слънцето и си казва: В Слънцето действуват невидимите Духове на Мъдростта, които са видими само за духовните очи, не обаче и за физическите. За физическия поглед от Слънцето лъчезари принципът на Луцифер. Това, което може да се вижда външно при слънчевия принцип, е Луцифер; обаче вътре в него действува пълно с тайнственост, невидимо за физическия поглед, всичко, което е постижимо чрез Духовете на Мъдростта, които служат като негова врата. Един от тези Духове на Мъдростта се пожертвува и се отдели заемайки своето място на Луната, за да действува от там така, за да бъде обвързана светлината, но за да бъде заличено също духовното естество на Луцифер. Еврейската древност виждаше в Яхве или Йехова един пратеник на онези истински, възвишени духовни Същества, към които се отваря погледът чрез Духовете на Мъдростта, когато се гледа духовно към Слънцето. Яхве трябва да действува от Луната до тогава - това си представяше с право еврейската древност -, докато хората ще са узрели, да предчувствуват първо поне вътрешно, да почувствуват това, което човечеството ще вижда също и ще познае постепенно в по-нататъшния ход на развитието: Че от Слънцето идва не само физическото естество на Луцифер, а от Слънцето става разпространението на онова, на което Духовете на Мъдростта служат като врата.

Така на еврейската древност се яви в лицето на Яхве това, което е от същия род с Духовете на Мъдростта намиращи се на Слънцето, и ние можем да кажем: както слънчевата светлина е отразена от Луната в пространството, така за действителните познаватели на еврейската древност Яхве беше отражение на онова духовно Същество, което някога, когато хората ще са узрели, ще лъчезари от Слънцето, явяването на което бяха предсказали свещените индийски Риши, Заратустра и служителите на Озирис. Както в пространството слънчевата светлина е отразена от Луната, така в Яхве или Йехова се показва като в едно отражение Принципът на Слънчевия Дух, когото можете да назовете с каквото име искате:

с името Вишвакарман, както са го наричали древните индийци, с името Аура Маздао, както го нарече Заратустра, Озирис, както го нарекоха древните египтяни или с името Христос, както го нарече Четвъртата следатлантска културна епоха /Гръцко-Римската/. Това е езотеричното схващане за Яхве: Това е отразеният от Лунния Принцип и - понеже е отразен във времето - предварително предсказаният *Христос*. Ето защо ние срещаме също и в Евангелието на Йоана едно място, което иначе не може да бъде никога разбрано, там където се казва, че при Мойсей става дума за *Христос*. В действителност става дума за Яхве; обаче това е Христос, който бе предизвестен. Върху едно такова място се обръща вниманието там, където се говори за Яхве, защото Носителят на *Христос* посочва с това факта, че Яхве е само известеният в миналото *Христос*.

Така ние виждаме, как тези неща се съгласуват в самите себе си и как днешното разглеждане се свързва с вчерашното, как от сега нататък трябва да виждаме в това, което наричаме външна светлина и нейния носител, нещо, което се намира в борба с един духовен Принцип, който се намира в нормалната точка на негово то развитие и който ни се явява първо като духовен център на нашата планетна система, както описахме това вчера и днес. Тук важното не са имената, а това, да познаем цялото значение на този Принцип. Ние трябва да познаем, че в духовната област говорим за *Христос* така, както във физическата област говорим за Слънцето; че в духовната област говорим за планетната система и за планетите така, както в развитието на Земята култура говорим за *Буда*. Тук отново имате една точка, където намирате едно от най-важните откровения, които срещате при Х.П. Блаватска. Какви велики откровения се намират в книгата Тайното Учение на Х.П. Блаватска, можете да видите също от това, как тази авторка третира въпроса за понятието на Яхве. Ние не трябва да се дразним от това, че тя не може да се справи с нещата, защото има определена антипатия към *Христос* и *Яхве*; обаче въпреки това истината проличава през нейните думи и характеристиката на Яхве като един Бог на Луната и описанието, че Луцифер е неговият противник, това се оказва като нещо, което е - бихме могли да кажем - като един пречупен израз на истината. И описанието, което е дадено в тази книга от вдъхновението при Х.П. Блаватска, получава само при нея едно субективно оцветение, защото тя имаше чувството, че всъщност Луцифер е едно добро Божество: Тя го чувствуваше като едно добро Божество; тя го постави в известно отношение пред Бога на Луната, защото за нея Луцифер беше един слънчев Бог. Той е действително такъв, обаче ние трябваше да изнесем истинската връзка, трябваше да покажем

истинската връзка, за да можем да разберем израза, който се употребяваше по-рано: "*Христос е истинският Луцифер.*" *Christus verus Zuciferus*, Днес това не звучи вече добре за хората. Но в миналото е звучало, когато от древния окултен живот хората знаеха: във външната физическа светлина се изявява Луцифер, носителят на светлината; обаче когато проникнем през физическата светлина до Духовете на Мъдростта, когато проникнем до духовната Светлина, тогава ние стигаме до носителя на светлината на духовната Светлина.

Christus veris Zuciferus . Мисля, обични приятели, че въпреки цялото несъвършенство, с което можа да бъде изложена тази тема, все пак пред Вашите души застана това, което винаги искаме да постигнем в областта на Духовната Наука: че третирането на всяка една тема ни довежда до там, да погледнем от сетивния свят в духовния свят. При небесните тела, които ни светят от мировото пространство като отпечатащи на мировите чудеса, това е в много отношения особено трудно, защото в небесните тела имаме едно сложно съвместно действие на различните йерархии и защото всичко, което става в мировото пространство, ние можем да го разберем само тогава, когато също тук зад всяка материя, даже и зад материята на светлината намираме Духа или Духовете. Зад всичко това духовно се намира общият, отческият, божественият Живот. Този пълнобожествен Живот, който действа навсякъде и постоянно, се разчленява, преди да стигне до израз във физическата област, в множество светове от духовни същества. Ние обаче насочваме поглед към тези светове и виждаме в тях това, което стои на основата на чудесата на небето и действа надолу чак в нашите природни царства. Защото също в нашите природни царства се показват самите йерархии или техните потомци. Когато насочваме така поглед в небесното пространство, чрез едно таква разглеждане може да получим също едно морално впечатление; Едно морално впечатление, което трябва да се състои в това, че, когато оставим мощните действия на йерархиите от небесното пространство да добият влияние върху нас, ние сме откъснати от страстите, от инстинктите, желанията, представите, които произвежда физическият земен живот. Тези представи, тези инстинкти, желания и страсти, които произвежда физическият живот, те са главно тези, които хвърлят върху земното развитие това, което разделя хората на партии, което прави хората по лицето на Земята противници и привърженици на най-различните направления. Ние стигаме да един по-висок морален смисъл до една, свобода, когато поне за кратки моменти се откъснем от разглеждането на земното и наблюдаваме световите на Духовете в мировото пространство. Там ние се освобождаваме от това, което иначе действа в нашите егоистични инстинкти, които са причините на всички земни борби и на всички зем-

ни дребнавости. Ето защо най-сигурното средство за постигане на висшите идеали на антропософския живот е това, да насочваме от време на време погледа към звездните светове и техните духовни Ръководители, ангелските йерархии. Когато, както се опитахме вчера, изследваме културните течения и вдъхновяващите Духове на религиите, а също така носителите на мъдростта за човечеството, тогава ще изгубим вкуса да водим борби на Земята като последователи на отделни системи. Ние не ще се придържаме към имена, нито към изповедания на отделни групи хора по Земята. Когато хората ще търсят техните познания там, накъдето могат да се насочат погледите на всички хора на Земята и където ще намерят общи познания - познания, които *обединяват*, а не раздвояват -, когато хората действително ще проникнат до това, което като език на небето изговаря, изказва значението на различните основатели на религии и вдъхновители на човечеството, тогава ще може да настъпи духовно-научният идеал на едно търпимо и безпристрастно разглеждане на *всички* религии и светогледи, тогава ще настъпи действително този идеал. Хората не ще се карат постоянно, когато не принадлежат на една група създадена от този или онзи религиозен носител или на други културни течения, а когато потърсят произхода на тези носители навън в небесното пространство. В този смисъл също едно такова разглеждане може да добие едно голямо морално значение, като вместо някои неща, които донасят на Земята раздвоения, дисхармонии, бъдат основани мир, хармония. Само че ние трябва да се научим да четем мощната, дадена във формите и движенията на небесните тела писменост; Да четем как - действително не различни Духове, а същите Духове действуват на Земята за всички отделни хора, как те принадлежат на всички хора. Бихме могли да изясним този факт с един физически образ: докато оставаме на Земята, една група хора може да живее горе или долу, на изток или на запад. След това обаче поглеждаме към движенията на Земята, как тя обръща своето лице към звездите, като променя своето място, било в течение на кратки периоди или в течение на милиони години; как южната половина се обръща към северната и започва да вижда нашето северно звездно небе, и след това северната половина се обръща към юг и започва да вижда южното звездно небе. И както Земята обръща в течение на времената своето лице така да се каже към всички звезди, които ни светят от мировото пространство, нека и човечеството се научи чрез идеалите на Духовната Наука да гледа безпристрастно към всичко, което му говори от мировото пространство. Чрез едно такова положително разглеждане на фактите ще бъде най-добре постигнат този антропософски идеал, а не чрез едно сантиментално подчертаване и говорене за любов и мир. Ние ще постигнем по един действителен начин любов, мир и

хармония, когато отвърнем нашия поглед от земните работи, които разделят хората на раси, народности, религии и го насочим към света на звездите, където ни говорят Духове, които говорят същия език за всички човешки души, за всяко човешко сърце през всички времена, даже през всички вечности, когато правилно ги разбираме.

Тъй като сега се вече в края на този цикъл от сказки, в този смисъл бих искал аз да обърна вниманието Ви върху моралното действие на всяко духовно-научно разглеждане, когато се стараем да разберем фактите на Окултизма, да ги познаем. Когато се научим да ги познаваме в истинския окултен смисъл, те се вливат тогава в нашето сърце така, че това, което сме научили се превръща в сила на живота, в надежда на живота и преди всичко в *морална енергия* и прави от нас действително това, което можем да наречем граждани на небесните светове. Тогава чрез своя духовен живот човекът внася небето в работите на Земята и произвежда в течение на културния процес това, което можем да наречем в най-висшия смисъл хармония, мир. И тогава той все повече и повече ще осъзнае, че действително в началната точка и в края на културното развитие царува един Дух на единството, един Дух на Формата, който действа единно през хората и се оставя подбуден от своите братя, другите Духове на Формата, които му служат, за да изпрати едно единно действие през цялото човечество. Така чрез истинската небесна наука се внася нещо единно във всички човеци и с това се подпомага моралното разбирателство, моралното разбиране на човечеството на Земята. Така ние не искаме да разглеждаме само нещо абстрактно, теоретическо, а всяко едно такова разглеждане трябва да се превърне в нас вреди всичко в един *морален извор на сила*. Тогава всички глави /всички сказки/, също и онези, които привидно засягат много далечни неща, ще ни послужат да следваме непосредствените цели и идеали на Духовната Наука.

С тези думи, които трябва да резюмират в един чувствен нюанс духа и смисъла на тези сказки, бих искал да се сбогувам с Вас, обични приятели, в края на този цикъл от сказки.

ПОСЛЕСЛОВИЕ / МАРИЯ ЩАЙНЕР /

Споменатите в увода думи важат до особено голяма степен за един цикъл от сказки като този, който насочва слушателя в най-отдалечените от човешкото мислене области, в кръговете, в които действуват йерархиите и който въпреки това, чрез свързването на тези въпроси с всички съществуващи в микрокосмоса аналогии ги довежда близо до чувствувашото разбиране. "Искаш ли да познаеш самия себе си, насочи погледа си навън в света към всички страни, искаш ли да познаеш света, вгледай се в твоето собствено сърце. "Този път на сърдечната мъдрост изгражда

един мост, по който благоговението, побеждавайки страха и заглушението, ни води в предчувстващо вживяване в безграничността на Вселената чак до прага на сферата на Слънцето. И този праг не ни заслепява чрез недиференцирана и предизвикваща болка светлина. Не, благотворна хармония на цветовете в хилядократни отсенки ни дава възможност да се осмелим, следвайки изнесеното с чувството и мисълта, да потопим погледа в подвижното изобилие от лъчи, което ни обхваща и носи с неговите вълни на живота. Защото нашият разум може да следва сказчика в истините, които той изнася: Огледалният апарат, който нашето мислене има в неговия физически мозък, се отваря в драговолна свобода на този свят на космически отражения, в който долното постоянно отразява отново горното, вътрешното се превръща постоянно отново в нещо външно.

Рудолф Щайнер постоянно ни казва, как при третирането на такива поставени му задачи за изнасяне на сказки наред с душевната конфигурация на неговите: слушатели в начина, по който той изнася тези сказки действуват също и техните особени желания и интереси и евентуални процеси в настоящите събития. Така също и този път. В една страна като Финландия, където и днес още са се запазили остатъци от едно атаквистично ясновидство, където някому може да се случи да му се разказва с абсолютна сериозност за помощта на джуджетата при работата на селянина, където достойни за уважение старци разказват за техните преживявания в страната на Юмала, където цялата страна, когато тя не е покрита от зимната снежна покривка, растителността покарва и се развива с елементарна свежест, там е естествено хората да искат да проникнат по-дълбоко в това, което действува като космически сили в природните царства, и да желаят да знаят, как с небесните тела е свързано всичко, което говори не само от тревния килим на Земята, от пъпките на цветята и дърветата, а в едно още по-неизразимо разнообразие свети насреща им от всеки фино-лъчезарен снежен кристал като звезди. И наред с това съседите, вълшебниците, лапландците притежават едно непознато знание и боравят с някои тайнствени сили! Цивилизованата в модерния смисъл Финландия не може да не забележи онзи елемент, който пропива нейната национална поезия по такъв лачизарен начин. Всичко това иска да бъде разбрано в неговия най-дълбок смисъл. В страната на многото хиляди езера човек е по-близо до етерните течения на Космоса и по-желателен да се потопи в тях.

Рудолф Щайнер бе повикан във Финландия от тези, които бяха познали в него меродавния езотеричен Учител на запада. Беше същевременно времето, когато много сърца бяха разколебани чрез това, което искаше да се промъкне като едно псевдо-християнско учение от индо-теософс-

кия Адиар в европейското Движение за Духовна Наука, изопачавайки чрез това нейното собствено съдържание и отклонявайки я към нейните най-вътрешни цели. Движението на "Звездата на Изток" се натрапваше, неговите пропагандисти оперираха с изкривяването на истината изхождайки от опортюнизъм, когато биваха отхвърляни - както се случва винаги в такива случаи - и упрекваха защитаващите с в нетолерантност. За този важен момент в развитието на духовното движение в поврата на столетието се загатва в края на двете по-следни сказки. В тях звучи сбогуването с приятелите, които още се нуждаеха от тези изясняващи думи. Само от най-високата гледна точка, само след като бе събудено едно разбиране за възвишеността на единния Дух на Слънцето, Рудолф Щайнер засяга тайните, които са свързани с дейността на *Христа* на Земята. Само след като беше събудил в душите на слушателите най-високата почит и благоговение за вдъхновените от Духовете на планетите велики ръководители на човечеството, и засегна мимоходом хода на развитието на човечеството той поставя - отхвърляйки всякакъв догматизъм - Тайната на Голгота като еднократно и най-възвишаващо от всички дела на Боговете на Земята, което означава един поврат на времената, една повратна точка на човечеството и не трябва да бъде утеснено чрез постоянно явяващите се под различни маски демонически опити да опъват развитието, да връщат назад това развитие. Величието и възвишеността на духовния елемент, за който става дума, дава на знаещия възможността да го постави в онази безлична светлина, която е далече от всякакъв догматизъм, която обаче за сигурността на сърцето може да извика също сигурността на изпитващия ум. Ако не бяха налице този имащ тежнение момент и произхождащите от него необходими на познанието, завършекът на цикъла от сказки би станал съвършено друг. Изхождайки от една обективна вяръност, ние сме длъжни да го запазим такъв, какъвто трябва да бъде изграден тогава, макар и светът от по-късните година няма вече никакво отношение към онези отшумели вече събития. Задачата на Рудолф Щайнер беше да победи тези изопачения на истината и да постави пред света истинския аспект на *Христовото Съществуване*. Поетическият гений на Християн Моргенщерн създаде един конгениален заключителен акорд към сказките. Твърде болен, за да може да се осмели да направи пътуването през ледените буци на североизточните заливи, той ни остави след прочитане на записките от цикъла в Хелсингфорс следните неувяхващи възпоменателни думи:

Към красотата води Твойто дело:
Защото красота се струи
Накрай чрез всяко откровение,

Което то ни дава.
От болките човешки
Възлизащ към хармониите все по-висши
Събуждащ Ти шеметно чувство
Докато станало едно
С хармонията чудна
На необхватните вестители на *Бога*
И Славата му вечно необятна
То съзвучи в любовна светлина
На блаженството. . .
От красотата иде,
Към красотата води Твойто дело.